

**“...Asım'ın nesli...diyordum ya...
nesilmiş gerçek: İşte çiğnetmedi nâmusunu,
çiğnetmeyecek...”**

MEHMET AKİF ERSOY

**TÜRKİYE'NİN NATO'YA
KATILMASININ
60. YILDÖNÜMÜ**
İSTANBUL AYDIN
ÜNİVERSİTESİ'NDE
YAPILAN
ULUSLARARASI
KONFERANSTA ELE
ALINDI

Prof. Dr. Firuz
Demir YAŞAMIŞ

02

**ACIMASIZ KÜRESEL
EKONOMİK KRİZ:**
KÜRESEL YAYILMANIN
MOTORLARI ÇÖKÜŞ
İÇİNDE

Prof. James Petras

04

**YENİ FINANS
MEKANİZMALARINA
İHTİYAÇ VAR**
NÜFUS ARTIŞI: 21.
YÜZYILIN BELİRLİYİCİ
SORUNU

Dr. Tim Fox

08

**AÇ ADAM,
KIZGIN BİR ADAMDIR:**
ENERJİ-GIDA İLİŞKİSİ
VE BUNUNLA BAŞA
ÇIKMA YOLLARI

David G. Victor-José
Maria Sumpsi Vinas

12

**DEĞİŞMEYEN
POLİTİK UNSUR:**
BULGARİSTAN'DA
AŞIRI SAĞ TEHLİKE

Grigorova Blagorodna -
Yordanka Yordanova

16

AYDIN

SURİYE-TÜRKİYE: DÜNNÜ VE BUGÜNNÜ

Celal Tahir

FOTOGRAF: http://hoge-reuters.com/grat-debate/2011/06/16/gyran-disidens-unite-to-out-essal

Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi varlığının ortadan kalkması sonucu yaşananlar, Roma (Batı Roma) İmparatorluğu'nun çöküşü sonrası Batı Avrupa'nın yaşadıkları ile mukayese edilebilir. Nasıl ki Batı Roma'nın çöküşünden sonra Avrupa Ortaçağ'da nisbi bir kargaşa dönemi yaşamıştır. (*) Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra da Türkiye'nin, Arap-İslam âleminin, Balkanlar'ın bir türlü sükûnet bulamayışı aynı sebeptendir. Ki Tunus, Cezayir, Libya, Mısır, Bahreyn, Yemen ve Suriye'de iki senedir yaşananlar bu çerçevede daha anlaşılır hale gelir. Mısır, Libya, Tunus, Yemen, Bahreyn, Suriye'de ortaya çıkan halk hareketleri, elbette

halkların haklı ve hakiki talepleriyle ortaya çıkmıştır. Ancak bu hareketler henüz derinde kıvılcıktan aşılmamasıyken dünyanın egemen güç odaklarının buradaki muhtemel gelişmelere karşın bir takım çok seçenekli, plan ve projeler geliştirdikleri açıktır.

Suriye'de yaşananları anlamak için, geçmişte Orta-Doğu'yu etkileyen iki bileşen olan İngiltere ve Sovyetler Birliği'ni hatırlamak gerekir. Irak ve Suriye'deki Baasçılık, bir yandan ideolojik yönden Sovyetlerin yeni tezleri ile paralellik gösterirken, bir yandan da, İngiliz siyasetinin enstrümanlarından olur. Bu arada İsrail'in kuruluşunda İngiltere'nin sürecin başından dâhil olduğunu,

Sovyetler Birliği'nin de İsrail'i ilk tanıyan ilk devletlerden olduğunu not etmek yerindedir. Bunu, eski Sovyet rejiminin ideolojik karakterinden bağımsız olarak, Ekim 1917 sosyalist devrimini gerçekleştiren Bolşevik partisi merkez Komitesi'nde çoğunluğu Yahudilerin oluşturulması ile irtibatlandırmak mümkün müdür? Ayrıca düşünmek gerekir.

Michael Effak'ın geliştirdiği Baas hareketinin, -Mısır'da Cemal Abdülnasır'ın, bütün üçüncü dünya ülkelerini etkileyen ulusalcı-sosyalizmin- ideolojik dayanağı Kruşçev önderliğinde toplanan Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) 22. Kongresi'dir. Bu kongrede kapitalist olmayan yoldan kalkınma

tezi ortaya atılır. Bu tez, bazı ülkelerin proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirmeden kapitalizmin etki alanının dışına çıkabileceğini söyler. Kapitalist olmayan yoldan kalkınma tezi, ülke içinde, ekonomide devletçi siyaseti olan bir tek-parti diktatörlüğü, uluslararası planda ise Sovyetler Birliği ekseninde hareket edildiğinde, sosyalizm yoluna girilebileceği şeklinde, çok kısa özetlenebilecek bir tezdur. Bu Mao'nun SSCB'nin Marksizm-Leninizm'den uzaklaştığı, revizyonist bir çizgiye evrildiği, eleştiri ve tepitlerine dayanak olan, başlıca hususlardandır.

Devamı 6. Sayfada

TÜRKİYE’NİN NATO’YA KATILMASININ 60. YILDÖNÜMÜ İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ’NDE YAPILAN ULUSLARARASI KONFERANSTA ELE ALINDI

Prof. Dr. Firuz Demir YAŞAMIŞ*

Türkiye’nin NATO’ya katılmasının 60. Yıldönümü İstanbul Aydın Üniversitesi’nde yapılan uluslararası bir toplantıda ele alındı. Türkiye 18 Şubat 1952 günü imzalanan bir anlaşma ile NATO üyesi olmuştu.

Türkiye NATO ideallerine bağlı olarak uzun bir süreden bu yana NATO’ya aktif destek veren ve bu çerçevede NATO’nun pek çok etkinliğinde görev ve sorumluluk almıştır. Kurulduğu günden bu yana Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinin savunulması amacıyla Dünya barışına önemli katkılar sunan NATO soğuk savaş döneminde Sovyet Bloğu’nun kurduğu Varşova Paktı’nın genişleme ve yayılma arzularına gem vurmuş ve Batı ve Güney Avrupa’nın güvenliğinin sağlanmasında önemli rol oynamıştır.

1998 yılında Berlin Duvarı’nın yıkılması ile birlikte soğuk savaş sona ermiş, Varşova Paktı dağılmış, Sovyetler Birliği’ni oluşturan federe cumhuriyetler bağımsızlıklarını kazanmış ve doğu ile batı blokları arasındaki çatışma ve gerginlikler önemli ölçüde azalmıştı. Bu tarihten sonra geçen 30 yıldan fazla süre içinde NATO varlık sorununun sorulanmasına karşın varlığını devam ettirmiş, kendisine yeni kimlik ve işlevler aramış ve Dünya barışının korunmasına katkı yapabilmeyen yol ve yöntemlerini aramaya başlamıştır.

İstanbul Aydın Üniversitesi ve NATO işbirliği ile gerçekleştirilen uluslararası konferansa çok sayıda ulusal ve uluslararası uzman katıldı. Toplantıya katılanlar arasında başta Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti’ni temsil eden kamu görevlileri, NATO temsilcileri, yurt dışından gelen ve hem NATO ve hem de Türkiye konusunda bilgi sahibi olan uzmanlar, akademisyenler, emekli generaller ve gazeteciler yer aldı.

Toplantının açış konuşmalarını İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Dr. Mustafa Aydın ve Rektör Prof. Dr. Yedigâr İzmirli yaptı. Dr. Aydın konuşmasında NATO’nun batı savunmasına yaptığı katkılara değindikten sonra NATO’nun değişen Dünya koşullarına göre yeniden yapılanması gerektiğini belirtti. Daha sonra söz alan Prof. Dr. İzmirli de NATO’nun değişen rolü üzerinde önemli bir siyasal çözümleme yaptı ve Sovyetler Birliği’nin İkinci Dünya Savaşı sonrası genişleme arzularına dikkat çekerek Stalin’in Kars ve Ardahan ile ilgili toprak taleplerinin Türkiye tarafından reddedilmesinde Kuzey Atlantik İttifakı’nın önemli bir rol oynadığını söyledi.

Toplantının ana açış konuşmasını Milli Savunma Bakanı Dr. İsmet Yılmaz yaptı. Bakan konuşmasında NATO ile Türkiye arasındaki karşılıklı ilişkilerin önemine değindi ve Türkiye’nin NATO’ya bakışında herhangi bir değişiklik olmadığını ve NATO’nun değişen rollerine uymakta Türkiye’nin uyum sorunu yaşamayacağını bildirdi.

Toplantının sunuşlarla ilgili bölümünde Dr. Troels Froling, Dr. Steve

Larrabee, Oktar Ataman, Vahit Erdem ve Osman Yavuzalp söz aldı.

Milletvekili olarak görev yaptığı yıllarda TBMM NATO Parlamenterler Grubu Başkanı olarak görev yapan Vahit Erdem konuşmasında NATO’nun tarihsel gelişim çizgisi üzerinde durdu ve özellikle Türk Silahlı Kuvvetleri’nin Birleşmiş Milletler’in çağrısına uyarak Kore Savaşı’na katılmasının önemi ve Kore Savaşı’nda gösterdiği başarıların siyasal sonuçları üzerinde durdu. Erdem, başlangıçta Kuzey Atlantik ülkelerinin bir savunma örgütü olarak kurulan ve Türkiye’nin üyeliğine sıcak bakmayan NATO’nun Türk Silahlı Kuvvetleri’nin Kore Savaşı’nda gösterdiği ve batılılar üzerinde hayranlık etkisi yaratan başarılarından sonra Türkiye’nin NATO’ya girişinin kolaylaştırıldığını ve NATO tarafından üyelğe davet edildiğinin altını çizdi.

NATO

Karargâhı’nda uzun yıllar görev yapan emekli Orgeneral Oktar Ataman ise konuşmasında Türk Ordusu’nun çağdaşlaşmasında NATO’nun oynadığı yapıcı rol üzerinde durdu. Ataman NATO ile bütünleşme sonucunda Türk Ordusu’nun gelişmiş batılı ülkeler düzeyinde örgütlenmiş ve silahlanmış bir yapıya kavuştuğunu söyledi. Konuşmasında Türkiye’nin NATO’ya önemli katkılar sağladığını belirten Ataman 1980’li yıllarda Balkanlarda meydana gelen savaşlarda ve Afganistan’da Türkiye’nin NATO adına yerine getirdiği görev ve sorumlulukların önemine dikkati çekti. Afganistan’da en rahat koşullarda çalışan ve yerel halktan en fazla saygıyı gören birliğin Türk Birliği olduğunu belirten Ataman bu rolün diğer ülkelerin birliklerinin Afganistan’daki çalışmalarını esaslı ölçüde kolaylaştırdığını bildirdi.

Daha sonra söz alan Dışişleri Bakanlığı Uluslararası Güvenlik İşleri Genel Müdür Yardımcısı Elçi Osman Yavuzalp ise Türkiye’nin NATO konusunda izledi-

ği politikanın temel çizgilerini açıkladı. Türkiye’nin NATO ideallerine bağlılığında bir değişiklik olmadığını belirten Yavuzalp değişen Dünya koşulları çerçevesinde NATO’nun gelecekte izleyebileceği politikalar arasında insancıl müdahale (zorunlu koruma), doğal afetlerle mücadele, insan haklarının ve özellikle soykırımın önlenmesi ve Dünya’nın Kuzey Atlantik Bölgesi dışındaki yörelerinde de görev alabilmek olabileceğini söyledi. Yavuzalp, Türkiye’nin NATO işlev ve politikalarında yapacağı değişiklikleri desteklediğini söyledi ve NATO’nun Libya operasyonunu örnek olarak gösterdi.

Uluslararası Atlantik Derneği Genel Sekreteri Dr. Troels Froling konuşmasında Türkiye’nin son yıllardaki ekonomik gelişme ve demokratikleşme çizgisinin önemine değindi. NATO’nun tarihçesine de değinen Dr. Froling değişen Dünya koşullarına koşut olarak NATO’nun bakış açıları ve yaklaşımlarında değişiklikler olmasının olağan sayılması gerektiğini belirterek demokrasi ideallerinin korunması ve geliştirilmesine küresel bir güce gereksinim duyulduğunu belirtti.

Amerika Birleşik Devletleri’nin Kaliforniya Eyaleti’nin Los Angeles kentinde bulunan ve Dünya çapında saygınlığa sahip düşünme tankı olarak tanınan RAND Corporation uzmanlarından Dr. Stephen Larrabee uzun değerlendirmesinde Türkiye açısından önem taşıyan birçok konuya değindi. Türkiye’nin demokratikleşme çalışmaları ile bir model olarak görülmesi dahi Arap Baharı’nı yaşayan ülkelere ilham kaynağı olduğunu belirten Larrabee Türkiye’nin göstermekte olduğu demokratikleşme ve ekonomik büyüme hızının hayranlık verici olduğunu söyledi. Konuşmasında Türkiye ile ABD arasındaki ilişkilere de değinen Dr. Larrabee geçmişte sağlam temellere dayanan Türk-Amerikan dostluğunun 21. Yüzyılda da devam edeceğini bildirdi.

CHP Hatay Milletvekili ve NATO Parlamenter Asamblesi üyesi Mehmet Ali Ediboğlu ise konuşmasında NATO ile Türkiye arasındaki ilişkileri eleştirel bir açıdan ele aldı. Türkiye’nin NATO’ya üyeliğine partisinin herhangi bir itirazı ve olumsuz düşüncesi olmadığını söyleyen Ediboğlu bununla birlikte NATO’nun Amerika Birleşik Devletleri’nin

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Dr. Mustafa Aydın (solda) Milli Savunma Bakanı Dr. İsmet Yılmaz (sağda)

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ UYGULAMA GAZETESİ	
AYDIN	
1 Şubat - 1 Mart 2012, Sayı 10	
İmtiyaz Sahibi	: İAÜ Mütevelli Heyet Bşk. Dr. Mustafa AYDIN
Genel Yayın Yönetmeni	: Özgül YAMAN
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	: Av. Nigar ÇELİK
Yazı İşleri Müdürü	: Nabi SARIBAŞ
Haber Merkezi	: Erhan YÜKSEL
Dünya Haberleri	: Turkiye Diplomatieque
Tasarım ve Uygulama	: İstanbul Aydın Üniversitesi Görsel Tasarım Birimi Arif İbiş
Basım Yeri	: Ceren Matbaa Namık Kemal Mah. 122. Sok. No:8 Esenyurt/İSTANBUL
İletişim	: İstanbul Aydın Üniversitesi Florya Yerleşkesi Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Küçükçekmece/ İSTANBUL 0212 444 1 428 - 1224

Gazetede yayımlanan yazılar kurumun değil, yazarların görüşleridir

ileri karakolu olmaması gerektiğini belirtti. Gereçesi ne olursa olsun diğer ülkelerin toprak bütünlüğüne saygı duyulması ve hiçbir gerekçe ile müdahale edilmemesi gerektiğini belirten Ediboğlu özellikle Suriye konusuna değinerek kamuoyuna yansıtılan kimi görüşlerin yaşanmakta olan gerçeklerle ilgisi olmadığını ve yabancı ülkelerin Suriye konusunda manipulatif yaklaşımları olabileceğine dikkat çekti.

MHP İzmir Milletvekili ve NATO Parlamenter Asamblesi üyesi Oktay Vural ise konuşmasında NATO'nun önemine değindi ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin NATO'ya verdiği desteğin NATO'nun başarısında yaşamsal önemde rol sahibi olduğunu vurguladı.

Bu konuşmalardan sonra konunun değişik yönleriyle ele alındığı panel oturumu başladı. Paneli İstanbul Aydın Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı Prof. Dr. Firuz Demir Yaşamış yönetti.

Panelde ilk konuşmayı yapan yeni YÖK üyesi ve Galatasaray Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Beril Dedeoğlu, NATO'nun savunma amaçlı bir örgüt olduğunu ancak değişen küresel koşullar karşısında "kümeler" (clusters) şeklinde yeni bir yapısal kurumsallaşmaya gitmesi gerektiğini söyledi. Dedeoğlu üye ülkelerin silahlı kuvvetlerinin yapısının değişen küresel koşullara göre yeniden yapılandırılmasının zorunlu olduğunu belirtti. Ülkelerin savunma ve silahlı kuvvetlerle ilgili harcamalarının maliyetinin azaltılması gerektiğini söyleyen Dedeoğlu ABD'nin NATO'nun maliyetinin bir bölümünü Avrupa ülkelerine aktarmak istediğini ifade etti. NATO'nun yapısal dönüşümünün maliyetinin de pahalı olduğunu söyleyen Dedeoğlu değişimin yeni coğrafyalara ulaşmak ve ekonomik çıkar üstünlüğünü sağlamak bakımlarından Türkiye için olumlu sonuçları olacağını bildirdi. Konuşmasında Suriye konusuna da değinen Dedeoğlu NATO'nun Suriye'ye askeri müdahaleye sıcak bakmadığını belirtti.

Daha sonra söz alan gazeteci Ardan Zentürk ise konuşmasında NATO ile ilgili olarak kişisel gözlemlerine dayanan siyasal çözümlemeler yaptı. Berlin Duvarı'nın yıkılmasına canlı olarak tanıklık ettiğini belirten Zentürk eski duvarın kenti ikiye böldüğünü, bir tarafı modern ve ıdıklı olduğunu ve diğer tarafın ıdıksız ve göze garip geldiğini gördüğünü belirtti. Bu farklılaşmanın değişimin özünü temsil ettiğini ve duvarın her iki yanında yaşayan aynı ırkın insanlarını yeni bir yaşam anlayışı çerçevesinde bütünleştirmeye çalıştığını belirtti. Tuzla Savaşı'na da canlı tanıklık ettiğini söyleyen Zentürk savaş sırasında Sırpların Boşnaklara karşı katliama giriştiğini bildirdi. Yapılan NATO müdahalesi ile tarihin yeniden yazıldığını ileri süren Zentürk "Tarih yeniden yazılıyor. Artık 1949 Dünyası'nda değiliz. Batı demokrasileri de artık tehdit altında değil. Yeni bir strateji gereklidir. Ortak güvenlik kavramının ötesinde bir arayış var. NATO'nun küresel istikrar gücü olması gerekir. NATO'nun uluslararası krizleri yönetebilecek güce ulaşması zorunludur. NATO kolektif güvenlikten anlayışından güvenlik için işbirliği anlayışına geçmek zorundadır" dedi. Afganistan'ın NATO için alan dışı ilk müdahale olduğunu söyleyen Zentürk burada incelemeler yaparken Türkiye dışındaki ülkelerin birliklerinin ancak zırhlı araçlarda devriye görevi yaparken Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yaya olarak devriye görevi yaptığını bildirdi. Antalya'da tedavileri devam eden yaralı Libya askerlerinin durumuna değinen Zentürk bu örneğin Türkiye'nin değişen NATO

rollerine uyum zorluğu çekmeyeceğinin bir işareti olduğunu belirtti.

Daha sonra söz alan Amerika Birleşik Devletleri'nin eski Azerbaycan elçisi Matthew Bryza ise NATO'nun Dünya tarihi içindeki en başarılı savunma örgütü olduğunu altını çizdi. NATO'nun yeni çizgisinin, işlevlerinin ve rollerinin şekillendirilmesine pay sahibi olan Byrza Beyaz Saray'da ve ABD Dışişleri Bakanlığı'nda görev yaptığı yıllarda NATO'nun yeni konumunu tasarlamakten demokrasi ve liberalizm kavramlarının önemli unsurlar olarak ortaya çıktığını söyledi. Bu kavramların yeni NATO için korunması ve savunulması gereken temel değerler olacağını bildirdi. ABD Başkanı Obama'nın güvenlik açısından tercihinin Asya olduğunu belirten Bryza Obama'nın Avrupa'daki ABD güçlerini Asya'ya aktarmak istediğini söyledi. Bryza bu bağlamda Türkiye'nin öneminin geçmiş-

ten çok daha önemli olacağını altını çizdi. "Türkiye bölge için hem güvenlik ve hem de ekonomik açıdan çok önemlidir" diyen Bryza Türkiye'nin laik demokrasisinin çağdaş yaşam için bir devrim niteliğinde olduğunu bildirdi. Büyük bir çoğunluğu Müslüman olan bir ülkede Devlet yapısının laik olmasının çok önem taşıyan bir olgu olduğunu belirten Bryza bunun öteki ülkeler için belki bir model olmadığını ancak bölgedeki öteki Müslüman ülkelere önemli ölçüde ilham verici olacağını belirtti. Türkiye'nin dinamik ekonomisinin bölge için potansiyel bir enerji kaynağı olduğunu belirten Bryza Türkiye'nin ekonomik gücünü henüz tam olarak ortaya koymadığını bildirdi. Türkiye'deki demokratik ve özgür yapının özellikle Gürcistan ve Azerbaycan için çok önemli ilham kaynağı olduğunu söyleyen Byrza "Ben Türkiye'den çok şey öğrendim. Türkiye'ye her zaman güvenebilirsiniz" dedi.

NATO'nun bir ittifak olduğunun altını çizen Byrza NATO içindeki tek söz sahibinin ABD olmadığını, bu yoldaki algılamının yanlış olduğunu belirtti ve Irak Savaşı sırasında Amerikan subaylarının Türk subaylarından çok önemli düzeyde bilgi edindiklerini ve yardım elde ettiklerini söyledi.

Sabah Gazetesi'nden Alpaslan Akkuş "NATO eşittir batı bloğu içinde yer almak" diyerek sözlerine başladı. Soğuk savaş sırasında NATO'nun inanılmaz bir gücü olduğunu belirten Akkuş bu gücün çatışmayı önleyen ve caydırıcılık etkisi yüksek bir güç olduğunu söyledi. Soğuk savaşın bitmesiyle birlikte NATO için yeni rol arayışları başladığını belirten Akkuş "Soğuk savaş kazanılmıştı ancak yeni bir savaşa hazırlanılması gerekiyordu. NATO'nun işlevsizleşme tehlikesi vardı. Buna karşın NATO başarılı yeni oluşumlar ve işlevler yarattı" dedi. NATO'nun soğuk savaş öncesi ve sırasında çok başarılı olduğunu belirten Akkuş soğuk savaş sonrası başarı düzeyinin şüpheli olduğunu bildirdi ve hatta kendisine göre başarısız kaldığını ifade etti. Avrupa Birliği ve füze kalkanı konusuna da değinen Akkuş füze kalkanı konusunun Türkiye ile NATO arasındaki ilişkilerin geleceği açısından önemli olduğunu bildirdi. Füze kalkanı projesi konusunda kamuoyuna yanıltıcı bilgiler verildiğini ileri süren Akkuş projenin maliyetinin 4 milyar dolar olduğunu ifade edildiğini söyledi ve üye ülke başına 200-300 milyon dolarlık katkı ile projenin gerçekleştirileceği iddialarına karşı çıktı. Pentagon'dan aldığı bilgilere göre projenin yaklaşık 50 milyar dolar maliyeti olacağını söyleyen Akkuş bu yüksek maliyet nedeniyle füze kalkanı projesinin başarısızlıkla sonuçlanabileceğini bildirdi. Akkuş "Bu konuda bilmediğimiz çok fazla şey var. Eski mantıkla yeni durum uyumuyor" diyerek sözlerini tamamladı.

Romanya Dimitri Cantemir ve İstanbul Aydın Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Calin Sinescu ise Lizbon Zirvesi sonunda yayınlanan bildirinin NATO'nun gelecekteki işlevlerinin neler olabileceğini gösterdiğini ifade etti.

Son olarak söz alan Diplomatie Turque gazetesinden Ömer Özkaya ün önemli dönemeç yılına dikkat çekti. Bu yılların 1815, 1915 ve 2011 olduğunu belirten Özkaya her üç dönemin ortak paydasının Avrupa'nın enerji ve hammadde gereksiniminin çok yüksek düzeye çıkması olduğunu belirtti. Hammadde kıtlığı nedeniyle Avrupa'nın siyasal gücünü de kaybettiğini söyleyen Özkaya bu nedenlerle bu dönemlerde Avrupa'nın ABD'ye bağımlı hale geldiğini söyledi. Belki de bir "Avrupa Baharı"ndan söz edilebileceğinin altını çizen Özkaya Türkiye'nin yeni bir uluslararası dengenin oluşumuna katkıda bulunabileceğini belirtti. Türkiye'nin bu yolda başarılı olabilmesi için gelişmelere ve içinde bulunulan duruma egemen olması ve yön vermesi gerektiğini bildiren Özkaya bu bağlamda üzerinde özellikle durulması gereken yeni etmenlerin Çin ve ABD ile Yunanistan ve İsrail arasındaki yakınlaşmalar olduğunu ifade etti. Yeni stratejik uluslararası ilişkilerin ortaya çıkmaya başladığını söyleyen Özkaya yeni küresel odak noktalarının Avrupa, ABD ve Çin/Uzakdoğu olacağını söyledi ve NATO'nun gelecekteki rollerinin bu odaklar arasındaki ilişkilere bağlı olarak şekilleneceğini bildirdi.

Türkiye'nin NATO'ya katılımının 60. Yıldönümü nedeniyle NATO'nun değişen rollerini ve değişimin Türkiye açısından anlam ve önemini belirlemeyi amaçlayan uluslararası konferans panel oturumu ile sona erdi.

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı Global Perspektif Programı Direktörü

ACIMASIZ KÜRESEL EKONOMİK KRİZ KÜRESEL YAYILMANIN MOTORLARI ÇÖKÜŞ İÇİNDE

Tüm göstergeler, 2012 yılında hız kesmeyen ekonomik krizin Amerika ve Avrupa'dan Asya'ya, Afrika'ya ve Latin Amerika'ya doğru yayılacağı, dönüm niteliğinde bir yıl olacağına işaret ediyor. Kriz, gerçek anlamda "küresel" olacak. İmparatorluklar arasındaki çatışmalar ve sömürge savaşları, krizi azaltmaya dönük her türlü çabanın altını oyacak. Bunun karşılığında ortaya çıkacak olan kitlesel hareketler ise, zaman içinde protestolara ve isyanlara dönüşecek ve umut edelim ki sosyal devrimler ve siyasi güç değişimleri yaşansın.

Prof. James Petras

2012'nin ekonomik, siyasi ve sosyal görünüşü, son derece negatif. Ana akım doğru-cu ekonomistler arasında neredeyse evrensel hale gelen uzlaş, dünya ekonomisine ilişkin oldukça karamsar nitelikte. Her ne kadar yapılan tahminler, krizlerin kapsamı ve derinliğini hafife alsada, 2012'den itibaren, 2008-2009 yıllarında yaşanan Büyük Buhran'daki çöküşe benzer bir süreç doğru yol alacağımıza inanmak için güçlü gerekçeler bulunuyor. Giderek azalan kaynaklar, artan borç yükü ve kapitalist sistemi koruma yükünü üstlenmek karşısında büyüyen halk direnişi dikkate alındığında, hükümetler artık bu sistemi kurtaramayacaklar. Büyük kurumların çoğu ve son otuz yıldır küresel ve bölgesel kapitalist, yayılmanın sebebi ve sonucu olan ekonomik ilişkiler, çözülme ve dağılma süreci içinde bulunuyorlar. Küresel yayılmanın önceki ekonomik motorları olan Amerika ve Avrupa Birliği, potansiyellerini tükettiler ve şu anda açık ve net bir çöküş içindeler. Yeni büyüme merkezleri olan Çin, Hindistan, Brezilya ve Rusya ise, kısa bir on yıllık süre boyunca dünya büyümesine yeni bir ivme kazandırdıktan sonra, hızlarını süratle kaybediyorlar ve önümüzdeki yıl da bu süreç devam edeceğe benziyor.

Avrupa Birliği'nin Çöküşü

Avrupa Birliği'ni harabeye çeviren krizler, gelecek dönemde de devam edecek ve fiilen çok-kademeli yapı, bir dizi ikili-çok taraflı ticaret ve yatırım anlaşmasına dönüşecek. Almanya, Fransa, Kuzey ülkeleri, bu gidişatı düze çıkarmaya çalışacaklar. İngiltere -özellikle de Londra-, içine düştüğü o görkemli izolasyonda, negatif bir büyümeye doğru girecek; finansçılar, kendilerine Körfez'in petrol ülkelerinde ve diğer "nişlerde" yeni fırsatlar bulma yoluna gidecekler. Doğu ve Orta Avrupa, özellikle de Polonya ve Çek Cumhuriyeti, Almanya ile bağlarını derinleştirecekler; ancak dünya piyasalarının genel çöküşünün sonuçlarını da bizzat yaşayacaklar. Güney Avrupa (Yunanistan, İspanya, Portekiz ve İtalya), derin bir depresyona girecek; keza ücretler ve sosyal faydalara yapılan vahşi saldırılarla tetiklenen devasa borç ödemeleri, tüketici talebini ciddi oranda azaltacak.

Depresyon düzeyine varan işsizlik ve işgücünün üçte birine varan istihdam noksanlığı, yıllardır süren sosyal çatışmaları infial ettirirken, halk ayaklanmalarını da şiddetlendirecek. Bu koşullar altında, Avrupa Birliği'nin bölünmesi, neredeyse kaçınılmaz bir hale gelecek. Tercih bir kur olan Euro'nun yerini başka bir para birimi alacak veya devalüasyonlar ve korumacılık önlemleri eşliğinde ulusal para birimlerine dönülecek. Milliyetçilik, genel geçer bir akım haline gelecek. Almanya, Fransa ve İsviçre'deki bankaların Güney ülkelere verdikleri kredilerde ciddi azalmalar yaşanacak. Büyük çaplı kurtarma paketleri zorunlu hale gelecek ve böylelikle, Alman ve Fransız toplumlarını, vergi mükellefi çoğunluklarla bankerleri karşı karşıya getirerek kutuplaştıracak. Sendikaların militanlığı ve sağ kesimin sahte "popülizmi" (buna neo-faşizm de diyoruz) sınıf ve ulusal mücadeleleri şiddetlendirecek.

Bölünmüş, sıkıntılı, kutuplaşmış bir Avrupa, İran'a (veya Suriye'ye) karşı Siyonistlerden ilham almış bir Amerikan-İsrail askeri maceraperestliğine katılmaya pek istekli olmayacak. Avrupa'yı saran krizler, Washington'un Rusya ve Çin'e karşı çatışmacı yaklaşımına ters düşecek.

Amerika: Resesyon, İntikam İle Birlikte Geri Dönüyor

Amerikan ekonomisi, suni olarak yükselen vergi borçlarından muzdarip olacak ve 2012 yılı boyunca kendisini resesyondan kurtaracak adımları atamayacak. Daha önceleri dinamik olan Asya ülkelerine rotasını çevirmek kaydıyla, negatif büyümesini "ihraç" da edemeyecek; keza Çin, Hindistan ve Asya'nın geri kalanı, ekonomik ivmelerini kaybediyorlar. Çin, %9'luk ortalama büyüme rakamını bile bu sene yakalayamayacak. Hindistan, %8'den %5'e ve hatta daha az bir büyüme rakamına gerileyecek. Dahası, Obama rejiminin "çevreleme"ye da-

yanan askeri politikası, dışlamaya dayanan ekonomik politikası ve korumacılığı, Çin kaynaklı herhangi bir ekonomik teşvikin önünü tıkayacak.

Militarizm, Ekonomik Çöküşü Şiddetlendiriyor

Amerika ve İngiltere, Irak'ın savaş-sonrası ekonomik olarak yeniden yapılanmasında en büyük kaybı yaşayacak ülkeler. Altyapı projelerine aktarılan 186 milyar dolardan Amerikan ve İngiliz şirketlerinin kazanacağı pay, %5'in bile altında. Benzer bir sonuç, Libya ve diğer yerlerde de yaşanacağı benziyor. Amerika'nın emperyal militarizmi, düşmanı yok etmeye odaklı olup, bunu borç batağına sürüklenmek pahasına gerçekleştirmekten de geri adım atmıyor. Savaşmayan ülkeler ise, bu süreçte, savaş-sonrası ekonomik yeniden yapılanma sözleşmelerinin karlarını topluyorlar.

Amerikan ekonomisi, 2012 yılında resesyona düşecek ve "2011'deki işsiz ekonomik düzeltim", yerini, 2012'de işsizliğin ciddi bir artışına bırakacak. Aslında, işsizlik maaşlarını kaybeden insanların artık kayıt dışına kaymalarıyla birlikte işgücünde de toplu bir azalış yaşanacak.

"Üretkenlik" olarak adlandırılan işgücü sömürsüz şiddetlenecek; keza kapitalistler, işçileri daha

fazla üretmek için zorlarken, onlara çok daha az ücret ödeyerek, ücretler ile kar arasındaki gelir uçurumunu büyütüyorlar.

İşsizliğin artması ve ekonomik çöküş, beraberinde, mali açıdan sıkıntıya düşmüş bankalar ve endüstrileri sübvansedecek sosyal programlarda vahşi azalmalar getirecek. Taraflar arasındaki tartışmalar, tahvil sahiplerinin "güvenini" kazanmak üzere, işçiler ve emekliler üzerinden ne kadar fazla kesinti yapılabilir noktasına odaklanacak.

Aynı şekilde sınırlı siyasi tercihlerle karşı karşıya kalan seçmen kitlesi, iktidardaki kişilere oy veremeyerek, seçimlerde oy kullanmayarak ve spontane veya organize kitlesel hareketlere -örneğin "Wall Street'i işgal et" protestosu gibi- başvurarak tepkilerini gösterecek. Hoşnutsuzluk, düşmanlık ve hayal kırıklığı, kültüre hakim olacak. Demokrat Parti demagogları, Çin'i günah keçisi yapacaklar; Cumhuriyetçi Parti demagogları ise, göçmenleri suçlayacaklar. Her iki parti de, İslamcı-faşistlere -özellikle de İran'a- karşı ateş püskürecekler.

Krizlerin Ortasında Yeni Savaşlar: Siyonistler Tetiği Çekiyor

"Büyük Amerikan Yahudi Örgütleri'nin Başkanları" ve onların Kongre'de, Dışişleri Bakanlığı'nda,

Hazine'de ve Pentagon'da bulunan "Her şeyden önce İsrail gelir"ci takipçileri, onları, İran ile savaş doğrultusunda teşvik edecek. Eğer başarılı olurlarsa, bölgesel çapta büyük bir yangın ve dünya çapında bir depresyonla sonuçlanacak. Aşırılık yanlısı İsrail rejiminin savaş politikalarına Amerikan Kongresi ve Beyaz Saray tarafından neredeyse körlemesine bir itaati sağlamasına bakılırsa, büyük çaplı ve felaket sonuçlar getirecek bir olasılık, neredeyse şüphe götürmez bir hal aldı.

Çin: 2012 yılında Telif Edici Mekanizmalar

Çin, 2012 yılında küresel resesyonla karşı karşıya kalacak; ama resesyonun etkisini azaltmak için de önüne birçok fırsat çıkacak. Pekin, halihazırda ekonomik döngünün dışında kalan 700 milyon iç tüketici için ürün ve hizmet üretmeye yönelebilir. Ücretleri, sosyal hizmetleri ve çevre güvenliğini artırmak suretiyle, Çin, deniz-aşırı piyasaların kaybını telafi edebilir. Çin'in ekonomik büyümesi -ki büyük çapta gayrimenkul spekülasyonuna bağlıdır-, konut balonunun sönmesiyle birlikte, kötü anlamda etkilenecek. Hızlı bir ekonomik küçülme yaşanacak; bu da istihdam kaybına yol açacak; belediyelerde iflaslar yaşanacak; sosyal ve sınıfsal çatışmalar artacak. Bunun sonucunda ya daha büyük

çaplı bir baskı yaşanır, ya da aşamalı bir demokratikleşmeyle sonuçlanır. Sonuç ise, Çin'in piyasa-devlet ilişkilerini derinden etkileyecektir. Ekonomik kriz, piyasa üzerinde devlet kontrolünü güçlendireceği benziyor.

Rusya, Krizlerle Karşı Karşıya

Rusya'nın devlet başkanı olarak Putin'i seçmeyle birlikte, Amerika'nın Rus müttefiklere ve ticaret ortaklarına karşı teşvik ettiği ayaklanmalar ve yaptırımları desteklemede Rusya daha az işbirliğinde bulunacak. Putin, Çin ile daha yakın bağlar kurmaya yönelecek ve ayrıca AB'nin bölünmesi ve NATO'nun da zayıflamasından yararlanacak.

Batı medyasının desteklediği muhalefet ise, -her ne kadar Başkanlık seçimlerini büyük bir farkla kaybedecek olsalar da- Putin'in imajını zedelemek ve yatırım boykotlarını teşvik etmek üzere finansal gücünü kullanacak. Dünya çapında yaşanan resesyon, Rus ekonomisini de zayıflatacak ve bu durum, Rus ekonomisini, büyük çaplı kamu mülkiyetleri ile önde gelen oligarkları kurtarmak için devlet fonlarına daha büyük bağımlılık arasında bir tercihte bulunmaya zorlayacak.

2011-2012 Arası Geçiş: Bölgesel Durgunluk ve Resesyondan Dünya Krizlerine

2011 yılı, Avrupa Birliği'nin dağılmasına zemin hazırladı. Euro krizi, ABD'deki durgunluk ve artık bariz bir hal alan adaletsizlikler karşısında dünya çapında patlak veren kitle protestolarıyla birlikte krizler başladı. 2011 yılında yaşanan olaylar, büyük güçler arasında büyük çaplı ticaret savaşları için bir denemeydi; emperyalistler arasındaki mücadeleleri keskinleştirdi ve halk ayaklanmalarının devrimlere dönüşme olasılığını artırdı. Dahası, İran karşısında Siyonist güdüm-lü savaşın kızışması, Amerikan-Hint-Çin çatışmasından bu yana en büyük bölgesel savaşın patlak vereceğinin bir işareti oldu. Amerika, Rusya ve Fransa'daki başkanlık seçimleri öncesindeki seçim kampanyaları ve seçimlerin sonuçları, küresel çatışmaları ve ekonomik krizleri derinleştirecek.

2011 yılı içinde, Obama rejimi, Rusya ve Çin ile askeri çatışma politikasını açıkladı. Öte yandan, Obama rejiminin politikaları, Çin'in bir dünya ekonomik gücü olarak yükselişini zedelemek üzere tasarlanmıştı. Derinleşen ekonomik resesyon ve denizasını piyasaların -özellikle de Avrupa'daki- çöküşüyle birlikte, büyük çaplı bir ticaret savaşı patlak verecek. Washington, Çin'in ihracatlarını ve yatırımlarını sınırlandıran politikaları saldırgan bir şekilde devam ettirecek. Beyaz Saray, Çin'in Asya, Afrika ve diğer bölgelerdeki yatırım ve ticari faaliyetlerini bozacak türden çabaları artıracak. Amerika'nın, Çin'in emisiteye bağlı iç çatışmalarını ve halk arasındaki anlaşmazlıkları kullanmak üzere çok daha büyük bir çaba içine girmesi beklenebilir. Amerika, ayrıca, Çin'in kıyı şeridinin ötesinde askeri varlığını artırmaya da çalışacak. Bu bağlamda büyük çaplı bir provokasyon veya uydurma bir olay yaşanabilir. Bunun sonucunda ise, oldukça maliyetli, yeni bir "Soğuk Savaş" çıkırtıkanlığı yapan, fanatik şovenist çağrılara yol açabilir. Obama, Çin ile büyük çaplı ve uzun vadeli bir çatışmaya yönelik çerçeve ve gerekçelendirme oluşturmuştu. Ancak, tüm bunlar, Amerika'nın Asya'daki nüfuzunu ve strate-

jik pozisyonlarını desteklemeye dönük, umutsuz bir çaba olarak görülecek. Amerikan ordusunun "dört köşeli gücü" (Amerika-Japonya-Avustralya ve Güney Kore), Filipinlerin uydu desteğiyle birlikte Çin piyasasının bağlantılarını aşındıracak.

Avrupa: Derinleşen Kemer Sıkma Önlemleri ve Şiddetlenen Sınıf Mücadelesi

Avrupa'ya dayatılan kemer sıkma programları -İngiltere'den Letonya'ya, Güney Avrupa'ya dek-, 2012 yılında etkilerini gerçek anlamda gösterecek. Kamu sektöründe gerçekleşen kitlesel işten çıkarmalar ve özel sektördeki ücretlerin ve iş fırsatlarının azalması sonucunda, sınıf çatışmaları ve rejim sorunlarının artık "daimi" bir hale geldiği bir yıl yaşanacak. Güney'deki "kemer sıkma politikaları"na, Fransa ve Almanya'daki banka iflaslarıyla sonuçlanan borç temerrütleri eşlik edecek. İngiltere'nin -Avrupa'dan izole, ancak İngiltere'de hakim konumdaki- finansal yönetici sınıfı, Muhafazakarların işçileri ve halk ayaklanmalarını "bastırdığı" konusunda ısrar edecek. Yeni ancak neo-Thatcher-vari bir otokratik yönetim şekli ortaya çıkacak; muhalif sendikalar "içi boş" protestolar düzenleyip, isyankar halklar üzerindeki denetimini daha da sıkılaştıracaklar. Kısacası, 2011'de ortaya konan ancak "gerilemeci" olarak nitelendirilebilecek sosyo-ekonomik politikalar, sahneyi, yeni polis-devlet rejimlerine ve gerek işçiler gerekse geleceğe dair bir umut taşımayan işsizlerle çok daha akut ve muhtemelen kanlı çatışmalara hazırladı.

Amerika'nın "Ben Yaptım Oldu" Yaklaşımını Sona Erdiren Savaşlar

Obama, birliklerini Irak ve Afganistan'dan çekip İran'a karşı konuşlandırmak suretiy-

Sonuç

Tüm göstergeler, 2012 yılında hız kesmeyen ekonomik krizin Amerika ve Avrupa'dan Asya'ya, Afrika'ya ve Latin Amerika'ya doğru yayılacağı, dönüm niteliğinde bir yıl olacağına işaret ediyor. Kriz, gerçek anlamda "küresel" olacak. İmparatorluklar arasındaki çatışmalar ve sömürge savaşları, krizi azaltmaya dönük her türlü çabanın altını oyacak. Bunun karşılığında ortaya çıkacak olan kitlesel hareketler ise, zaman içinde protestolara ve isyanlara dönüşecek ve umut edilelim ki sosyal devrimler ve siyasi güç değişimleri yaşansın.

Kaynak: <http://www.globalresearch.ca/PrintArticle.php?articleId=28349>

NABUCCO NEDEN ÖLDÜRDÜ?

Stanislav Tarasov

Türkiye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, Rusya Başbakanı Vladimir Putin'e "Güney Akım" projesiyle ilgili Türkiye Dışişleri Bakanlığının notasını iletti. Söz konusu notada, "Güney Akım"ın Türkiye'nin kendi ekonomik sahasından geçişine ilişkin gerekli bütün izinler bulunuyor. Bu bağlamda Vladimir Putin, sadece Türkiye'ye değil, "Güney Akım"a desteklerinden dolayı Avrupa Komisyonuna da teşekkürlerini bildirdi.

İşte burada entrikanın ta kendisi yatıyor. Daha önce Türkiye, Karadeniz bölgesinde "Güney Akım"a ilişkin çalışmaların yapılması için gereken izinlerin verilmesini defalarca erteledi. Türkiye, doğal gaz boru hattının döşenmesine ilişkin izni 31 Ekim 2010 yılına kadar verecekti. Bunun yanı sıra Ankara, Nabucco ile ilgili bütün anlaşmalara imza attı ve aktif bir şekilde bu projenin lobisini yaptı. Nabucco süreci "sarkmaya" başladığı zaman Ankara, Bakü ile Azeri doğal gazının Avrupa'ya ulaştırılması için Trans-Anadolu doğal gaz boru hattının yapımına ilişkin bir memorandum imzaladı. Söz konusu proje, birçok Türk uzmana göre, "Güney Akım" ve Nabucco'ya alternatif bir hat olarak değerlendiriliyor. Bütün bunlar, ileride Rusya ile görüşmeleri zorlaştırıyordu aslında. Kaldı ki, bu yılın ekim ayının başında Türkiye'nin BOTAŞ şirketi, Rus şirketi Gazprom ile tarife konusundaki görüş ayrılığı nedeniyle anlaşmayı iptal etti. Rusya Başbakanı Vladimir Putin ile Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, bu ve "Güney Akım" doğal gaz boru hattının yapımı konularını telefonla görüştü. Ancak nihai karar alınamamıştı. Daha sonra Ankara ve Bakü'nün Moskova'ya karşı bir oyun başlattığı hissi oluştu.

Buna ilaveten Gazprom Başkanı Aleksey Miller, "Güney Akım" boru hattının yapımıyla ilgili projenin hayata geçirilmesi perspektifinin sadece Türkiye ile değil, Ukrayna ile görüşmelere de bağlı olduğunu açıkladı. Ankara-Kiev-Bakü'nün bloke etme politikası Moskova için oldukça çok sorun yaratacaktı. Buna, Türkmenistan ve Azerbaycan'ın Trans-Anadolu doğal gaz boru hattı ve Nabucco'dan vazgeçmemeleri için Rusya'ya "Aşkabat ve Bakü'ye herhangi bir siyasi baskı yapmamasını" tavsiye eden Avrupa Komisyonunun tavrı da eklendi. Ancak beklenmedik bir şey oldu. Fransa Ulusal Meclisi 1915 yılında yaşanan Ermeni soykırımına ilişkin malum tasarımı kabul edince Türkiye, Rusya cephesine oynamaya karar verdi. Daha önce ise Türkiye Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, ülkesinin gelecekte, AB'ye nazaran "kalkınma yaşayan Doğulu devletler" ile ekonomik birliğe yönelmesi gerektiğini dile getirmişti. Vladimir Putin, Avrasya ekonomisi birliğinin oluşturulması projesinden bahsedince de Türkiye, jeopolitik bir alternatif elde etmiş oldu. Bize sorarsanız, Ankara'nın "doğal gaz entrikasından" çıkmak ve "Güney Akım" doğal gaz boru hattının yapımı ve kullanımı projesinin hayata geçirilmesine izin verme kararı bilhassa bu durumda alakalıdır. Bu arada, buna karşılık olarak Gazprom'un -Türkiye ile birlikte Nabucco'yu "öldürmek" için- doğal gaz temininde ek hacim veya doğal gaz tarifesini konusunda Türkiye'ye bazı imtiyazlar tanıması da mümkün. Bu bir...

İkincisi, Türkiye, Avrupa'da durgunluk yaşıyorken, Rusya ile hem enerji, hem ticari, hem de ekonomik iş birliğini tehlikeye atmamaya karar verdi. Bu arada Türkiye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, geçtiğimiz günlerde Akkuyu Santrali'nin inşası için Rusya'dan 700 milyon doların geldiğini söyledi. Yıldız, "Biz, ortak projelerimizi uygulama aşamasına geçtik." dedi. Bu ise, Ankara-Kiev-Bakü zincirinin ilk halkasının düşmeye başladığı anlamına geliyor. İkinci halkaya, yani Kiev'e gelince... Aleksey Miller, "Güney Akım'ın yapımına izin verildikten sonra, Güney Akım'ın Ukrayna'ya daha güçlü bir şekilde bağlı olduğunu konuştuk." demişti. Güney Akım'ın yapımı için Türkiye'den izin koparan Moskova, Ukrayna ile pazarlık konumunu güçlendirdi. Bu yüzden Kiev'in doğal gaz anlaşmaları konusunda Moskova'ya taviz vermesi mümkün. Ayrıca Gazprom, -doğal gazın Avrupa'ya eski Sovyet alanından taşınması şemasını oluşturarak- Azeri ve Türkmen doğal gazını da dâhil edebilir. Bu, risklerin çeşitlendirilmesi açısından da, orta vadeli süreçte Avrupa ülkelerine verilen doğal gaz hacminin potansiyel olarak artırılması açısından da mantıklı. Anlayacağınız Türkiye, henüz oluşmakta olan bu yeni transit yapıya uyum sağlama yolunda ilk adımı attı gibi görünüyor. Ayrıca Moskova Ankara'yı, bir partner olarak görmeye başlıyor.

(Rus Haber Ajansı Regnum - 29 Aralık 2011)

Baştafakı 1. Sayfada

Mao Ze Dung uluslararası ilişkilerde SSCB'den bağımsız konumlandırır ve Çin'de farklı bir sosyalizm uygulanır. Bu, bugünkü nev-i şahsına münhasır Çin'in, oluşmasının sebepleri arasındadır. Kapitalist olmayan yoldan kalkınma tezinin Mısır'daki karşılığı Nasır sosyalizmi, Libya'daki karşılığı Kaddafi'nin yeşil sosyalizmi, Irak ve Suriye'deki Baas Partileridir.

12 Mart'ta ortaya çıkan 9 Mart sol cuntası, 28 Şubat hareketi ve son dönemdeki Ulusalci hareketin de bir ölçüde bu eski Baasçı tezleri anımsattığı söylenebilir. O yıllarda Demirel hükümeti, dış güçler, İstanbul sermayesi, ordu içindeki cuntalar ve basın tarafından köşeye sıkıştırılır. -Basını uhrevi bir kurum, mensuplarını da dokunulmazlığı olan kut-sal kişiler gibi algılamak yanlış olduğu gibi gariptir.- Çalkantılı geçen o yıllardan sonra, 9 Mart cuntası, 9 Mart 1971 akşamı Genelkurmay Başkanlığı'nda yapılan iki saatlik bir toplantıda masaya yatırılır ve o toplantıda biter. 9 Mart'ın içte desteği yetersizdir. Ve 9 Mart cuntasının o dönem Baasçılığa ve Nasır'a özenen Sol-Kemalist yorumunu İngiltere ve Amerika'nın desteklemesi de zordur. 12 Mart günü bilinen muhtıra gelir. Sonra, kırk yıllık CHP üyesi Nihat Erim, bir gece içinde “tarafsız” olarak, tarafsız ve partiler üstü olması öngörülen bir Milli Cephe hükümeti kurmak üzere Başbakanlığa getirilir. TBMM'den neden bu zatın “tarafsız” olmak üzere seçildiği, 12 Mart'ı inceleyen kapsamlı araştırmalara pek konu olmaz. Nihat Erim'in, yıllar evveli, o sırada henüz genç bir subay olan Memduh Tağmaç ile Amerika'da bazı CIA ve Pentagon yetkilileriyle birlikte, gözden ırak bir otel lobisinde oturup, uzun bir söyleşide bulunmuş olduğundan söz edilir. Ama nedense bu da pek kurgulanmaz. Akdeniz'deki Sovyet varlığı, Sovyetler'in bir yandan Arap ülkelerine yaptığı yardım, diğer yandan Türkiye ve İran'la yaklaşması ve Ortadoğu'da artan Çin etkisi, bölgedeki gelişmeleri etkileyen diğer önemli etkenlerdir.

Mısır'da, Cumhurbaşkanı Enver Sedat, kendisini iktidardan devirme planları olduğu gerekçesiyle, Sovyet yanlısı grubun lideri olarak bilinen, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Ali Sabri'yi tutuklatır. Bu, muhtemelen Sabri'nin Amerikan Dışişleri Bakanı Rogers'ın Mısır'a yapacağı geziye, ABD ile yakın ilişki kurulmasına karşı çıkması ve Suriye ile kurulabilecek bir federasyona muhalefeti üzerine yapılır.

Mesele Sedat'ı devirme planlarının varlığı değil, fakat darbe girişimi başarıya ulaşacak olursa, SSCB yanlısı bir çizgi, izlenecek olmasıdır. Ali Sabri'nin dayandığı güç, bazı Mısırlı Marksistlere sığınak

olan, Sosyalist Birlik'tir. Mısır hükümetinin; darbe girişiminden hem “kompro” hem de, bütün bu ilişkilerin daha da karmaşık köklere sahip olduğunu belirtmek üzere planlı bir “ayaklanma” olarak söz etmesi de oldukça ilginçtir.

Sudan'daki durum daha da açıklayıcıdır. Temmuz 1971'de Başbakan Numeysi, Albay Hasan El-Ata liderliğindeki bir grup subay tarafından görevinden uzaklaştırılır. El-Ata Devrimci Komuta Konseyi'nin üyesiydi, fakat Mısır'la federasyon düşüncesine karşı çıktığı için uzaklaştırılmış ve komünist olmakla suçlanmıştı. Mısır ve Libya ile Numeysi'ye sadık ordu mensuplarının acil müdahalesiyle, Numeysi'yi tekrar iktidara getirilir. Darbe önderleri idam edilir. Numeysi, Mısır devlet başkanı Enver Sedat'ın İsrail'le barış girişimlerini destekleyen ilk Müslüman devlet başkanı olur. Türkiye, Mısır ve Sudan'da 1971'de meydana gelen olaylar, bu sosyopolitik kaplan çerçevesinde incelenirse, herhalde daha anlaşılır olur.

Tüm bu gelişmeler içinde, Hafız Esad, 1965'te Suriye Hava Kuvvetleri Komutanı, Şubat 1966'da Savunma Bakanı olur. Baas Partisi'nin sivil ve askeri kanatları arasındaki 1969-1970 yılları arasında iktidar mücadelesinde de, etkin biçimde yer alır. Ürdün'deki iç savaşa müdahalenin ardından, 13 Kasım 1970'te kansız bir darbeyle iktidarı ele geçirir. Mart 1971'de yapılan halkoylamasıyla devlet başkanı seçilen ve Baas Partisi genel sekreterliğini de üstlenen Hafız Esad'ın, sonraki yıllarda SSCB ile ilişkilerini geliştirmesi, Mısır, Ürdün, Türkiye'de, Sovyet etkisinin geriletilmesi/tasfiye edilmesi ile birlikte düşünüldüğünde, oldukça dikkat çekicidir. Tüm bunlar Suriye'nin pozisyonu ve işlevi itibariyle, özel bir ülke olduğunu anlamamızı sağlar.

Ellili Yıllarda Türkiye-Suriye İlişkileri

Osmanlı bakiyesi iki ülke Suriye ve Türkiye'nin ilişkileri ise sürekli inişli çıkışlı ve gerilimlidir. 50'li yıllarda DP iktidarında yaşanan kimi sıradışı hadiseleri, eski gazetecilerden, Ahmet Emin Yalman'ın Vatan gazetesinde Genel Yayın Yönetmenliği de yapmış olan Kemal Bağlum'un hatıratından (**) öğrendiğimize göre; o dönemlerde “Mareşal Hüsnü Zaim, Suriye'yi Türkiye ile birleştirecek” şeklinde rivayetler dolışmaktadır. Ancak Hüsnü Zaim ihtilalden sonra kendi kendini albaylıktan mareşalliğe yükseltince, ordu bunu kabul edemez. Bu durumu fırsat bilen Michael Effak'ın Baas Partisi Albay Sami Hinnavi ile birleşerek, Mareşal Hüsnü Zaim'i devirir. Albay Edip Çiçekli de sonrasında Sami

Hinnavi'yi devirir. Sonraları DP Hükümeti Edip Çiçekli'ye karşı tavır alır. Ankara'da Kabine toplantısında, 3. Ordudan bir kolordunun Suriye hududuna gönderilmesine, gerekirse bu ülkenin işgaline karar verildiği söylentileri, dolaşır. Bir rivayete göre de, durumdan haberdar olan ABD araya girerek, yanlış bir adım atılmasını önler.

O dönemde yazılamayanlara göre Mareşal Hüsnü Zaim'i deviren güç, aslında Sovyetler Birliği'dir. Sovyetler, Türkiye'yi güneyden de çember altına almak amacıyla, kendisine taraftar olan Sosyalist Baas Partisi ile Albay Edip Çiçekli'yi desteklemektedir. Nitekim Albay Çiçekli iktidara gelir gelmez Sovyetler'le bir anlaşma yapar. Sözde Suriye ordusunun yetiştirilmesi amacıyla, Sovyet Rusya'dan çok sayıda Sovyet subayı Şam'a gelir.

Ayrıca Sovyetler, Suriye'yi silah, araç ve gereçle desteklemek için, havadan ikmale başlar. DP Hükümeti de, Amerikalıların telkini ve yeni durum karşısında Suriye'ye karşı yapılacak harekattan vazgeçer. Kemal Bağlum'da bazı hatalar olsa da, önemli olan husus burasıdır.

Bu arada Fatin Rüştü Zorlu Kemal Bağlum'u evinden telefonla arayarak bakanlığa gelmesini ister. Kemal Bağlum bakanlık odasında Zorlu'ya “Hayrola beyefendi, önemli bir şey mi var” diye sorar. Zorlu endişelidir, “Kemal Bey, Sovyetler Türk hava sahasını ihlal ederek uçakla Suriye'ye silah gönderiyor. Sovyet uçakları 52 bin feetten uçuyor. Bizim bu uçakları karşılayacak durumumuz yok. Biz, her ne kadar durumu NATO müttefiklerimize duyurduksa da, bunun dünya kamuoyu tarafından da bilinmesi gerekiyor. Bu haberi ajansına ve gazetene ver. Ancak, kaynak gösterme” der.

Hadise hakikaten önemlidir. Sovyetler, Türkiye'yi hiçe sayarak, hava sahasını ihlal etmektedir. Haber Amerikan Associated Press Ajansı'nda ve Vatan gazetesinde yayımlanır. Haberin yayımlanması üzerine, MAH Başkanı Tümgeneral Behçet Türkmen gazeteyi arar ve haber kaynağını sorar. Bürodaki gazeteciler, “Büro şefimiz Kemal Bağlum verdi” derler. “Yarın kendisini aynı saatte arayacağım, mutlaka büroda bulunsun. Haberi kimden aldığım bana söyleyin” diye Türkmen gereken emri verir. Kemal Bağlum büroya geldiğin de muhabirlerden Erol Ülgen endişelidir. Bağlum sebebinin sorduğunda, “Kemal Ağabey, MAH Başkanı Behçet Paşa seni aradı. Haberin kaynağını sordu. Ben de bilmediğimi söyledim, ‘Yarın yine aynı saatte arayacağım. Haberi aldığın kaynağı bana söyleyin’ dedi. Şimdi ne yapacağız, başın derde girmez ya” diye cevap verir. Kemal Bağlumda, “Merak etme hallederiz” der, ama

endişelenir. Hemen Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu'yu telefonla arayarak kendisi ile acilen konuşmak istediğini söyler. “Hemen gelsin” diyen Zorlu güler yüzle, “Teşekkür ederim Kemal Bey, bize çok büyük bir iyilik yaptın. Associated Press'e verdiğin haber hemen hemen bütün batı gazetelerinde yer almış” der. Ancak Bağlum konuşmayınca, “Ne oldu” diye sorar. O da olanları anlatır. Bu haber yüzünden gazetenin zor duruma düşebileceğini söyler. Zorlu'nun birdenbire yüzü değişir. Otur diyerek telefona sarılır. Zorlu telefonda Behçet Türkmen'e: “Paşam, senin yapman gereken işi bir gazeteci yapıyor. Kemal Beyden ne istiyorsun? Eğer haberin kaynağını öğrenmek istiyorsan bu haberi kendisine ben verdim. Kendisini rahatsız etmeyin” diyerek, hadiseyi izah eder.

Anlaşılan o ki, o dönem Sovyetler, hava sahasını ihlal ederek Türkiye'ye gözdağı verir. Türkiye'nin haberdar etmesine rağmen NATO ne yapmıştır? Pek belli değildir. Türkiye'nin Suriye'ye müdahalesine Sovyet Rusya engel olur. Batı dünyası da sanki buna sessiz kalır. Yine Metin Tokar, Irak'ta Nuri Sait Paşa devrildiğinde, Menderes hükümetinin askeri müdahale düşündüğünü, ancak askerlere, İngiltere ve ABD'nin karşı çıkışının mani olduğunu yazar. Kırk yıl sonra aynı şeyleri merhum Turgut Özal yaşar. Irak'a müdahil olma siyaseti iç ve dış çevrelerin direnci neticesi akim kalır. Rejimi ayakbağlarından kurtararak Cumhuriyeti Osmanlı hinterlandında var etmek çizgisinde olan Özal'ın düşünceleri, şaibeli ölümü sebebiyle gerçekleşemez. Sayın R. Tayyip Erdoğan ve AK Parti için ise durum farklıdır. Aktif dış politika imkân dâhilindedir. Zulme uğrayan Suriye halkına el uzatmak zorunludur. Ancak büyük güçlerin, bölgeyi işgale varabilecek müdahalelerinin de, önüne geçilmelidir. Bunun için önce, Baas rejimi kontrollü dönüşüme zorlanmıştır. İnce, hassas, isabetli bir siyaset izlenmiştir. Son günlerde yaşananlarla durum hepten hassasiyet kazanmıştır. Dünya yeni bir dönemin eşindedir. Değişim süreci ve sonuçları hakkında söz söylemek, kâhinlik olur. Asırlardan beri olduğu gibi, Orta-Doğu bir kez daha büyük güçlerin mücadele alanıdır. Sayın Başbakan ve Hükümet isabetli ve dirayetli bir siyaseti asıl şimdi ortaya koymalıdır.

(*) Bu arada, belirtmek gerekir ki “ortaçağ karanlığı”nın imgesi büyük ölçüde Modernitenin aydınlığı'nda tartışılmas kılınak için imal edilmiştir.

(**) Bu yazıda Kemal Bağlum'un Arı politik adlı kitabından yararlan-dım. Ancak kitapta 1949'da darbe yapıp kısa süre sonunda darbeyle giden Hüsnü Zaim'in DP ile ilişkili olduğunu söylemesi, istihbarat teşkilatının o tarihlerde MAH olması gereken adını MIT olarak zikretmesi vs. gibi maddi hatalar var. Yine de anlatılan olay önemli olduğu için, hadiseleri bilen birileri tarafından doğrudan yalanlanmadığı sürece, nakledilmesi ve bilinmesi uygun olur, diye düşündüm.

‘YOLDAKİ İŞARETLER’DEN İSLAMİ HAREKETLERE SEYYİD KUTUP VE İHVAN-I MÜSLİMİN

Zeynep Banu Dalaman / Türkiye Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Müslüman Kardeşler, dünyanın en eski, en büyük ve en etkili İslamcı bir örgütüdür. İslam'ın yüceltilmesi yoluyla yabancı egemenliğine karşı direnç göstererek -1928 yılında Mısır'da kurulduğundan beri- Müslüman Kardeşler anti-empervyalizm ve dini canlandırmak için çalışıyor. Müslüman Kardeşler (Arapça adıyla İhvan-ı Müslimin) ne şu günlerde onları “Radikal İslamcı” ilan eden Batılı yorumculara yaranıyor, ne de Müslüman Kardeşler'in içinden çıkarak radikalleşen ve bu hareketi çok ılımlı ve demokrasi adına Amerika ile işbirlikçi bulan El-Kaide gibi örgütlere yaranabiliyor.

Müslüman Kardeşler kurulduğu 1928 yılından beri birçok safhadan geçti. Hareket hem Mısır'ın içinden geçtiği bağımsızlık savaşından hem de dünya konjonktüründen zamanla etkilendi ve şekil değiştirdi. Mısır'da 1938'den sonra siyasi nitelik kazanmaya başladı. 1940'ların sonunda Mısır'daki monarşi ve iktidardaki Waft Partisi'ne karşı tehdit oluşturunuyordu. Hareketin önünü kesmek için 1949 yılında kurucu liderleri Hasan El-Benna'ya suikast yapıldı. 1952'deki Hür Subaylar Darbesi'nden sonra tüm partiler ile beraber kapatıldı (Ocak 1954). Bu sefer yeraltına çekilen Müslüman Kardeşler, öğrenciler arasında huzursuzluk çıkardığı gerekçesiyle tekrar kapatıldı. 1954'te Cemal Abdülnasır'a yönelik suikast girişiminden sonra, altı lideri vatana ihanet suçundan idam edildi ve hareket şiddet yoluyla bastırıldı.

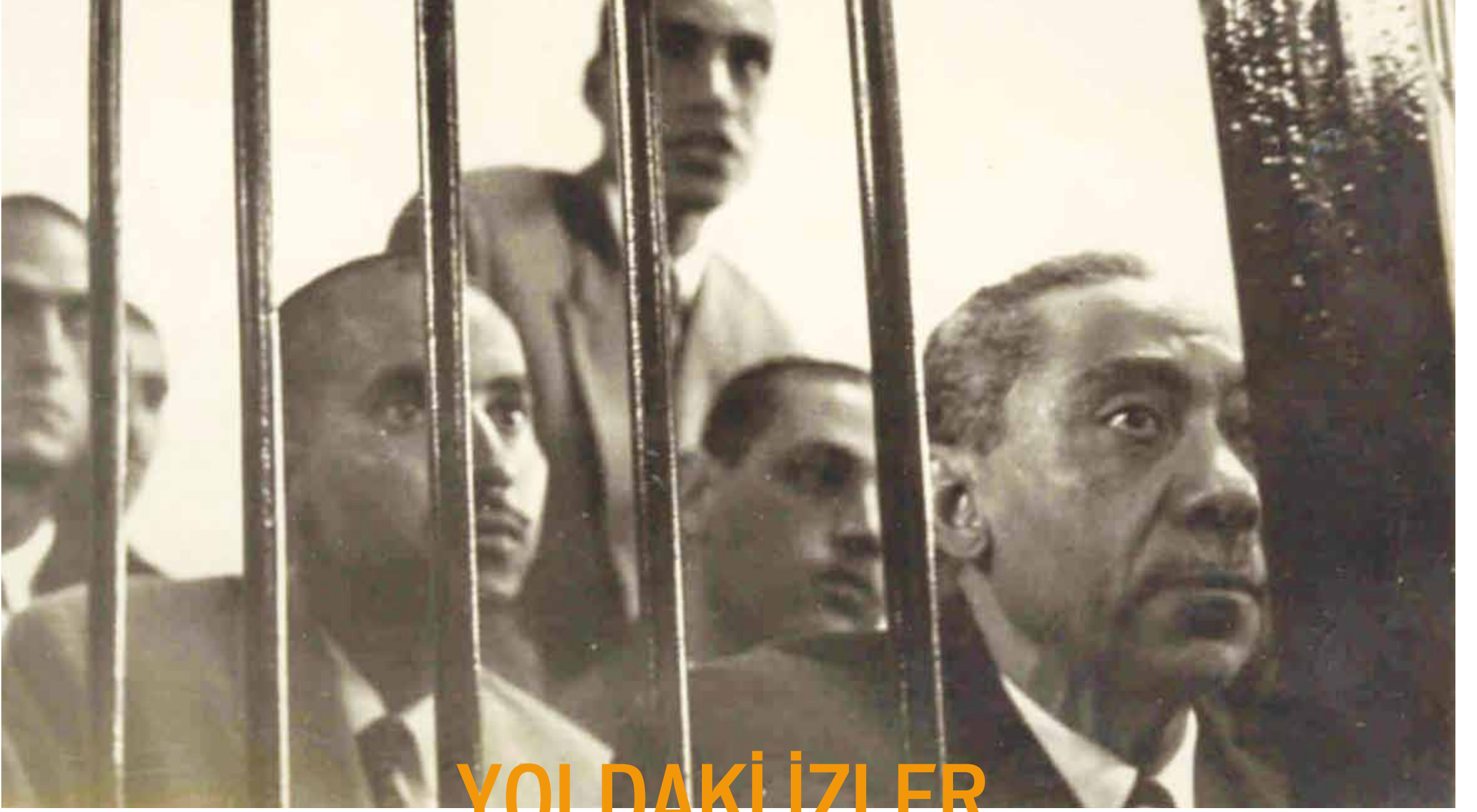
Bu dönemde Müslüman Kardeşler içinde bir fikir boşluğu oluşmuştu, çünkü Hasan El –Bennadan sonra hareketin başına gelen Hidaybi hareket içinde çok etkin bir isim değildi. İşte bu dönemde İhvan üyesi olan Seyyid Kutup, hem Müslüman Kardeşler'in bu dönemdeki ideoloji boşluğu doldurarak harekete bir ivme kazandıracak, hem de tüm dünyada yayılan radikal İslamcılığında fikir babalığını yapacaktır. Bugün her ne kadar Müslüman Kardeşler Seyyid Kutup'un düşüncelerini çok radikal bulup terk etseler bile, Türkiye'den Malezya'ya Suriye'den Pakistan'a dünyada birçok radikal İslamcı grubun rehberidir Seyyid Kutup'un düşünceleri. Batılı yorumculara göre 11 Eylül saldırılarını anlamak için birçok İslami hareketin ideoloğu Seyyid Kutup'un fikirlerini anla-

mak gerekiyor. İslami hareketler üzerine bir otorite olan Bassam Tibi, Mısırlı yazar Seyyid Kutup'u radikal İslami hareketin iki fikir babasından biri olarak görmektedir. Ünlü Fransız sosyolog Prof. Dr. Gilles Kepel kitaplarında bugünkü İslami hareketlerin en büyük ideolojik etkisinin Kutup tarafından yapıldığından bahsetmektedir. Bir başka Amerikalı Ortadoğu uzmanı John Esposito Seyyid Kutup'u radikal İslam'ın mimarı olarak tasvir etmektedir. Dünyada İslami hareketler üzerinde bu kadar etkin bir ideolog olmasına rağmen dünya onu 11 Eylül saldırılarından sonra daha iyi tanıdı. Seyyid Kutup'u Amerikan medyası 1993 yılında Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan saldırıdan sonra tanımaya başladı. Çünkü şu an hala bu davadaki suçundan dolayı hapiste olan Mısırlı Şeyh Umar Abda Al-Rahman'ın aşırı dini düşünceleri Seyyid Kutup'un düşüncelerinde formüle edilebilir. 11 Eylül saldırılarının baş suçlusu ilan edilen Usame bin Ladin de, Seyyid Kutup'un fikirlerinden etkilenen ve El-Kaide örgütüyle öncülüğünü yapan kişi olarak görülmekteydi. Yine aynı şekilde, İran devrimi sonrası İran İslam Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra İran'da Seyyid Kutup'un resminin olduğu pulların basılması bu devrim üzerindeki etkilerinin en önemli örneklerindendir.

Kutup'un fikirlerinin ve kitaplarının mevcut radikal İslamcı hareketler için üç önemli fonksiyonu vardır. Birincisi, onun yazıları aşırı Batı karşıtı duygulara hem siyasi hem kültürel düzeyde entelektüel bir gerekçe sunmaktadır. İkincisi şeriat, İslam hukukuna dayalı bir toplumu tarif eder. Bu yazılarında solcu kurtuluş hikâyelerinden de yararlanmaktadır. Üçüncüsü, Müslümanlar tarafından yönetilen ülkeler de dâhil olmak üzere bütün dünya hükümetlerini devirmek ve tüm dünyayı hedef alan kutsal bir savaş düşüncesini kitaplarında ifade etmektedir.

Seyyid Kutup'un hayatına yazımızın bu aşamasında bir parantez açmak gerekirse; 1906 yılında Mısır'ın Asyut kasabasında, dindar bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Orta ve lise tahsilini el-Ezher de bitirdi. Kahire Üniversitesi'nin Darul Ulum fakültesine girdi. Daha sonra 16 yıl görev yaptığı Kamu Eğitimi Bakanlığı'nda çalışmaya baş-

YOLDAKİ İZLER

ladı. Bu sıralarda daha sonradan bırakacağı Waft Partisi'ne de üyeydi. İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar edebi eleştiriler yazdı. 1921 yılından itibaren yakın arkadaşı Al-Aqqad sayesinde ulusal gazetelerde yazılarını yayınlatabildi. Bu yazıları daha çok otobiyografik, duygu ve düşüncelerini içeren yazılardı. 1945 yılından itibaren edebi yazılardan vazgeçip, milliyetçilik, siyasi olaylar ve sosyal problemler içeren yazılar yazmaya başladı. Yazılarından rahatsız olan Kral Faruk hapsedilmesini istese de, Waft Partisi'nde tanındıkları sayesinde bu cezadan kurtuldu ancak Amerika'ya zorunlu sürgün edildi. 1948 yılında çalıştığı Kamu Eğitimi Bakanlığı aracılığıyla Amerikan eğitim sisteminin incelemek amacıyla ABD'ye gitti. Bu gidişinde Amerikan yaşam tarzını benimsemesi ve onun savunucusu olması bekleniyordu. Tam tersi, ABD'den dönüşünde fikirleri daha da keskinleşmiş, Amerikan yaşam tarzından nefret etmiş ve hatta İslam yaşam tarzına daha da bağlanmış olarak geri döndü.

Bu dönem boyunca Amerikan yaşam tarzını ve toplumu, tanık olduğu ırkçılığı eleştirmiş ve reddetmiştir. Ayrıca, 1949 yılında, o yurtdışındayken, İslam'da Sosyal Adalet isimli eseri yayımlanmıştır. Bu eserinde gerçek sosyal adaletin İslam'da olduğunu öne sürmüştür. Ayrıca yine ABD'deki yıllarında, daha önce kaleme almış olduğu edebi makale ve eserleri eleştiriyor, o dönemlerde sahip olduğu daha seküler olarak tanımlanabilecek edebiyat anlayışından ziyade edebiyatın da kaynak olarak en başta İslam'ı alması gerektiğini savunuyordu.

Seyyid Kutup, ABD'den 1951'de döndükten kısa bir süre sonra Müslüman Kardeşler'le irtibata geçmiş ve Salih Aşmavi vasıtasıyla üye olmuştur. Bu olay, Kutup'un geçmiş dünyasıyla bütün irtibatlarını koparması anlamına geliyordu. Nitekim sonraları kendisi şöyle dile getirecekti bunu: "Ben 1951'de doğdum."

Müslüman Kardeşler ile Nasır yönetimi arasındaki ilişkiler giderek bozulmuştu. 26 Ekim 1954 günü Müslüman Kardeşler'den birinin Nasır'a suikast yapacağı iddiası üzerine Müslüman Kardeşler'e yönelik başlatılan yoğun tutuklama kampanyasında, tutuklananların arasında Seyyid Kutup da bulunmaktaydı. 15 yıl hapis cezasına çarptırılan Seyyid Kutup, mahkûmiyetinin bir bölümünü Tere zorunlu çalışma kamplarında, bir bölümünü de bu kampların revirinde geçirmek zorunda kaldı.

1965 yılında Kahire'yi ziyaret eden Irak Devlet Başkanı Abdüsselam Arif, Seyyid Kutup'un serbest bırakılmasını Nasır'dan talep etmiş, Nasır da çıkardığı özel bir aflu Seyyid Kutup'u serbest bırakmıştı. Af, Seyyid Kutup'un kararlılık ve azminden herhangi bir şey esiltmemişti. "Zalim" olarak nitelendirdiği Nasır önderliğindeki Mısır yönetimine karşı mücadelesini devam ettirmiştir. Seyyid Kutup'un serbest kalışı çok fazla uzun sürmemiş, af ile serbest kalışından 8 ay sonra kardeşi Muhammed, kız kardeşleri Hamide, Emine ve yirmi binin üzerinde (ki bazı kaynaklar 40 bin kişi olduğunu söylemektedir. AK) Müslüman Kardeşler mensubu ile birlikte tekrar tutuklanmıştı. Suçlama bu kez silahlı bir ayaklanma ve terör hazırlığı içinde olmak şeklindeydi.

Seyyid Kutup'a yöneltilen suçlamaların başında "Yoldaki İşaretler" adlı kitabındaki fikirleri mevcut yönetimi devirme çabası gelmekteydi. Yapılan göstermelik mahkemenin neticesinde Seyyid Kutup ile birlikte Müslüman Kardeşler'in ileri gelenlerinden Muhammed Yusuf Havvaş ve Abdül Fettah İsmail de 29 Ağustos 1966 idam edildi.

"Yoldaki İzler", Seyyid Kutup'un on yılı geçirdiği toplama kamplarında yazılmıştır. O dönem Müslüman Kardeşler hareketinin el kitabı haline gelen bu kitap, zamanla dünyadaki bütün İslami hareketlerin başucu kitabı haline gelmiştir. İlk olarak 1964 yılında yayımlanan bu kitabı Fransız Sosyolog Prof. Dr. Gilles Kepel, Lenin'in "Ne yapılmalı?" adlı eserinin İslami eşdeğeri olarak nitelendiriyor. "Yoldaki İzler" Seyyid Kutup'un İslami bir bakış açısından radikal İslamcılığa geçişini tamamladığı ve 20. yüzyılın en önemli İslami düşünürlerinden biri haline getirdiği eseridir.

Kutup'a göre çağdaş toplumlar birer "Cahiliye" evresindedirler. Daha çok Arap yarımadası ve Müslüman toplumlar için kullanılan cahilik kelimesini tersine çevirip ilk defa çağdaş toplumlar için kullanan düşünürdür Seyyid Kutup. 20. yüzyılın bir diğer önemli ideologu Seyyid Ebu A la Mevdudi ile de benzer görüştedirler; ancak Mevdudi'ye göre dünya Cahiliye ve İslam toplumlarından oluşan bir karışımdır. Ancak Kutup'a göre böyle bir karışım yoktur, dünyada ya Cahiliye ya da "cihad" yoluyla oluşturulacak "İslami Toplumlar" vardır.

"Yoldaki İzler'i yazdığı Tura toplama kampında Mısır'da Nasır yönetiminin uyguladığı Arap sosyalizminin gerçek yüzüyle tanıştı, dikenli telleri ve idam ilmiğini gördü. Totaliter Nasır yönetiminin toplama kamplarında uyguladığı zulüm onu derinden etkiledi. Bir devlet ister Müslüman olsun ister Hristiyan, zulüm uyguluyorsa Kutup'a göre "Cahiliye" idi. Kutup'a göre Cahiliye'de ada-

letsiz bir prens peygamberin kitabına ve sözlerine göre değil, kendini Allah'ın yerine koyarak kendi kaprislerine göre yönetir. Kitapta şu şekilde tanımlar Cahiliyeyi: "Müslüman olmayan tüm toplumlar Cahiliye... Allah'tan başka şeylere tapan toplumlar... Sonuç olarak, şu an dünyada var olan tüm toplumları Cahiliye olarak tanımlayabiliriz."

Günümüzde, ılımlı bir İslam yolunu tutan Müslüman Kardeşler Seyyid Kutup'un düşüncelerini çok radikal, hatta ütöpik buluyor. Ancak Kutup'un yazdıklarına dört elle sarılan ve Kutup'un düşüncesinde geliştirdiği "İslam'ın Altın Çağı"na dönüş projesiyle kendini besleyen İslami hareketler var. Bu hareketleri Samuel Huntington'ın kitabında ortaya attığı tezi desteleyen şekilde bir "medeniyetler çatışması"na doğru gidebilir mi? Aslında baktığımızda Seyyid Kutup'un da yazılarda bahsettiği bir medeniyetler çatışması ve bu çatışmanın bir ucunda "Cahiliye" denilen çağdaş toplumlara açılan savaş. El-Kaide'nin Usame Bin Ladin'den sonraki ikinci adamı, birçoklarına göre ise gerçek lider sayılan Ayman Al-Zavahiri, Seyyid Kutup ile bağlantısı sadece kitaplarından

değil, amcası Kutup'un öğrencilerinden olmuştur. Zavahiri Kutup'u İslami hareketin en önemli teorisyeni olarak gördüğünü söyler ve Peygamberin Sancağı Altındaki Süvariler kitabında şöyle devam eder: "Kardeşlerim, ileriye bakın, yolunuz kanla dolu olsa da ileriye bakın. Başınızı ne sağa ne sola çevirmeyin, sadece ileriye cennete doğru bakın. Dünyanın her tarafından İslam'ın düşmanlarına karşı İslam devriminin ateşini yakan kıvılcım, tek hâkimiyetine ve tek otoritesine biat edilen Allah'ın birliğine saygıya Kutup'un yaptığı çağrıdır." 11 Eylül 2011'de uçakları kaptırarak Dünya Ticaret Merkezi'ne, Pentagon'a çarptıran 19 El-Kaide uçak korsanının aklından o anda ne geçiyordu hiç bilemeyeceğiz. Ancak Seyyid Kutup'un düşüncelerinde boğulduklarını rahatça söyleyebiliriz. Seyyid Kutup'un bugün El-Kaide ve İslami hareketler üzerinde sürmektedir. Bugün Arap Devrimleri'nin patlak verdiği coğrafyada sosyal medyanın önemi ve gençlerin bunun üzerinden yaydıkları mesajlar konuşulmaktadır. Bu bağlamda baktığımızda Seyyid Kutup adına açılmış bir twitter hesabı (@qutb_) olduğunu ve birçok takipçisine hala mesajlarının iletilildiğini görmekteyiz. Gönderilen mesajlarda "Seyyid Kutup El-Kaide'nin entelektüel mirasıdır" cümlesinin tekrar tekrar gönderildiğini görmekteyiz.

Bugünlerde Kutup'un radikal İslam anlayışını ve günümüzdeki takipçilerini 20. yüzyılın totaliter ideolojileriyle karşılaştırma eğilimi bulunmaktadır. Birçok benzerliğinden bahsedebiliriz, ancak karşılaştırmak noktasında birçok sınırlamalar olduğu da bir başka gerçektir. Siyasi hareketlerin genelde daha iyi bir maddi hayata geçilmesi, bu dünyada refaha ulaşılması üzerine ideolojileri oturtulmuştur. Ancak, İslami hareketler gücünü böyle bir maddi hayat beklentilerinden ve ideallerinden almaz. Seyyid Kutup'un dediği gibi Şeriatla yönetilen İslami bir toplumda Batı tarafından sunulan ve sunulacak hiçbir maddi menfaat kabul edilemez. Radikal İslam Allah'ın iradesine göre davranmayı emreder ve belki de bu şekilde başarısının sonuçlarını görmek sadece bu dünyada değildir, belki de vaat edilen öbür dünyanın cennet bahçelerindedir.

John C. Zimmerman, "Sayyid Qutb's Influence on The 11 September Attacks", *Terrorism and Political Violence*, 16:2, 222-252.
Bassam Tibi, *The Challenge of Fundamentalism: Political Islam and the New World Order*, Berkeley: UC Press, 1998, s. 42.
Gilles Kepel, *Jihad: On the Trail of Political Islam*, Cambridge: Harvard University Press, 2002, s. 27.
John Esposito, *The Islamic Threat: Myth or Reality*, New York: Oxford University Press, 1992, s. 126.
Gilles Kepel, *Peygamber ve Fıratın, Çizgi Yayınları: İstanbul*, s. 48.
G. Kepel, age., s. 49.
Seyyid Kutup Hayatı, Fikirleri, Eserleri, Hikmet Yayınları: İstanbul, 1980 s. 101
Age, s. 57
Gilles Kepel, *Muslim Extremism in Egypt: The Prophet and Pharaoh*, Al Saqi Books: Los Angeles, 1985, s.
Seyyid Qutb, *Milestones*, Delhi: Markazi Maktabi İslami, 10-981, s. 98.
Gilles Kepel, *Fitne: İslam'ın Merkezi'ne Savaş, Doğan Kitap: İst*

YENİ FİNANS MEKANİZMALARINA İHTİYAÇ VAR NÜFUS ARTIŞI: 21. YÜZYILIN BELİRLEYİCİ SORUNU

Eğer hemen önlem alınmazsa dünyada milyarlarca insan susuzluk, açlık, yoksulluk, ve çatışmalarla karşı karşıya kalacaktır. Bugün 6.9 milyar olan dünya nüfusunun 40 yıl içinde 9 milyara çıkacağı ve 2075 yılında 9.5 milyar ile en yüksek noktasına ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bazı ülkeler kullanılabilir yeni kaynaklar sayesinde zenginleşirken (örneğin Kuzey Afrika'da güneş enerjisi gibi) 20. yüzyılda enerji kaynaklarını ellerinde tutan ülkeler varlıklarını ve etkilerini korumaya çalışırken yeni bir dünya düzeni ortaya çıkacaktır.

Dr. Tim Fox *

Nüfusun hızla artması, iklim değişikliğinin hızlanması ve gıda ve su konusunda artan baskının yarattığı fırtınanın çözümü mühendislikte mi yatıyor? Bu yüzyıl içinde dünya insan tarihindeki en büyük nüfus patlamasının sonuçları ile yüz yüze gelecektir. Önümüzdeki 40 yıl içinde dünya nüfusuna iki milyar insanın daha ekleneceğini düşünün--yiyecek, su ve barınağa ihtiyacı olan, iklim değişikliği nedeniyle bu ihtiyaçları daha da acil hale gelmiş iki milyar insan.

Eğer hemen önlem alınmazsa, elimizdeki imkanlar ihtiyaçları karşılayamayacağı için dünyada milyarlarca insan susuzluk, açlık, ve kötü yaşam koşullarının yanı sıra kuraklık, yiyecek kıtlığı, kentlerdeki sefalet, göçler ve hızla tükenen doğal kaynaklar nedeniyle çıkan çatışmalarla karşı karşıya kalacaktır.

Tahmin edilen talep artışı ise şaşırtıcıdır. Beslenmesi gereken insan sayısının artması ve beslenme alışkanlıklarının değişmesine bağlı olarak: "40 yıl içinde tarımsal üretim iki katına çıkacak, su tüketimi 2030 yılına kadar %30 oranında bir artış gösterecek, ve bu yüzyılın ortasında fazladan 3 milyar insan kentsel bölgelerde barınak bulmaya çalışacaktır."

Bir de sanayi sonrası, sanayileşmiş, ve sanayileşmekte olan ülkelerdeki ekonomik büyümeyi destekleyecek enerji ihtiyacının 2050 yılına kadar iki katına çıkacağını eklerseniz, hükümetlerin ve toplumun karşısında çok önemli bir sorun var demektir.

Diğer taraftan Birleşik Krallık Makina Mühendisleri Kuruluşu tarafından hazırlanan "Population: One Planet, Too Many People" başlıklı yeni bir rapor, bilinen mühendislik teknolojileri ve sürdürülebilir yöntemlerle beklenen sorunların çözümlenebileceğini ileri sürmektedir. Bu da bir sonraki teknolojik keşfi veya nüfus kontrolü ile ilgili düşüncelerde bir devrim olmasını beklerken global çapta hareketi erteleme bir anlamı olmadığını açıkça göstermektedir.

Bu rapor ayrıca önümüzde büyük bir fırsat olduğuna da dikkat çekmektedir: elimizde kalkınmakta olan ülkelerin, sanayileşmenin büyük kaynaklar gerektiren ilk aşamasındaki yüksek salınım sorununu atlatabilmelerine olanak sağlayacak temiz teknolojiler ve know-how mevcuttur. En büyük nüfus artışlarının bu yeni ekonomilerde beklendiği düşünülürse, bu çok önemli bir fırsattır.

Bugün 6.9 milyar olan dünya nüfusunun 40 yıl içinde 9 milyara çıkacağı (bugün 6.9 milyardır) ve 2075 yılında 9.5 milyar ile en üst noktasına ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ancak bu rakamlar bazı önemli bölgesel demografik eğilimleri yansıtmamaktadır: söz konusu eğilimler önümüzdeki on yıllarda ülkelerin büyük çoğunluğunun özellikleri itibarıyla üç grup altında toplanacağına işaret etmektedir.

1) Nüfusları genellikle sabit kalan veya azalan modern sanayi sonrası ekonomiler . Örneğin, Avrupa Birliği'nde nüfusun 2100 yılına kadar olan dönemde %20 azalması bekleniyor. Bu azalmayla beraber genç nüfusun da azalması sosyal yardım, sağlık hizmetleri ve iş gücünün yapısı açısından önemli sonuçlar doğuracaktır. Bu bölgenin dışındaki ülkelerde nüfustan kaynaklanan çatışmalar ve iklim değişikliğinin neden olduğu baskı da tarım ürünleri ve mamul mallar arz zincirinde kesintiye

uğratarak bu ekonomileri etkileyecektir.

2) Halen yüksek düzeyde sanayileşmenin yaşandığı, kalkınmalarının ileri aşamalarındaki ekonomiler ülke içinde zenginlik artarken nüfus artışının yavaşlamasına şahit olacaklardır. Örneğin, halen dünya nüfusunun yarısına sahip olan Asya'da nüfus sadece % 25 artarak 2065 yılında en yüksek noktasına ulaşacak, ve sonra bazı sanayi sonrası ekonomilerdekine benzer şekilde azalmaya başlayacaktır. Önümüzdeki elli yıl içinde bölge nüfusunun az da olsa sürekli artması, kişisel gelir ve servetlerdeki büyük artış, büyük olasılıkla ülkeler ara-

TÜRKİYE'Yİ İZLEYİN

Jason Pack/Martin Van Creveld *

Geçen on yıl içinde birçok sağ görüşlü ABD'li ve İsrailli uzman, Orta Doğu'da ortaya çıkan jeostratejik mücadeleyi, ABD'yi Şii İran ile karşı karşıya getiren yeni bir "soğuk savaş" olarak tanımladı. Uzmanlar, Lübnan'dan Irak'a uzanan din, ticaret ve jeostrateji yollarıyla İran'a bağlanan Arap "Şii Hilali" konusunda uyarıda bulunuyorlardı.

Yeni yıl, Irak'taki iktidara egemen olma yolunda Başbakan Nuri el Maliki'nin Şii güç gösterisi girişi ve İran'ın füze yeteneği gösterilerinin yanı sıra petrol ihracatının engellenmesi hâlinde Hürmüz Boğazı'nı kapatma tehditleriyle başladı.

Orta Doğu'ya yönelik bu bakış açısı, ABD ve İran'ın başının iç siyaset ve ekonomideki zorluklarla belada olduğu gerçeğinin gözden kaçmasına neden oluyor. Her ikisine de bölgedeki etkin Türkiye tarafından eş zamanlı olarak üstünlük sağlanıyor.

Bununla beraber, ABD'nin bölgesel hâkimiyet konumu da gözden kayboluyor. Bugün sadece İsrail ve Arap monarşileri ABD'ye ana hamileri olarak bakıyor.

Irak Kürdistan'ının, petrolünü Batı'ya ihraç edeceği bir nakil yoluna da ihtiyacı var. Her iki rolü de üstlenebilecek tek ülke Türkiye. Bu nedenle Kürdistan bölgesel yönetimi, Türkiye'deki etnik akrabalarını desteklemek yerine Kürdistan işçi Partisi'ne (PKK) karşı sık sık Ankara'nın yanında yer aldı.

Tüm bunlar, Türklerin 35 Kürt kaçakçıyı terörist sanıp öldürdüğü 28 Aralık'taki bombalama olayının Irak Kürdistan'ında neden küçük bir tepki yarattığını açıklıyor. Erbil sokaklarında Türkiye karşıtı protestolardan eser yok. Aksine, inşaat, yatırım, tüketici malları ve turistlerle Türkiye'nin varlığı her yerde fark ediliyor. Ayakta kalmak için Türkiye'ye bağımlı olan böylesine bir devlet, İran'ın (ABD ya da PKK) Türklerin işlerine müdahalesi açısından da bir engel teşkil edecek.

Nuri el Maliki

FOTOĞRAF: http://anseden.com/ueh/category

Irak'ın güneyindeki durum ise tam tersi. Bu bölgede Türk, Amerikan ve Suudi müdahalelerine siper olacak İran destekli Şii Arap bir tampon ülke yaratılma aşamasında. Son iki haftada meydana gelen olaylar, Maliki'nin İran'ın "Bağdat'taki adamı" olduğu şüphelerini ortadan kaldırdı. Yine de geçen ay içinde Irak'ın fiili bölünmesine rağmen, Türkiye ve İran birbirinin etki alanı konusunda mücadele etmiyor.

Arap baharı sonrası Türkiye ve İran, Kuzey Afrika'da da yeniden dirilen İslamcı hareketleri kendi aralarında paylaştılar. Türkler, Tunus ve Mısır'daki muazfer "ılımlı" İslamcılarını destekliyor. İran, Sünni olmalarına rağmen bozguncu Selefilere destekliyor. Mısır ve Tunus'taki seçimlerde ve Libya'daki milis kuvvetleri arasındaki iç çekişmede İslamcı görüşün her iki kanadı, Batı tarafından desteklenen laiklere ve liberallere karşı birbirlerini desteklediler.

Kuzey Afrika'nın yerli Şii nüfustan yoksun olması ve "ılımlı" İslamcıların bölgede ana oyuncular olarak ortaya çıkmasıyla, Katar ile birlikte Sünni Türkiye, Kuzey Afrika'nın ekonomik ve siyasi hamisi olarak yükseliyor gibi görünüyor.

Ayrıca Türkiye'nin İsrail-Filistin sorununa yaklaşımı da İran ile birleşiyor. 1950'lerden 2002 yılına kadar Ankara'daki laik askerî elitler Batı ile ayrıcalıklı ekonomik ve siyasi ilişkilerin tadını çıkardılar. İsrail ve NATO ile savunma alanında samimi ilişkiler geliştirdiler.

O günden bu yana Türkiye, Batı'nın güvenlik yö-rüngesinden yavaş yavaş çıktı. İlk olarak 2003 yılındaki Irak savaşına karşı çıktı; sonra 2010 yılındaki Gazze Filosu uluslararası sularda, dokuz Türk'ün öldürülmesiyle sonuçlandı, bu durum Türkiye'nin giderek daha fazla şekilde Filistin tarafında yer almasına neden oldu.

Türkiye ve İran, sadece Suriye'deki askerî çatışmanın zıt taraflarımız gibi görünüyor. İran ve

FOTOGRAF: http://en.wikipedia.org

sında ortak su kaynakları ve sanayi hammaddeleri konusunda jeopolitik gerginliklere neden olacaktır.

3) Üçüncü grubu yeni yeni kalkınmaya başlayan ve halen sanayileşmenin eşiğindeki ülkeler oluşturmaktadır. Bu ülkelerdeki hızlı nüfus artışı 2075'e kadar olan dönemdeki global nüfus artışının büyük bir bölümünü oluşturacaktır. Bu grubu oluşturan Afrika ülkelerinin nüfusları 2050 yılına kadar iki veya üç katına çıkacaktır. Bu da gıda üretimi, su çıkarma ve enerji erişiminin artması yönünde çok büyük baskı yaratacaktır. Bunun yanı sıra plansız şehirleşmenin getirdiği sosyal ve siyasi gerginlik ve gecekondu bölgelerinin hızla artışı dahili ve sınır ötesi çatışmalarla sonuçlanabilecek ve uluslararası ticaret yollarını istikrarsız hale getirebileceği gibi göçleri çatışma bölgelerinden Avrupa gibi daha istikrarlı bölgelere kaydıracaktır.

Bu üç gruptaki ülkeler arasındaki jeopolitik gerginlikler büyük olasılıkla hem fosil yakıtlar (kömür, petrol, ve gaz) hem de düşük karbon içerikli enerji kaynaklarından dolayı ortaya çıkacaktır. Ulaşılabilir ve bol bulunan enerji, sanayileşmenin, fakirlikten kurtulmanın, ekonomik büyümenin ve sanayi sonrası toplumun temelidir.

Tarih bize bu enerji olmazsa çeşitli düzeylerdeki yatırımların verimlerinin azalması nedeniyle toplumların çökeceğini bize tekrar tekrar hatırlatır. Bazı ülkeler kullanılabılır yeni kaynaklarla zenginleşip (örneğin Kuzey Afrika'da güneş enerjisi gibi) 20. yüzyılda enerji kaynaklarına hakim olan ülkeler zenginlik ve etkilerini korumaya çalışırken yeni bir dünya düzeni ortaya çıkacaktır.

Bu konuda başarı elde edebilmek için yeni yeni

kalkınmakta olan ekonomilerin çok önemli olduğu sonucuna vardık. Eğer bu ülkeler geçmişte dünyadaki sanayileşmiş ülkelerin yaptığı gibi büyük ölçüde sera gazı (GHG) üreten, sürdürülemez kalkınma rotasını izlerlerse sonuç hepimiz için rahatsız edici olacaktır.

Örneğin, eğer 21. yüzyılda Afrikalılar sanayileşme ve ekonomik büyüme nedeniyle yaratacakları sera gazı salınımı Asyalıların bugün gayet düşük olan salınım düzeylerine ulaşırsa, bu kıtanın nüfustaki artış nedeniyle atmosfere yılda 9 jigaton sera gazı salınacak demektir. Bu tüm dünyanın bugünkü salınımının dörtte biridir. Sürdürülemez bir sanayi alt yapısının yarattığı zehirli gazları azaltmaya çalıştığımız bir dünyada böyle bir sonuç trajiktir ve affedilemez—özellikle de bugün bundan kaçınacak teknoloji ve know-how'a sahip olduğumuz düşünülmüş.

Mühendislik biliminin sunduğu biyoteknoloji, artan mekanizasyon ve otomasyon, atıkların azaltılması, suyun daha iyi depolanması, dağıtımı ve yönetimi gibi çözümler sayesinde beklenen talebi fazlasıyla karşılayacak gıda üretimi mümkün olacaktır.

Aynı şekilde, yeraltı sularının yönetimi, yağmur sularının tutulması ve depolanması, suyun dönüşümü ve tuzdan arındırılması konularındaki ilerlemeler gelecekteki tüketimin karşılanmasına yardımcı olacaktır.

Kentsel alanlarda entegre planlama ve yeni mülkiyet modelleri kentlerin fakir ve harap bölgelerinde alt yapı açısından başarılı müdahaleler için yol sağlar? Dünyadaki şehir nüfusunun üçte biri daha

şimdiden temiz su, temizlik Hizmetleri veya enerji alt yapısının olmadığı veya çok az olduğu korkutucu bir sefalet içinde yaşamaktadır.

Mühendislik biliminin elindeki çözümler deniz seviyesinin kentsel bölgelere kadar yükselmesi tehdidine karşı da kullanılabilir. Dünyadaki büyük şehirlerin dörtte üçü deniz kenarındadır ve bu şehirlerin en büyüklerinden bazıları kalkınmakta olan ülkelerde delta ovaları üzerinde kurulmuşlardır (Bangkok ve Şanghay gibi). Buralarda zemin çökmesi sorunu daha da beter hale getirecektir. Selle-re karşı savunma alt yapısı oluşturmak gibi stratejilerin uygulanması uzun süre aldığı için sahillerdeki tüm yerleşimlerde suların ne kadar yükseleceği ile ilgili değerlendirmeler ve potansiyel çözümlerin bir an önce ele alınması gerekmektedir.

Yeni finansal yaklaşımlar mühendislik biliminin kentleşme ile ilgili yaklaşımlarında olduğu kadar güneş ve rüzgar enerjisi ve mikro-hidro enerji gibi toplum odaklı temiz enerji teknolojilerinin uygulanmasında ve biyokütleden veya atıklardan üretilen enerjiyi kullanan yerel ısıtma ve enerji santrallerinin devreye sokulmasında da önemli bir rol oynayacaktır. Enerji ve suya erişimin artması ve yerel sürdürülebilir teknolojilerin teşvik edilmesi isteniyorsa sermaye yatırımını azaltacak yeni serbest banka kredileri ve mikro finansman, 'sıfır maliyetli' geçiş dönemi paketleri ve vakıflar gibi yeni kişisel ve toplumsal mülkiyet modelleri oluşturulmalıdır.

Bu yüzyılın sonunda küresel ısınmada ortaya çıkacak 3-6 derecelik bir artış sonucunda dünyanın hangi bölgesinde ne tür bir iklim değişikliği olaca-

FOTOGRAF: http://blogs.yahoo.co.jp/boom5531/archives/2009/04/29m-le

ğını öngörmek zordur. Özellikle kuzey yarı kürede iklim değişikliğinin tarımsal üretimi veya enerjiye erişim imkanlarını arttırarak bir ülkenin nüfus artışı ile başa çıkabilme kapasitesini arttıracığı yerler olabilir. Ancak diğer bölgelerde aşırı hava şartlarının etkileri, artan ısı ve değişen yağış modelleri büyüyen nüfusla başa çıkmayı daha da zorlaştıracaktır.

Önümüzdeki 40 yıl içinde iklim değişikliği nedeniyle artacak olan doğal afetler, kuraklık, yükselen deniz seviyeleri ve giderek azalan kaynaklardan dolayı çıkacak çatışmaların bir milyar kadar insanı yurtlarından ayrılmak zorunda bırakacağı tahmin edilmektedir. Bu tür alanlardan iklim değişikliğinden ılımlı bir iklimle çıkan bölgelere kitlesel göçler olacak, ve bu daha şanslı ülkeler üzerindeki baskıyı daha da arttırarak önemli güvenlik sorunları doğuracaktır.

Nüfus artışının neden olacağı sorunların çoğuyla başa çıkacak ve iklim değişikliğinin yarattığı stresi azaltacak sürdürülebilir mühendislik çözümlerinin elimizde var olduğu konusunda kanıtlar mevcuttur. Örneğin, akıllı cihazlar ve akıllı ölçüm aletleri gibi enerji yönetim teknolojilerinin yaygınlaşması ve daha iyi yalıtılmış binalar ve ısının verimli kullanılması sayesinde ısı kaybının azalması, sürdürülebilir enerji ihtiyacındaki artışın etkilerini azaltabilecek mühendislik girişimlerinden bazılarıdır.

Daha güvenli bir sonuca ulaşmak için ihtiyacımız olan şey, piyasadaki eksikleri düzeltecek, yeni finans mekanizmaları ve yeni kişisel ve toplumsal mülkiyet modelleri sağlayacak, ve temiz teknoloji ve iyi yönetim bilgisi transferini sağlayacak siyasi ve toplumsal iradedir.

Makina Mühendisleri Kuruluşunun hazırladığı rapor bu amaca ulaşmanın ilk adımı olarak beş mühendislik kalkınma hedefi (EDG) belirlemiştir. Bu hedefler enerji, su, gıda, şehirleşme ve finans konusunda ele alınması gereken temel konuları kapsamaktadır.

Rapor ayrıca Birleşik Krallık hükümetinin bu hedeflerin hayata geçirilme sürelerinin ve performans ölçümlerinin tanımlanmasında mühendislerle sürdürülecek çalışmalara dünya çapında öncülük etmesini talep etmektedir. Böylece Birleşmiş Milletler nezdinde bu hedeflerin 2015'te süresi dolacak olan Milenyum Kalkınma Hedeflerinin yerini alacak uluslararası çerçevenin temelini oluşturacağını savunabilmektedir.

Kuruluş bu hedefleri desteklemek amacıyla, mühendislerin temiz teknolojilerin kullanımı ve sürdürülebilir yöntemler konusunda önerilerde bulunmak üzere eğitilmeleri ve kalkınmakta olan ülkelerde görevlendirilmelerini sağlayacak bir mekanizma oluşturulmasını önermektedir. Nitekim Birleşik Krallık Hükümeti Uluslararası Kalkınma Dairesi'ni (DFID) dış ülkelerin kalkınmasına yapacağı katkının bir parçası olarak bir dış görevlendirme modeline öncülük etmeye davet etmektedir.

Kısaca, giderek kalabalıklaşan kaynakları kısıtlı bu gezegende karşılıklı olarak birbirine dayanan daha çok sayıda insan daha uzun süre yaşadığına göre global nüfus artışı herkesin hayatını bir şekilde etkileyecektir – nerede yaşarlarsa yaşasınlar. Etkiler sınır tanımayacaktır. Bu bir fedakarlık meselesi değildir. Bu bir siyasi çerçeve yaratma ve öz savunma yöntemlerini uygulamaya koyma meselesidir.

* Dr Tim Fox Birleşik Krallık Makina Mühendisleri Kuruluşu Enerji ve Çevre Dairesi Başkanı ve "Population: One Planet, Too many People?" başlıklı raporun yazarıdır.

FOTOGRAF: http://catanbonkei.uonhps.com/2011/12/18/habir-meydanindaki-devrin-atesi-yeniden-aleldi

Mısır'da Arap Baharı'nın sembollerinden olan Tahrir Meydanı.

destek çıktığı Hizbullah, Esad rejimini desteklerken, Türkler Suriyeli asileri eğitiyor, silahlandırıyor ve sığınma sağlıyor. Bu ihtilaf gerçek olmaksızın daha çok görünüşte bir ihtilaf. Esad sonrası parçalanmış bir Suriye'de Türkiye Sünnileri destekleyecek, İran ise Alevilerin hamisi olmayı sürdürecektir. Bunun yanında her ikisi de nasıl bir rejim ortaya çıkarsa çıksın, mali ve stratejik çıkarlarını koruyacak bir yolu mutlaka bulacak.

2011 yılı boyunca Batı'nın İran nükleer tehdidine yönelik devam eden takıntısı, siyasilerin yeni Orta

Doğu'da sahnelenen çarpıcı dinamikleri idrak etmelerini önledi. Michigan Üniversitesinden Mahmud Eyüb gibilerin, "Arap demokrasi dalgasının ötesinde, Türk-Pers geleceği" uyarıları çoğunlukla göz ardı edildi. Arap baharı, Arap ülkelerini büyük ölçüde zayıflatarak, parçalanmaya, yükselen federalizme ve dışarıdan sızmalara davetiye çıkardı. Geriye dönüp bakıldığında 1919 gibi 2011 yılının da, Orta Doğu'nun siyasi tabiatındaki şiddetli kırılmaları yansıttığı görülebilir.

O zamanlar Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci

Dünya Savaşı'nda yenilmesinin ardından İngiltere ve Fransa, Arap Orta Doğu'yu kendi aralarında bölüşmüş ve İngiltere büyük ortak olmuştur. Bölgenin bugünkü yumuşak paylaşımında daha zayıf ve istikrarsız olan ortak İran. Arap baharının asıl galibi ise kuşkusuz yeniden dirilen Türkiye.

* Jason Pack Cambridge Üniversitesinde Araştırmacı, Martin Van Creveld ise İsrailli Askeri Tarihçidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yayımlanan The New York Times gazetesi 5 Ocak 2012

ACIMASIZ KÜRESEL KRİZ TERÖRİZMLE MÜCADELEDE MALİ İSTİHBARATIN ÖNEMİ

Amerika'nın teröristlerin mali şebekelerini bozmada kullanabileceği bir çok yöntem var. Bu yöntemlerden bazıları teröristlerle destekçilerinin mali varlıklarını dondurmak ve Amerikan vatandaşlarını ve mali kurumlarını yasaklı kişilerle mali ilişkim kurmaktan men etmek. Uluslararası boyuttaysa Amerika dost ülkelerle bilgi ve istihbarat alışverişinde bulunuyor. ABD, 2006 yılından beri terör örgütlerinin mali kaynaklarını kesmek amacıyla gizlice, yurtdışındaki banka kayıtlarına giriyor.

Mil Arcega

11 Eylül terör saldırılarının 10'ncu yıldönümünde Amerika'nın uluslararası terör örgütlerine karşı mücadelesi sürüyor. Bu mücadele, cephenin yanı sıra bilgisayarlar üzerinden mali sektörde de sürüyor. Suçla mücadelenin kurallarından biri "paranın izini sürmektir" denir. New York ve Washington'u hedef alan saldırıların ardından terörle mücadele istihbarat ve teknoloji alanında verilmeye başlandı. Matthew Levitt, Washington Enstitüsü'nde kontr-terör ve istihbarat uzmanı. Levitt, "Tehdit oluşturanların maddi kaynaklarına yönelmenin düşmanı engellemek açısından son derece verimli bir yöntem olduğunu gördük," şeklinde konuşuyor.

11 Eylül saldırılarının ardından teröristlerin yeni saldırılar için ideolojiden fazlasına ihtiyaç duydukları görüldü. Amerikan istihbarat kurumları seyahat bilgilerini, elektronik iletişimi, mali işlemleri izlemeye başladı. Matthew Levitt, "Eğer bana para gönderirseniz, bunun bir anlamı var. Bu, senin veya benim önemli olduğum anlamına gelmez ama önemli birileri için kuryelik yaptığımız anlamına gelebilir. Yani mali işlemleri izleyerek paranın kimden geldiğini; kime gönderildiğini öğrenebilirsiniz," diyor. Bunun için Amerika Maliye Bakanlığı'nda yeni bir birim kuruldu. Maliye Bakanlığı Terörizm ve Mali İstihbarat Bölümü eski başkanı Stuart Levey, şimdi Dış İlişkiler Konseyi'nde araştırmacı. Levey, "Maliye Bakanlığı kapsamlı bir istihbarat birimi kuran ilk bakanlık oldu. Bu, mali istihbaratın ne kadar önemli olduğunun bir göstergesi," diyor. Bu birim 11 Eylül saldırılarında kullanılan paranın - yarım milyon doların - Avrupa ve Ortadoğu'daki bankalar aracılığıyla teröristlere ulaştırıldığını belirledi.

Amerikan yönetimi terör örgütleriyle bağlantılı gruplarla bireylerin malvarlığını dondurdurdu. Edinilen mali istihbarat sayesinde el-Kaide bağlantılı kişiler yakalandı, 2002 Bali saldırılarını düzenleyen Hambali adlı terör zanlısı ele geçirildi. Ancak buarada devletin mali bilgilere ulaşabilmesi, kişisel bilgilerin ve mahremiyetin korunması konusunda kaygı uyandırmaya başladı. Stuart Levey, "Herkes bizim her türlü bilgiyi taramaya başladığımızı; istediğimiz yere inceleyebildiğimizi düşünüyor. Oysa çok ciddi kontrol mekanizmaları oluşturduk," diyor.

Terörle mücadele operasyonlarının en büyük başarısı Mayıs ayında yaşandı. Amerikalı komandolar el Kaide lideri Usame bin Ladin'i öldürdü. Amerikalı yetkililer, bin Ladin'in evinde ele geçirilen belgelerde el Kaide'nin mali sıkıntı çektiğinin görüldüğünü açıkladı.

Dış İlişkiler Konseyi'nde araştırmacı olan Levey, "Bin Ladin, karizmatik bir liderdi. Maddi kaynak bulunması açısından önemliydi. Örgütün yeni mitalan bulabilmesi ve birliği sürdürme açısından etkiliydi. Dolayısıyla bin Ladin'in öldürülmesi son derece önemli. Ancak bu, tehdidin ortadan kaldırdığı anlamına gelmez," diyor.

Bunun nedeni terör örgütlerinin sürekli olarak değişimden geçmesi. Bazıları kaynak bulabilmek için suça karışıyor; uyuşturucu kaçakçılığı, adam kaçırma eylemlerine başlıyor. Maddi sıkıntı başlayınca da daha küçük saldırılara yöneliyor.

Matthew Levitt'e göre, ne olursa olsun mali işlemleri izlemek en etkili yol: "Terör saldırılarının maliyetinin düşük olması, mali istihbaratın önemsiz olduğu anlamına gelmez. Eğer 5000 dolara ihtiyacınız varsa ve parayı bulmanızı engellemişsek, biz kazandık demektir."

Mali istihbarat alanında sağlanan başarıya rağmen terör saldırılarına son verilebilmiş değil. Mali önlemlere ek olarak kararlılık ve azami ve sürekli dikkat gerekiyor.

Teröristlere Mali Baskı

Dış İlişkiler Konseyi'nde konuşan ABD Maliye Bakan Yardımcısı David Cohen "Radikal gruplara para yardımında bulunan kişileri caydırabilir, parayı örgütlere transfer etme sistemlerini ve mali destek ağlarını bozabilirsek ulusal güvenliğimize büyük yardımda bulunmuş oluruz" dedi.

Amerika'nın teröristlerin mali şebekelerini bozmada kullanabileceği bir çok yöntem var. Bu yöntemlerden bazıları teröristlerle destekçilerinin mali varlıklarını dondurmak ve Amerikan vatandaşlarını ve mali kurumlarını yasaklı kişilerle mali ilişkim kurmaktan men etmek. Uluslararası boyuttaysa Amerika dost ülkelerle bilgi ve istihbarat alışverişinde bulunuyor.

Cohen'e göre mobil bankacılığı ve banka kartı hizmetlerini Afgan halkına götürebilmek mikro finans kredilerinin Afgan tarım sektörüne dağıtılmasına yardımcı olabilir. Amerika Afganistan'da tarım sektörünün geliştirilmesine büyük önem veriyor. Bu sayede kötüye kullanılan nakit para transferlerinin önüne geçilebilir. Amerika'nın bu çabalarının işe yaradığı belirtiliyor. Cohen "Terör örgütlerine para akışını toptan durduramayız ancak mali şebekelerin işleyişini engelleyerek teröristlerin mali faaliyetlerini sektete uğratabiliriz" diye konuştu.

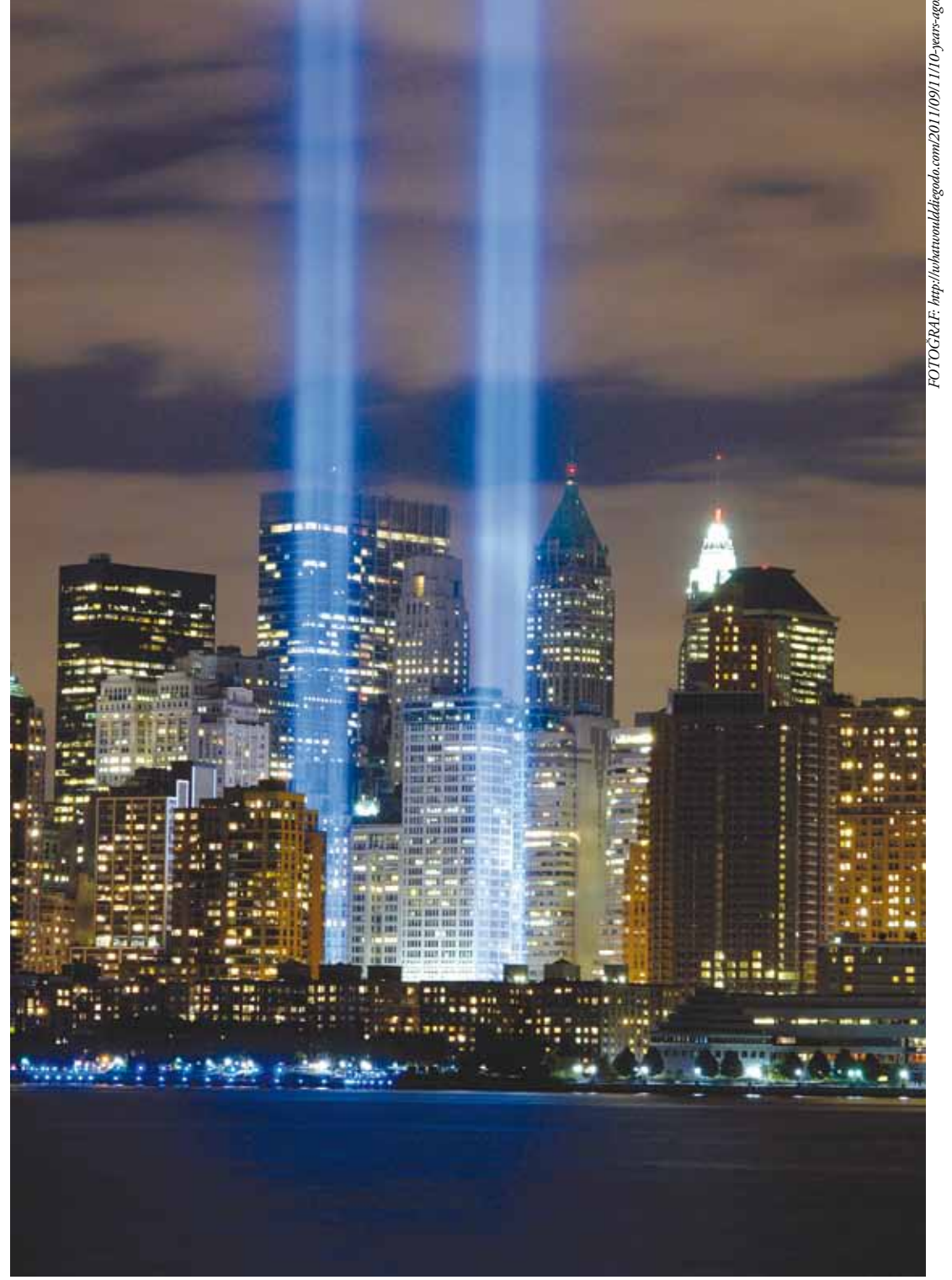
İran'a Yaptırımlar Türkiye-ABD İlişkilerini Zorluyor

Amerika uranyum zenginleştirmeye yeniden başlayacağı bildirilen İran'a karşı ekonomik ve mali yaptırımları sessizce arttırıyor. Aynı şekilde Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği de İran'a yaptırımları genişletti. Bu girişimlerin, yaptırımlara karşı çıkan Türkiye'yle Amerika arasında diplomatik sorunlara yol açabileceği belirtiliyor.

Dışişleri Bakanlığı'nın İkili İşler ve Kamu Diplomasisi'nden sorumlu Müsteşar Yardımcısı Selim Yenel, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarına uymak zorunda olduğunu söylemekle birlikte, yaptırımların işe yaramadığına ve İran'la görüşmelerin sürdürülmesi gerektiğine inandığını söyledi. Batılı istihbarat kaynakları, İran'ın, Türkiye'deki gelişmiş finans sistemini, özellikle de devlet bankalarını kullanarak yaptırımları delmeye ve nükleer programı için malzeme satın almaya çalışacağı yönünde kaygılar bulunduğunu bildiriyor.

İran'ın ikinci büyük bankası Mellat, yeni yaptırımlar çerçevesinde, hem Avrupa Birliği, hem de Amerika'nın kara listesinde bulunuyor. Ama Mellat Bankası'nın Türkiye'de üç kentte şubesi var. Gözlemciler, Mellat Bankası'nın Türkiye'de sınırlamalara maruz bırakıldığı yönünde bir izlenim olmadıklarını söylüyor.

Geçen bir kaç yıl içinde üst düzey Amerikan heyetleri Türkiye'yi ziyaret etti ve Türk şirketlerini Washington'un İran'a yönelik yaptırımlarını ihlal etmemeleri konusunda uyardı. Ancak Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, ticaret ve enerji ilişkilerinden dolayı İran'ı önemli bir komşu olarak gördüklerini, Amerika ve Avrupa Birliği tarafın-

FOTOGRAF: http://shutterstock.com/1091110-years-ago

SURİYE-TÜRKİYE: DÖNÜŞÜM VE İLİŞKİLERDEKİ MÜPHEMLİK

Arap Araştırmalar ve Siyasi Çalışmalar Merkezinin yayımladığı Doktor Akil Mahfuz'a ait araştırma, Suriye'deki son gelişmelerin ışığında Türkiye-Suriye ilişkilerini konu aldı.

Araştırmacı çalışmasında şuna dikkat çekiyor: Suriye ve Türkiye "dönüşüm noktası" mı yoksa "tarihi güvence" mi? İki ülkenin ilişkileri son yıllarda birtakım niteliksel dönüşümlere tanıklık etti ve bu ilişkiler, Orta Doğu'da yaşanan siyasi etkileşimlerin maruz kaldıkları dönüşümlere model koymaya yakın bir duruma gelmişti.

Çalışma, geçen dönemde "ittifak" kurmaya özen gösteren Suriye ile Türkiye'nin -Türkiye'nin önceliklerini ve politikalarını etkin bir şekilde gözden geçirmesinden yola çıkarak- bugün bunu yıkmaya doğru gittiklerine işaret ediyor.

Suriye'nin de tepki babından aynı şekilde karşılık vermesi beklenir. Bu da Suriye-Türkiye ilişkilerinin zorlu bir "dönüşüm noktası" ve aktif

"tarihi güvencelerin" karşısında olduğu anlamına gelir.

Çalışmada Türkiye-Suriye ilişkilerinin birbirine zıt iki dinamik için örnek veya alan oluşturduğu belirtiliyor. Bu dinamiklerin ilki "yakınlaşma", "entegrasyon" ve "karşılıklı güven" politikaları; ikincisi ise "ayrılık" ve "zıtlaşma" politikaları. Bu zıt dinamiklerin devamı, ilişkileri "dönüşüm noktasında" bırakıyor ve şartlarını tam olarak yerine getirmediği için sayfasını kapatmıyor. Taraflar objektif ve siyasi olarak zıtlaşma unsurlarını "görmezden gelmek" konusunda anlaşılarsa bu nokta aşılabılır. Bu da "tarihi güvence" adlı şeye girer. Fakat rekabet ve çatışma seçeneklerini ve politikalarını benimseme yoluna giderlerse bu durumda ilişkileri, Adana Anlaşması'nın da gerisine gidecek şekilde gerileme olasılığıyla karşı karşıya kalır, hatta işler doğrudan çatışma noktasına bile varabilir. Araş-

Washington Enstitüsü'nde kontr-terör ve istihbarat uzmanı. Matthew Levitt.

‘ABD’nin hakimiyeti bitiyor’

ABD’deki istihbarat birimlerinin koordinasyonunu sağlayan Ulusal İstihbarat Konseyi’nin raporunda 2025 yılında dünyanın nasıl bir yer olacağına ilişkin karamsar tahminler var. Rapora göre “önümüzdeki 20 yılda, Amerika Birleşik Devletleri’nin ekonomik, siyasi ve askeri gücü ve nüfuzu eriyecek.”

Küresel Eğilimler 2025 adlı rapor, Ulusal İstihbarat Konseyi tarafından 4 yılda bir, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı’na sunulmak üzere hazırlanıyor. Amaç yönetimi

yaklaşmakta olan tehlikeler ya da fırsatlardan haberdar etmek. Rapora göre şu anda yaşanan mali kriz, küresel ekonominin dengelerinde ciddi bir değişiklik yaratacak.

Doların hakimiyeti sona ererken, refah Batı’dan Doğu’ya kayacak. Amerika Birleşik Devletleri dünyanın en güçlü ülkesi konumunu sürdürse de, nüfuzu genel anlamda eriyecek. Bu konuda en önemli rakipleri ise Çin, Hindistan ve İran olacak.

dan alınan tek yanlı kararların kendilerini yasal olarak bağlamadığını söyledi.

Amerika Maliye Bakanlığı Terörizm ve Mali İstihbarat Müsteşarı Stuart Levey, Amerika’nın İran’a yaptırım politikaları konusunda Türk yetkililer ve özel sektör temsilcileriyle yeni görüşmeler yaptı. Tehlikelerin farkında olduklarını söyleyen Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Selim Yenel, yine de Amerika’nın Türkiye üzerinde karar verme hakkı olmadığını kaydetti.

Yenel, İran’la iş yapan kesimlerin durumunu dikkatle inceleyeceklerini, bununla birlikte Türkiye’nin yalnızca Birleşmiş Milletler yaptırımlarına bağlı olduğunu belirtti. Global Menkul Değerler’den Emre Yiğit de Avrupa Birliği ve Amerika’nın sert tavırlarını daha da arttırmasının gerçekçi olmadığını görüşünde. Türkiye ve İran’ın kaçınılmaz olarak komşu kalmaya devam edeceğinin altını çizen Emre Yiğit, Ankara’dan istenenin, “Fransa’ya Almanya’dan, İngiltere’ye de Avrupa Birliği’nden ithalatı kesmesini istemek” gibi bir şey olacağını söylüyor.

Avrupa Birliği genelinin aksine Türk ekonomisi rekor düzeyde gelişme sağladı. Bu başarının bir nedeni Türkiye’nin ticari ortaklarını çeşitlendirmesi, yani Avrupa Birliği’ndeki ticari ortaklarının yanı sıra Ortadoğu pazarlarına yönelmesinde yatıyor. Küresel alanda gittikçe dışlanan İran’la ticaret potansiyeli önemli derecede fazla, ama bu Ankara’nın Amerika ve Avrupa Birliği’yle ciddi şekilde çatışmasına da yol açabilir.

ABD, 2006 yılından beri terör örgütlerinin mali kaynaklarını kesmek amacıyla gizli-

ce, yurtdışındaki banka kayıtlarına giriyor. Amerikan Merkezi İstihbarat Dairesi ve Maliye Bakanlığı ortaklığında yürütülen gizli operasyon, 11 Eylül 2001 terör saldırılarının ardından başlatıldı.

ABD maliye bakanlığı, Belçika merkezli SWIFT adlı bankalar konsorsiyumuna ait havale bilgilerini izliyor. Hergün birçok ülkedeki binlerce bankadan yapılan milyonlarca havale talimatı, SWIFT adlı konsorsiyum tarafından denetleniyor. ABD maliye bakanlığı, operasyonun yasal olduğunu ve terörist faaliyetleri belirleme amacı taşıdığını savunuyor.

Kıt kaynakların bölüşülmesi

Raporda en karamsar tablolardan biri küresel iklim değişikliği konusunda çiziliyor. Küresel ısınma ve doğal kaynakların tükenmesi nedeniyle dünyanın birçok yerinde savaşların çıkabileceği belirtiliyor. Ancak Amerikan istihbaratına göre küresel ısınma Kanada ve Rusya’ya yarayacak. Yerkürenin ısınmasıyla bu iki ülkede yılın daha büyük bölümünde ekim yapılması mümkün olacak.

Rusya’nın tehdit ve fırsatları

Ayrıca her iki ülkenin de kuzeydeki petrol sahalarına ulaşımı bu zulların çözülmesiyle kolaylaşacak. Bu iki unsurun, Kanada ve Rus ekonomilerini bir hayli güçlendirmesi öngörülüyor. Ancak Moskova’nın bir dünya gücü olma şansının, yatırımdan mahrum olan enerji sektörü, suç oranlarının yükselişi ve yolsuzluk sorunlarıyla gölgeleneceği belirtiliyor.

tırmacı Suriye krizinin; Türkiye-Suriye ilişkilerinin tanık olduğu değişimlerin, güvencelerin, genel belirleyicilerin, Türkiye’nin krizle ilgili söylemlerinin ve Türkiye’nin gözünden olası senaryoların incelenmesi için bir giriş sayılabileceğine işaret ediyor.

Türkiye ve Suriye’deki Olaylar

Mahtuz’a göre Türkiye, Suriye’deki olaylara ilişkin olarak, kasıtlı bir müphemliğe ve çeşitli seviyelere dayanan kompleks bir tavır takındı. Öyle ki Ankara’nın, rejimin “bekasını” değil ülkenin istikrarını desteklediği izlenimi verildi ve bu bakış açısından “siyasi rejimin” kendisi istikrarın” önündeki engel olarak görülebilir. Bu doğrultuda desteği, istikrardan ve reform sürecinden yana oluşu göstermek ve buna teşvik etmek için; aynı zamanda da başka alternatiflere açık olmak için “bir göz orada, bir göz burada” durumu oluştu.

Bu bağlamda Türkiye’nin sergilediği tutum, içerideki muhalefet ve aktivistlerle “flörte” yakın bir resim çizdi. Bu da Humus, Banyas, Telkelah, Cisir el Şugur ve Hama gibi belirli bölgelerde Türkiye’yi destekleyen sloganları ve nidaları açıklıyor.

Araştırmacı Türkiye’nin “güvenli sığınaklar” ve sığınmacılar için kamp kurma planlarını, muhalefetin işlerini koordine edecek ve ülkeye Lib-

ya sürecindeki gibi girilmesini sağlayacak olası bir başlangıç sayıyor. Araştırmacı, Suriye’deki olayların Türkiye’nin ulusal güvenliğine yönelik yansımalarına dair ciddi endişeler olduğuna işaret ederek Türkiye’deki siyasi söylemin odaklandığı korkulara değiniyor. Türkiye mezhep veya ırk çatışmaları, hatta belki bir iç savaş yaşanmasından korkuyor. İşler belki de olası bir bölünmeye kadar gider ki bu Türkiye’ye de sıçrayabilir. Bunlar Türkiye’nin sözünü ettiği ve endişelendiği senaryolar. Bununla birlikte pratikte yaptıkları, bunların olması için “uğraştığı” izlenimi veriyor.

Araştırmacı Suriye’deki genel tutuma dair okumasında, Türkiye’nin tutumuna ilişkin olarak olası ilerleme senaryoları olduğuna işaret ediyor. Bu, reform yapılacağı ve halkın taleplerini yerine getireceği varsayılan birinci senaryo: Buna göre siyasi af çıkacak, tutuklular serbest bırakılacak... İkinci senaryoda ise Suriye’de işlerin daha da kötüye gidişine uyum sağlayacak alternatif bir rejim hazırlanacak. Türkler şu anki rejime alternatif bir rejim kurulmasından veya belirli olasılıkları güçlendirmekten yana.

Üçüncü senaryo ise kaos veya iç savaş... Suriye’nin kaosa, iç savaşa çekilmesinin veya “başarısız bir devlete” dönüşmesinin Türkiye üzerinde pek çok tehlikesi de olacaktır. Türklerde ülkelerinin güvenlik ve istikrarını tehdit eden yüksek tehlikeler olduğuna dair etkin algılar var.

(El Cezire - 2 Ocak 2012)

ABD BATI’NIN BÜYÜMESİNİ DESTEKLERKEN DOĞU İLE BAĞ KURABİLİR

Zbigniew Brzezinski

Bugünün problemleriyle meşgul olan büyük bir güç, muhtemelen kendisini dünün ihtilaflarına batmış bulur. Büyük bir güce uzun vadeli stratejik vizyonlar rehberlik etmelidir. ABD için önümüzdeki 70 yıl boyunca en önemli zorluk, Batı’nın büyümesini desteklerken kendisini yeniden diriltmek ve Çin’in yükselen küresel konumuna ayak uydurmak olacak. ABD’nin, dünyanın en istikrarlı ve demokratik bölgesi olan Batı’yı genişletme çabası ancak gücü ilkeyle birleştirmesi hâlinde başarılı olabilir. Kuzey Afrika ve Avrupa’dan -Avrasya üzerinden- (nihayetinde Rusya’yı ve Türkiye’yi de kucaklayarak) Japonya ve Güney Kore’ye kadar uzanan, iş birliği içerisinde daha büyük bir Batı, diğer kültürler için Batı’nın temel ilkelerini daha cazip hâle getirecektir. Böylece de yavaş yavaş evrensel demokratik bir siyasi kültürün ortaya çıkmasını teşvik edecektir.

ABD aynı zamanda Doğu’yla da bağını devam ettirmelidir. ABD ve Çin daha geniş kapsamlı konularda birbirine yardımcı olursa Asya’da istikrar ihtimali de artar. Bu ancak ABD, Çin ile Japonya arasında gerçek bir uzlaşığı teşvik ederse olabilir. Avrasya’nın hem doğu hem de batı tarafında daha etkin bir şekilde hareket edebilmek için ABD’nin dünyaya, kendisini reforme etmeye istekli olduğunu göstermesi gerekir. ABD’nin yenilenmiş bir Batı’nın hamisi ve destekçisi olmak için Avrupa ile yakın bağlarını koruması, NATO’ya bağlılığını devam ettirmesi ve hem Türkiye hem de gerçekten demokratikleşen Rusya’yı

Batı’ya kabul etmesi gerekir. Avrupa’nın güvenliğini de aktif olmalı, AB’nin daha da birlik olmasını teşvik etmelidir.

Önümüzdeki yirmi-otuz yıl içinde Rusya, AB ve NATO standartlarıyla yarışabilecek kadar kapsamlı, hukuka dayalı demokratik bir dönüşüm geçirebilir. Türkiye de bu arada AB’nin tam üyesi olmalıdır. Her iki ülke de o zaman transatlantik toplumla entegre olma yoluna girebilir. Bundan önce bile ABD, Avrupa (Türkiye de dâhil) ve Rusya arasında daha derin jeopolitik bir çıkar topluluğu oluşabilir.

Şayet ABD daha geniş bir Batı’yı desteklemesse bunun kötü sonuçları olabilir. Tarihsel alınganlıklar yeniden dirilirken yeni ihtilaflar ortaya çıkabilir ve öngörüsüz rekabetçi ortaklıklar şekillenebilir. Örneğin, Rusya enerji varlıklarını araştırıp Ukrayna’yı içine alarak emperyal emellerini yeniden canlandırabilir. AB pasif kalırsa Fransa ve Almanya ya da İtalya gibi bazı ülkeler, Rusya ile bağlantı kurabilir. Fransa ve İngiltere daha da yakınlaşabilir ve Polonya ile Baltık devletleri ABD’den daha fazla güvenlik teminatı isteyebilir. Sonuç parçalanmış ve daha kötümser bir Batı olur. ABD Asya’da bölgesel dengeleyici ve ara bulucu rolünü üstlenmelidir. Çin ile bölgesel istikrar üzerine diyaloga girmek ABD-Çin ihtilafı olasılığını azaltmakla kalmaz, Çin ile Japonya ya da Çin ile Hindistan arasındaki yanlış hesap ihtimalini de ortadan kaldırır.

(The Australian - 9 Ocak 2012)

YUNANLILAR YOKLUKTAN ÇOCUKLARINI TERK EDİYOR

Chloe Hacimeteu

Yunanistan’daki mali kriz nedeniyle zora giren bazı aileler en değerli varlıklarından; çocuklarından vazgeçmeye başladı.

Noel’den birkaç hafta önce Atina’daki bir çocuk yuvasının öğretmeni, dört yaşındaki öğrencilerinden biriyle ilgili bir not buldu.

Notta, “Anna’yı almaya gelmeyeceğim. Çünkü artık kızıma bakacak gücüm yok. Lütfen ona iyi bakın. Üzgünüm. Annesi” yazıyordu.

Kentin yoksul gençlerini devam ettiği bir merkezin sorumlusu olan papaz Antonios, son iki ay içinde kapısında terk edilmiş dört çocuk buldu. Bunlardan biri birkaç günlük bir bebektir.

Bir yardım örgütü, kendisi yetersiz beslendiği yeni doğan ikizlerini emziremeyen anneye yardım eli uzattı.

Bu tür vakalar, aile bağlarının çok güçlü olduğu, çocukların ortada bırakılmasının sosyal açıdan kabul edilemez olduğu Yunanistan için şok edici şeyler. Birçok Yunanlıya bunlar, başkentte değil, 3’ncü Dünya ülkelerinde yaşanan şeyler gibi geliyor.

Papaz Antonios’un baktığı çocuklardan biri Nataşa iki yaşında. Annesi Nataşa’yı buraya birkaç hafta önce getirmiş.

Anne işsiz ve evsiz olduğunu ve yardıma ihtiyacı olduğunu söylemiş. Merkez, yardım etmeye çalışırken anne kızını burada bırakıp ortadan kaybolmuş.

“Başka çarem yok”

Papaz Antonios, “Geçen yıldan bu yana çocuklarını bize bırakmak isteyen yüzlerce aile gördük. Bizi biliyorlar ve bize güveniyorlar. Çocuklarına bakacak paraları olmadığını söylüyorlar.” diyor. Papaz, krizden önce de bazı ailelerin kendilerinden yardım istediğini ancak ilk kez çocukların terk edilmesine tanık olduğunu anlatıyor.

Çocuğunu terk etmek zorunda kalan Maria adlı anne, bir yıldan uzun bir zamandır işsiz olduğunu ve eşinden ayrı yaşadığını

söylüyor, “Her gece evde tek başına ağlıyorum. Yüreğim yanıyor ama başka çarem yok” diyor.

Her gün saatlerce bazen gecelere kadar iş aradığını, sekiz yaşındaki kızı Anastasia’yı evde tek başına bırakmak zorunda kaldığını, uzun süre kilisenin yardımıyla geçindiklerini belirtiyor. 25 kilo veren Maria, sonunda çareyi çocuğunu SOS Çocuk Köyü’ne bırakmak zorunda kalmış.

“Ben katlanabilirim ama o niye acı çeksin?” diyor. Maria şimdi bir kafede çalışıyor. Günde 20 Euro kazanıyor. Anastasia’yı ayda bir kez görüyor ve durumu düzelince kızını yayına almayı umuyor. Ama bunun ne zaman olacağı konusunda hiçbir fikri yok.

SOS Çocuk Köyü’nün müdürü Stergios Sifnyos, ekonomik sorunlar nedeniyle çocukların buraya bırakılmasına alışık olmadıklarını, olmak da istemediklerini söylüyor.

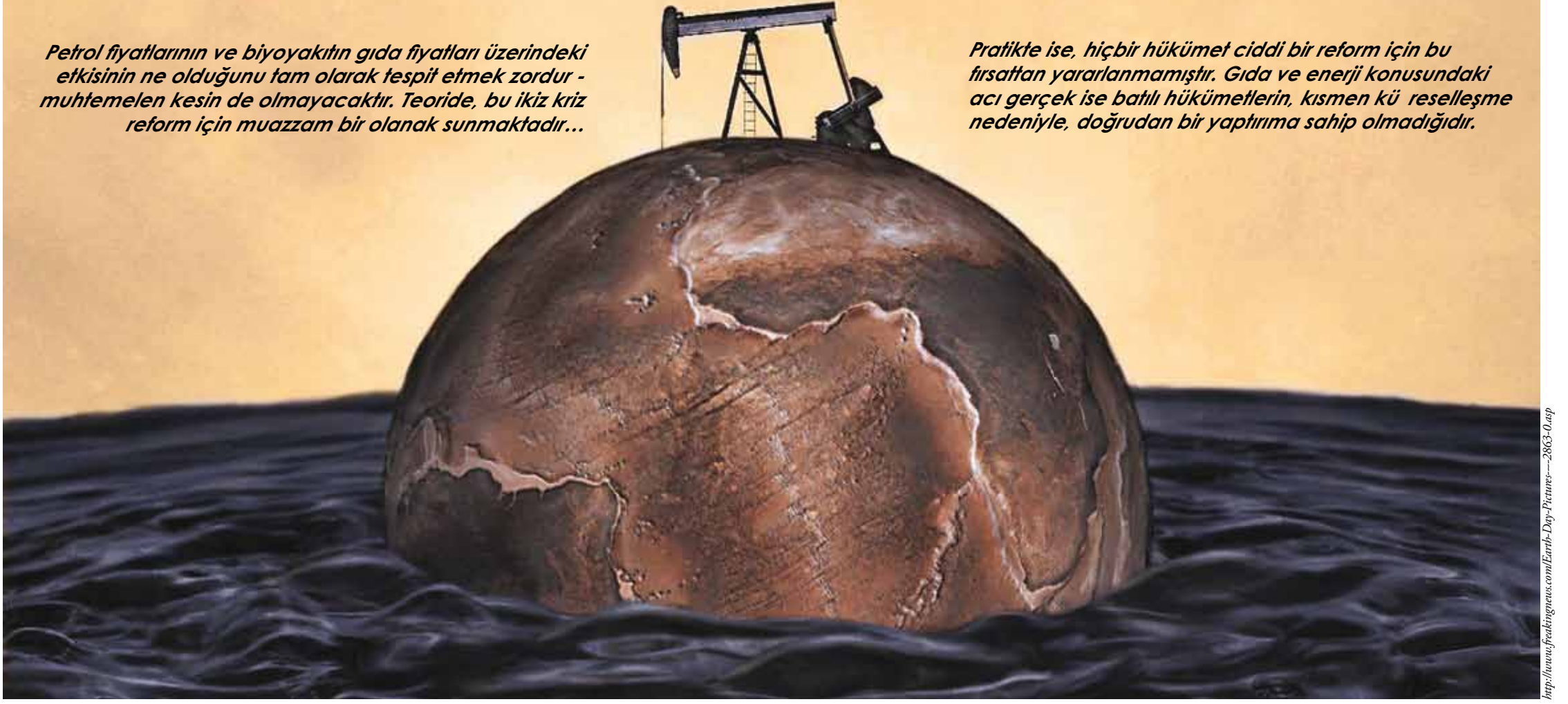
SOS Çocuk Köyü, daha çok alkol ya da uyuşturucu bağımlısı anne-babaların çocuklarına bakıyor. Yani çocukların buraya gelmelerindeki asıl neden yoksulluk değil.

AÇ ADAM, KIZGIN BİR ADAMDIR ENERJİ-GIDA İLİŞKİSİ VE BUNUNLA BAŞA ÇIKMA YOLLARI

Petrol fiyatlarının ve biyoyakıtın gıda fiyatları üzerindeki etkisinin ne olduğunu tam olarak tespit etmek zordur - muhtemelen kesin de olmayacaktır. Teoride, bu ikiz kriz reform için muazzam bir olanak sunmaktadır...

Pratikte ise, hiçbir hükümet ciddi bir reform için bu fırsattan yararlanmamıştır. Gıda ve enerji konusundaki acı gerçek ise batılı hükümetlerin, kısmen kü reselleşme nedeniyle, doğrudan bir yatırıma sahip olmadığıdır.

<http://www.freakingnews.com/Earth-Day-Pictures---2863-0.asp>

David G. Victor - José Maria Sumpsi Vinas *

Son birkaç yılda dünya ekonomisi iki ticari mal krizi içine düştü. Bunların her ikisinin de enerji güvenliği üzerinde etkisi vardır.

Birincisi, petrol fiyatları tarihte görülmemiş derece artış gösterdi. İkincisi, yavaş yavaş gelmekte olan gıda maddeleri krizi son birkaç aydır gazete manşetlerinden inmiyor. Neredeyse tüm gıda maddelerinin ticareti bugüne kadarki en yüksek fiyat üzerinden yapılıyor. Birçok hükümetin “yeşil devrim” sayesinde aştıklarını sandıkları gıda kutluğu artık birçok ülkede gözle görülür düzeydedir. Bunu ayaklanmalar, çatışmalar ve istikrarsızlık takip etmiştir.

Temel problemlerin çözümü hükümetlerin piyasa güçlerine, ve özellikle enerji alanında talebi azaltacak yatırımlara daha fazla ağırlık vermelerini gerektirir.

Hükümetler bugüne kadar bu sorunların nedenleri üzerinde pek fazla bir şey yapmadılar. Siyasi dışta da durumu daha kötüleştirecek gibi görünüyor. Gıda maddeleri konusunda, halklarını doyurmak için bir şeyler yapmak zorunda kalan hükümetler ticaret hayatını ve fiyatları kontrol altına alıyolar, ki bu da gıda kutluğunu büyük olasılıkla daha vahim hale getirecektir. Enerji konusunda ise, en dikkat çekici nokta hükümetlerin –özellikle dünyanın en büyük enerji tüketicisi olan ABD’nin - tüketicileri daha tutumlu olmaya teşvik etmek için hiçbir şey yapmıyor olmalarıdır.

Bu ikiz krizin nasıl çözümleneceğini belirlemek için ilk önce dünyanın bu belanın içine nasıl düştüğünü değerlendirmek gerekir. Petrol fiyatlarının yüksek olmasının nedeni petrolün sıradan bir mal olmamasındandır. Nakliye alanında büyük miktarlarda petrol kullanılmaktadır ve yüksek enerji yoğunluğu ve kolayca taşınabilir ve depolanabilir bir madde olması nedeniyle bu alanda petrol büyük değer taşımaktadır. Petrol fiyatları yükseldiğinde nakliye sistemleri pek tepki vermezler zira petrolün yerine konacak bir madde yoktur. Dolayısıyla fiyatı artsa bile petrole olan talep yükselmeye devam etmiştir. (Zaman içinde alıcılar tutumlu bir yaklaşımın daha maliyet etkin olduğunu anlayacaklar ve bu da talebi biraz düşürecektir. Örneğin artık havayolları şirketleri ve araba sürücüleri yaygınlaştıkça bezin tüketimini azaltacak olan daha verimli taşıt almayı tercih ediyorlar.)

Petrol arzı konusunda ise durum daha gariptir zira çoğu petrol rezervleri devlete ait şirketlerce işletilmektedir. Bu şirketlerin tepkileri normal şirketlerinkinden farklıdır. Örneğin, fiyatlar arttığında üretimi arttırmazlar. Bu tür şirketler ve onların sahipleri olan devletlerin bazıları artan fiyatlardan elde ettikleri karı bir kenara koymakla yeti-

nirler. Paralarına para katmak konusunda pek hevesli değildirlir zira ellerindeki ancak harcıyor ve yatırım yapıyorlar. Suudi Arabistan, Katar ve diğer birçok ülkenin genişleme projelerini yavaşlatmalarını veya durduracaklarını açıklamalarının nedeni budur.

Diğerleri, örneğin “kaynak laneti”nden mustarip olanlar, garip bir şekilde üretim azaldığında ceplerine daha fazla para aktığını görmektedirler. Niye mi? Çünkü politikacılar para konusunda kapışarlarken uzun vadeli yatırım için gereken iş ortamını çökertirler. Rusya ve Venezuela kaynak açısından zengin ülkeler olmalarına rağmen bu nedenle üretimleri azalmaktadır.

Bugün fiyatların yüksek olma nedeni şudur: aşırı yüksek petrol fiyatları talebi pek etkilememekte ve hatta bazı ülkelerde arzı engellemektedir. Küresel açıdan bakarsak, arz ve talep eğrileri neredeyse dikey eğimli hale gelmiştir. Dolayısıyla küçük değişiklikler bir anda büyük dalgalanmalara neden

olmaktadır. Petrol ve gıda maddeleri artık yatırım araçları haline geldiğinden kişilerin ellerindeki para bu temel güçleri daha da kuvvetlendirmektedir - diğer piyasaların performansı çok düşük olması ve fiyatların artacağı beklentisi nedeniyle bu yatırımlar artmıştır.

Gıda fiyatlarının neden bu kadar yüksek olduğunu açıklamak daha zordur. Birçok uzman yüksek enerji fiyatlarının nedenini biyoyakıt (ethanol elde etmek için benzinle karıştırılan mısır ve şeker, biyodizel için soya fasulyesi) elde etmek için ekilen ürünlerin değiştirilmesine bağlamışlardır. Uzmanlar tahılın gıda ye-

rine daha çok kar getiren biyoyakıt üretiminde kullanılmasının ve bu yaklaşımın teşvik edilmesinin gıda fiyatlarını etkilediğini savunmaktadırlar.

Enerji piyasasını durumun tek suçlusunu ilan etmek koyladır. Oysa petrol fiyatlarının ve biyoyakıtın gıda fiyatları üzerindeki etkisini kesin olarak belirlemek zordur. Ayrıntılar bir tarım ürününden diğerine değişmektedir; ancak dikkatle yapılmış araştırmalar gıda fiyatlarındaki artışın yüzde 10 ila 30 arasında bir kısmının biyoyakıtla yapılan yatırımlardan kaynaklandığını göstermektedir.

Yatırımların gıda fiyatları üzerindeki etkisi bu yatırımların yeniden gözden geçirilmesi için yeterli bir neden değildir. En popüler biyoyakıt türlerinden bazıları – özellikle mısır bazlı geleneksel etanol ve yağ tohumu bazlı biyo dizel – petrole olan bağımlılığı azaltmak için bir hayli pahalı bir yoldur, küresel ısınmaya pek faydası yoktur, ve ekolojik yapı üzerinde etkileri vardır.

Enerji ve gıda krizleri biyoyakıtlarla çok da fazla bağlantılı değildir. Yarine daha çok kar getiren biyoyakıt üretiminde kullanılmasının ve bu yaklaşımın teşvik edilmesinin gıda fiyatlarını etkilediğini savunmaktadırlar.

TÜRKİYE, İSRAİL’E YÖNELİK DİPLOMASİSİNDE ANİ DEĞİŞİKLİK YAPIYOR

Pedro Schwarze

Hamasın üst düzey yöneticilerinden biri olan ve Gazze’deki Filistin hükümetinin Başbakanı İsmail Haniye, Türkiye’de büyük bir iltişamla karşılandı. Bu, onlarca yıl boyunca Batı’ya bakmış ve İsrail ile sıkı ilişkiler içinde olmuş Türk diplomasisinin değiştiğini vurgulayan bir tutum. Bununla birlikte 2008’de ılımlı İslamcıların iktidara gelmesinden itibaren Ankara, Orta Doğu’da, özellikle de Arap ülkelerinde büyük bir etkiye sahip olmak için yatırım yapmaya başladı. Bu durum, Arap baharı diye adlandırılan dönemin başlamasıyla da

güçlendi.

Dün Haniye, Ankara’da Türk Meclisini ziyaret etti ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın Adalet ve Kalkınma Partisinin milletvekilleri tarafından ayakta alkışlandı. Aslında Hamas lideri, Türk Hükümet Başkanının, Filistinli gruplar arasında gözle görülür uzlaşmayı öven bir konuşma yaptığı sıralarda Meclise girdi. Erdoğan, Haniye’yi coşkuyla selamladı ve ikili kameralara el ele poz verdi. İstanbul’da pazartesi günü Filistinli lider, İsrail’in Gazze’ye uyguladığı ablukayı kırmak için

Mayıs 2010’da bu topraklara ulaşmaya çalışırken Yahudi Devleti’nin askeri kuvvetlerince dokuz Türk vatandaşının öldürüldüğü Mavi Marmara gemisini ziyaret etti. Bu olay, Türkiye ile İsrail arasındaki ilişkilerin oldukça kötüleşmesine neden olmuştu. Pazartesi günü Haniye, “İsrail’deki deniz ablukasını kırmaya çalışan Türkiye, Gazze insanının kalbini fethetti” dedi. Hamasın 2007’de Gazze Şeridi’nde kontrolü tamamen ele geçirmesinden sonra Haniye, dış ülkelere ilk kez bir ziyaret düzenliyor.

kıt ve gıda maddelerine olan talep birbirine paralel olarak yükselmektedir – özellikle Asya ekonomilerinin (Çin ve Hindistan) hızla büyümesine bağlı olarak. Bu arada yine birlikte hareket eden kuvvetlere bağlı olarak arz da sınırlı ve yavaştır. Piyasa arzını yavaşlatan “münferit” faktörler zaten darda olan gıda ve yakıt piyasalarını altüst etmektedir. Örneğin Avustralya’da yaşanan kuraklık dünya piyasasında bazı gıda maddelerinin arzını durdurmuştur. Nitelikli mühendisler ve sondaj kulelerinin eksikliği petrol üreticilerinin yeni petrol sahaları açmalarını zorlaştırmaktadır.

Bu “münferit” faktörlerden bazıları daimi faktörlere dönüşebilir. Gelecek yıllarda (en azından çiftçiler daha üretken yollar bulana kadar) iklim değişiklikleri tarım üretimini daha fazla kesintiye uğratabilir. Mühendislik ve ağır teçhizat piyasasındaki yetersizlik öngörülebilir gelecekte de değişmeyecek gibi görünmektedir.

Teoride, bu ikiz kriz reform için muazzam bir olanak sunmaktadır. Yüksek gıda fiyatları çoğu kez tarım politikasında makul reformlar yapılmasına ciddi bir engel oluşturan çiftçilere daha fazla gelir getirmektedir. Pratikte, hiçbir hükümet ciddi bir reform için bu fırsattan yararlanmamıştır.

Örneğin Amerika Birleşik Devletleri şu anda çiftçilere çarpık ödenekler sağlayan tarım politikalarını pekiştirmektedir; oysa bir önceki nesilde de çiftçilerin daha az yardıma ihtiyacı olduğu bir olmamıştı. Japonya ve Avrupa’daki temelde çarpık tarım programları da çok az değişmiştir.

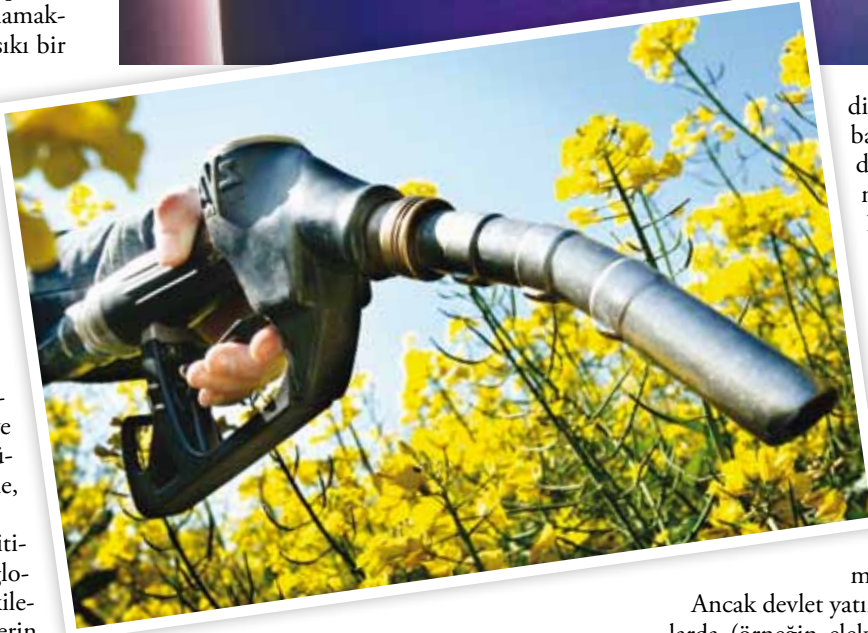
Bazı durumlarda hükümetlerin icraatları çiftçileri daha da zor duruma itmektedir. Örneğin, Hindistan pirinç ihracatını yasaklamıştır, ki bu da pirinç üreticilerinin aldıkları fiyatları düşürecek ve üretimi artırma isteğini zayıflatacaktır. Gıda güvenliğini garanti edecek en gerçekçi yol çiftçiler ve tüketicilerin çeşitlilik arz eden dünya piyasasında karşılıklı etkileşimde bulunmalarına olanak sağlamaktır.

Enerji alanında, fiyatların yüksekliği tutumlu yaklaşımları özendirilmektedir. Ama birçok hükümet bu piyasa güçlerini köreltmektedir. Petrol zengini birçok ülke (İran ve Körfez ülkelerinin birçoğu) petrol ürünleri fiyatlarını dünya piyasasının çok altında tutmaktadır. (Bu ve yüksek refah seviyesi, petrol zengini ülkelerde yeni petrol kaynakları için talebin neden arttığını açıklamaktadır.) Çin, petrol ve elektrik fiyatlarında sıkı bir denetim uygulamaktadır. Bu denetimler bu yılın başlarındaki elektrik kesintilerine kısmen neden olmuştur. Enerji üreticileri artan kömür fiyatlarını tüketicilere yansıtmadıklarında sıkıştılar ve mal stoklarının giderek küçülmesini kabul etmek zorunda kaldılar. Dolayısıyla arzdaki kesintiler karşısında zayıf bir konumda kaldılar (kar fırtınalarının ülkenin demiryolu sistemini felce uğrattığı zaman olduğu gibi).

Bu tür problemlerin giderilmesi temel düzeltilmesini gerektirmektedir. Gıda ve enerji konusundaki acı gerçek ise batılı hükümetlerin, kısmen küreselleşme nedeniyle, doğrudan bir yapıtıma sahip olmadıklarıdır.

Gıda konusunda, hükümetlerin politikaları arz ve talebi etkiler ama piyasalar globalleştiği tek bir hükümetin sonucu etkileyecek bir karar alması zordur. Hükümetlerin gıda talebi konusunda bazı etkileri olabilir ama önemli olan yüksek verimli ürünlere olan arzın artırılmasıdır.

Petrol konusunda ise, Batılı hükümetlerin, büyük tüketiciler olarak talebi etkileseler dahi, arz üzerinde hiçbir etkileri olmadığı bilinmektedir. Ancak talepte değişim, ekonomide enerji kullanımında da bir değişim gerektirir. Ve bu değişimler de yeniliklere ve yeni teknolojilerin kullanılmasına bağlıdır. Gıda arzını artıracak ve petrol talebini azaltacak önemli bir yol da teknolojik değişimdir. Ancak akıllı teknoloji politikası hükümetlerin güçlerini harekete geçirecekleri en zor alanlardan biridir. Teknoloji, uzun vadeli ve sabırlı bir yatırım gerektirir; sonuçları belirsizdir ve en iyi ya-

tırımlar piyasa gerçeklerine ayak uydurabilen akıllı yöneticilerin (bürokratlar bu alanda çoğu kez başarılı olamazlar) portföyleri ile yapılır. Politikacılar, bugün yüksek gıda ve petrol fiyatlarında olduğu gibi, krizlerle karşılaştıklarında belirli sonuçlar getirecek sembolik önlemlere başvururlar - fiyatların kontrolü, biyoyakıt üreticileri gibi taraf oldukları grupları kayıran yönergeler ve ticaret kısıtlamaları gibi.

Gerekli teknolojiye yapılan yatırımın istenenin çok gerisinde olması endişe vericidir. Bazı batılı hükümetler uluslararası mahsul araştırma enstitülerine yaptıkları yatırımları azaltmaya çalışıyorlar. Oysa bu kurumlar “yeşil devrim”i gerçekleştirmişlerdir ve kendilerine gerekli kaynaklar veril-

diğinde gelecek yıllarda da aynı başarıyı gösterecek konumdadırlar. Bugün yeni enerji teknolojilerine yapılan yatırım 1980’lerdeki düşüşün tersine bir artış gösteriyor ama yine de istenenin çok altında kalmaktadır.

Özel sektörün bazı alanlardaki yatırımları yürek-lendiricidir. Bunlar arasında ileri biyoyakıt ve gelecekteki otomobillerde petrol kullanımından elektrik kullanımına geçilmesini sağlayacak çok gelişmiş aküler bulunmaktadır.

Ancak devlet yatırımının en çok gerektiği alanlarda (örneğin elektrik üretiminde küresel ısınmanın temel nedeni olan karbon dioksit emisyonunu ortadan kaldırmak için gereken ileri teknolojiye sahip, düşük emisyonlu kömür santralleri gibi) yatırımların düzeyi son derece düşüktür. Dünya çapında bakıldığında bugünkü hükümetlerin yatırım planları bu ileri düzeyli kömür santrallerinden ancak çok azını destekleyebilir. Oysa gelecek yıllarda sağlıklı bir teknoloji portföyü için bu tesislerden birkaç düzine gerekecektir.

Bugünkü gıda ve yakıt krizlerinin kökünde insan yatmaktadır. Bu krizler artan talebin ve kısılan arzın bir sonucudur. Bu sorunların çözümünü de yine insan zekası ve becerisini gerektirir. Bu da hükümetlerin özellikle yeni teknoloji yatırımlarını daha iyi düzenlemeleriyle mümkündür.

Suriye’nin yaşadığı iç krize ve İran’a getirilen uluslararası yaptırımlara bağlı olarak (ki bu iki ülke Filistin İslami Direniş Hareketinin büyük mali sponsorlarıdır) maddi ve manevi desteğe ihtiyacı olan Hamas liderini kabulü, Erdoğan’ın, ülkesini Orta Doğu’nun yeni siyasi referansına dönüştürme niyetinin son göstergesidir. Mısır, Irak, İran gibi geçmişte bir güç olmuş ülkelerin gözden düşmelerinden faydalanan ve Arap isyanında muhalifleri destekleyerek önemli bir rol oynayan Türk Hükümet Başkanı, ılımlı İslamcı demokrasi modelini ihraç etmek istiyor.

İlımlı İslamın Zaferi

1923-1938 senelerinde hükümeti yöneten Mustafa Kemal Atatürk tarafından getirilen Cumhuriyet rejimiyle ülke, Avrupa’ya odaklandı; 1952’de NATO’ya üye oldu. Aynı şekilde, Orta Doğu’nun ta-

mamında İsrail’in en büyük müttefikine dönüşerek Yahudi Devleti ile güçlü diplomatik, ticari ve askeri bağlar kurdu.

Ancak ılımlı İslamcıların zaferi, Türk dış politikasında bir dönüşü beraberinde getirdi. Erdoğan, Suriye’de Esad’ın istifasını isteyerek, Kaddafi’nin devrilmesinden yana olarak ve Tunus ile Mısır’daki göstericileri destekleyerek Arap baharına hız kazandırdı. Uluslararası Kriz Grubundan analist Peter Harling ve Hugh Pope, “Ankara, Orta Doğulu aktörlerin hemen hemen hiçbirinin başaramadığını başardığı için övgüyü hak ediyor: Tamamen yeni bir çağ karşısında yeniden şekillenmek. Ödül, Erdoğan’ın Araplar arasında şu anki popülerliğidir.” diye yazdılar.

Şimdi, Hamasın Batı’da terörist bir grup olarak görülmesine rağmen Türkiye, İsmail Haniye’yi kabul etmekten memnuniyet duyuyor. Türkiye, Haması pragmatizme doğru itmenin gerekli olduğu

ve bu hareketin müzakerelerden dışlanması durumunda Filistin-İsrail anlaşmazlığında bir ilerleme beklemenin mümkün olmadığı üzerinde duruyor. Hamas ile Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas’ın el Fetih, millî birlik içinde yeni bir hükümet oluşturmayı mümkün kılacak bir uzlaşmayı somutlaştırma anlamında büyük adımlar attı. Dün Filistinliler ve İsrailliler, şubat ayında “bir dizi toplantı” yapmayı kararlaştırdılar. Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, dün Beşar Esad’dan Suriye’de iktidarı bırakmasını talep etti ve uluslararası topluluktan da bastırma olaylarını frenlemek için “çok sert” yaptırımlar uygulamasını istedi. Fas Kralı 6. Muhammed dün, İslamcı Abdellillah Benkiran başkanlığında ülkenin yeni hükümetini atadı ve bu hükümette “egemen olmak” şeklinde değerlendirilen başlıca bakanlıklar, ilk kez siyasi partilerin eline bırakılıyor.

(LA TERCERA - 4 OCAK 2012)

AÇ ADAM KIZGIN BİR ADAMDIR

Dünyada gıda krizi hızla yeniden tanımlanmakta. Karayib adalarından Uzak Doğu’ya kadar çeşitli şehirlerde görülen ayaklanmalar ve protestolar bu sorunun yarattığı siyasal istikrarsızlığın bir göstergesi.

Halen en fakir ülkelerde gıda fiyatlarında ve ithalat faturalarında bugüne kadar görülmemiş artışlarla birlikte gıda stoklarında erime görülüyor. Bu durum acil açlık tehlikesinin yanı sıra pek çok siyasal, güvenlik, insani, sosyoekonomik ve kalkınma sorunları da yarattı. Dünya bu sorunların ciddiyetini iyice gördü; çeşitli öneriler ortaya atılmaya başladı.

En acil temel sorunlardan bazıları şunlar: “Yiyeceklerle ilgili protestoların ve güvensizliğin patlak vermesi; Yiyecek güvenliğinin kaybolması ve acil müdahale gerektiren akut beslenme eksikliği vakaları; Yiyecek ithalatı, yiyecek yardımı ve yiyecek yardım programlarının maliyetlerinin artması; ve Hükümetlerin fiyat kontrolü uygulamaları, ihracat yasakları ve ithalat tarifelerinin ortadan kaldırılması.”

Olası fırsatlar ise şunlar: “Çiftçiler açısından doğabilecek yararlar; Yiyecek yardımı sisteminde yenilikçi gelişmeler; Tarımsal ticaret politikalarında yararlı değişiklikler.” Bunun en korkutucu, en acil sonucu birçok ülkede yiyecek konusunda sosyal ve politik huzursuzluğun artması. Bu risk özellikle şiddetli çatışmalardan yeni çıkmış olan ve güvenliğin ve siyasal ve ekonomik ilerlemenin kolayca yolundan çıkabileceği ülkelerde daha yüksek. Bazı durumlarda istikrar çalışmaları boşa gidebilir, barışı koruma misyonları ayaklanmaların bastırılmasında hükümetlere yardımcı olmaları konusunda baskı görebilirler, ve uluslararası personel ve tesisler (gıda depoları gibi) hedef haline gelebilir.

Haiti’deki gibi acil güvenlik yardımı götürmenin dışında, çok acil başka çalışmalar da gereklidir. Örneğin: “Çatışma erken uyarı sistemlerinin gıda darlığından kaynaklanan huzursuzlukları göz önünde bulundurma; Yiyecek güvenliğinin barışı koruma görevine entegre edilmesi; Acil durum planlarının hazırlanması; Yiyecek piyasalarının ve fiyatlarının (özellikle kentsel alanlarda) izlenmesi; ve Ajansların ve barış misyonlarının kitle halindeki ayaklanmalarla nasıl baş edebilecekleri konusunun ele alınması.”

Ayrıca bu tür karmaşık olaylara nasıl tepki verileceği konusunda uzmanlaşmış ekiplerin konuşlandırılması da araştırılabilir. Acil durumlarda dağıtılacak gıda maddelerinin bulunması sadece acil bir sorun değildir; aynı zamanda giderek pahalı hale gelmektedir - ki bu da uluslararası toplumun soruna tepkisini zayıflatmaktadır. Bu makale yazılırken Dünya Gıda Programı 2008 yılı için zaten değerlendirmesi yapılmış olan projeleri için ek olarak 750 milyon dolar daha talep etmişti; bu rakam artmaya devam etmektedir. Sadece bugünkü yardım düzeyini sürdürebilmek için bile çeşitli örgüt ve ajansların gıda ve nakliye masraflarını karşılayacak ek fonları sağlamaları gerekmektedir.

Birleşmiş Milletler sistemi ihtiyaçları değerlendirme ve zayıf noktaların incelenmesi işlerini acilen geliştirmeli, hükümetlerle etkili yiyecek güvenliği ağları oluşturmalıdır. Bunlar yiyecek kuponları veya nakit transferleri, okullarda beslenme programları, istihdam ve beslenme programları, sigorta planları gibi, hassas durumdaki toplumları koruyan her tür çalışma olabilir.

Yakın ve uzun vadede kırsal bölgelerdeki yoksul üreticilerin üretimlerini arttırmaları ve fiyat artışlarının ortaya çıkardığı fırsatlardan yararlanmaları için yardıma ihtiyaçları vardır. 2007 yılında uluslararası tahıl fiyatları artarken Düşük Gelirli ve Yiyecek Darlığı Çeken Ülkeler’de (Low Income Food Deficit Countries) tahıl üretimi -Çin ve Hindistan hariç- yüzde 2.2 oranında düşmüştür. Bu ülkelerin çoğunda mahsul dünyanın diğer ülkelerinden daha düşük olmaya devam etmektedir. Bunun nedeni bu ülkelerin gübre kullanımı, yüksek verim veren türlerin ekilmesi, sulama, entegre besin ve böcek yönetimi ve koruyucu toprak işleme konularında diğerlerinden çok geri kalmış olmalarıdır.

FAO hızla artan yiyecek fiyatlarına karşısında bazı adımlar atmış, Aralık 2007’de yiyecek darlığından en çok etkilenen ülkelerde hükümetlerin tarımı geliştirme çalışmalarını destekleyecek bir girişim başlatmıştır. Bu girişim çerçevesinde tarım için gereken acil yatırımları belirlemek amacıyla Dünya Bankası, bölgesel kuruluşlar, Roma merkezli diğer ajanslar ve ulusal hükümetler ile işbirliği içinde çalışmalar devam etmektedir.

Nasıl bu girişim çiftçilerin istedikleri ve ihtiyaç duydukları bitkileri yetiştirmelerine yardım edebilmek için diğer kuruluşlarla müşterek çalışma gerektiriyorsa, güvenlik toplumu da diğer alanlarla birlikte çalışarak bu konunun ele alınmasını ve kontrol altında tutulmasını sağlayabilir. Ancak bu şekilde gıda sorununun büyük bir insani sorun olmaktan çıkıp büyük bir güvenlik sorunu haline gelmesi önlenabilir.

* José María Sumpsi Vinas Birleşmiş Millet Gıda ve Tarım Örgütü’nün Teknik İşbirliği Dairesi eski Genel Başkan Yardımcısı.

* David G. Victor hukuk profesörüdür ve Stanford Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Programı (Stanford Programme on Energy and Sustainable Development) başkanıdır. Kendisi aynı zamanda Dış İlişkiler Konseyi’nde çalışmaktadır.

ÇİN'İN DIŞ YATIRIMLARI GİDEREK ARTIYOR AVRUPA'DA ÇİNLİ YATIRIMCI KORKUSU

Çin'in, doğrudan dış yatırım stoku açısından, diğer büyük ülkelerle arasında büyük bir mesafe bulunuyor. 2010 yılına kadar Çin'in dış yatırım stoku, 300 milyar ABD Doları'nın üzerine çıkmasına rağmen, ABD'nin dış yatırım stokunun yüzde 6,5'ine, İngiltere'nin ise yüzde 18,8'ine tekabül ediyor. Dolayısıyla, önümüzdeki dönemde Çin'in doğrudan dış yatırım alanında daha büyük başarıları imza atarak, dünya ekonomisine de canlılık getirmesi bekleniyor.

Christoph Ricking

Çinli yatırımcılar, dünya genelinde her gün daha fazla boy gösteriyor. Bu durum Avrupa ve ABD'de huzursuzluğa yol açıyor. İzlanda'daki arazi tartışması bu huzursuzluğu tekrar gün yüzüne çıkardı.

“Çin hükümeti, acaba yatırım kisvesi altında Batılı ülkelerin politikalarında söz sahibi olmaya mı çalışıyor?” sorusu, kamuoyunda giderek daha yüksek sesle dile getiriliyor. İşte bu kaygılar Çinli multimilyoner Huang Nubo'nun İzlanda'da 300 kilometrekarelik bir arazi satın almak istemesi ile bir kez daha su yüzüne çıktı.

Çinli multimilyoner Huang Nubo bir süredir İzlanda'nın kuzey doğusunda “Grimsstadir a Fjöllum” adı verilen araziye satın almak istiyordu. Huang, yaklaşık olarak Münih kentinin yüzölçümüne tekabül eden 300 kilometrekarelik arazide, golf sahası ve turizm tesisi inşa etmeyi planlıyordu. Ancak aylarca süren pazarlıkların ardından İzlanda İçişleri Bakanlığı, satışa izin verilmediğini açıkladı. Amerikan Forbes dergisine göre dünyanın en zengin Çinli iş adamları arasında 129'uncu sırada olan Huang Nubo, karardan bir hayli şaşkın. Huang bu şaşkınlığını şöyle dile getiriyor: “Bu sonucunu beklemiyordum açıkçası. Araziyi satın almak için başvurduğumuzda İzlanda İçişleri Bakanlığı bize bazı şartlar öne sürmüştü. İzlanda'da bir şirket açmamızı ve bu şirketin yönetim kurulu üyelerinin üçte ikisinin İzlandalılardan oluşmasını talep etmişlerdi.”

Proje Karşıtlarının Teorileri

Huang'a göre, o bu şartların hepsini yerine getirdi. Ancak İçişleri Bakanlığı öyle düşünmüyor. Bakanlık, yaptığı açıklamada arazi satışının İzlanda'da sıkı kurallara tabi olduğunu ve Huang'ın “bu şartlardan hiçbirini” yerine getirmediğini açıkladı.

Aslında İzlanda'da başından beri Huang'ın projesine birçok kişi karşı çıkıyor. Zira 300 kilometrelik arazi, küçük ada ülkesinin toplam yüzölçümünün binde 3'üne tekabül ediyor. Hatta bazı proje karşıtları bu özel girişimcinin arkasında Çin hükümetinin bulunduğu inaniyor. Onlara göre Huang da Çin yönetiminin bir memurundan başka bir şey değil. Çin'in bir NATO üyesi olan İzlanda'da jeopolitik güç kazanması ihtimali onları endişelendiriyor. Bu teoriye göre, Çin küresel ısınma sonucu Kuzey Kutbu'ndaki buzullar eridiğinde gemi yolculuklarının kolaylaşacağı bir yere konuşlanmayı hesap ediyor. Çünkü böylece Çin, Kuzey Kutbu'nun altında olduğu tahmin edilen önemli hammadde kaynaklarına açılan yeni ticaret yollarını eline geçirmiş olacak.

“Karar Politik”

Huang Nubo ise bu teorilerin birer saçmalık olduğunu belirtiyor. Huang uzun yıllardır İzlanda ve halkı ile önemli ilişkiler geliştirdiğini kaydediyor. Üniversite yıllarında İzlandalı bir grupla birlikte yaşadığını ve o dostları ile bağlantılarını günümüze dek koruduğunu ifade ediyor. Huang, sık sık İzlanda'ya yolculuk yaptığını ve hatta orada bir kültür fonuna mali destek verdiğini söylüyor. Ona göre bu kararın ardında İzlanda yasaları değil, aksine tüm Batılı ülkelerin sahip olduğu Çinli yatırımcı korkusu yatıyor. Huang, “Bence Batılı ülkeler kendi aralarında bir çeşit gizli anlaşma imzalamışlar ve Çinli yatırımcıları bloke etmek için camdan bir duvar örmüşler. Bence bu düşüncenin temeli de Soğuk Savaş yıllarına dayanıyor. Bunu kesinlikle büyük bir adaletsizlik olarak görüyorum” diye konuşuyor.

Euro krizinin patlak vermesinin ardından Çinli yatırımcılar Avrupa'daki yatırımlarına büyük ağırlık verdi. Özellikle ekonomik açıdan sallantıda olan ülkeler bu ilginin odağında. Örneğin Çinli lojistik devi COSCO, Yunanistan'ın Pire Limanı'nı 35 yıllığına satın aldı. Firma İtalya'da da Napoli Limanı'nı inşa ediyor. Çin resmi enerji kurumu China International Power, Portekiz'in elektrik devi Energias de Portugal'a ortak olmayı tasarlıyor. Çin hükümeti giderek artan oranda Yunanistan, İspanya, Protekiz ve İtalya'nın devlet tahvillerini satın alıyor. Tüm bunlar, bir yandan Avrupa ekonomisini rahatlatırken, diğer yandan büyük kuşkuları da beraberinde getiriyor.

Çin'in Giderek Artan Dış Yatırımları

Çin'in, Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) katılımının üzerinden 10 yıl geçti. Bu 10 yıllık zaman zarfında, Çin ekonomisinde büyük bir atılım görüldü.

Çin, dış ticaret ve yabancı sermaye kullanımı gibi konularda büyük başarılar kaydederken, Çin işletmeleri de yurtdışında yüksek bir performans gösteriyor. Daha çok Çin işletmesi, yabancı şirket satın alma veya yabancı borsalara girme yoluyla kendini geliştirerek, yatırım sahalarını da büyütüyor. Çin işletmelerinin yabancı işletmelerle olan

işbirliği de giderek yükselirken, Çin işletmelerinin yatırım yaptığı ülke ve bölgelerin sayısı 170'in üzerine çıktı. Çin Ticaret Bakanlığı Yabancı Yatırım ve Ekonomik İşbirliği Genel Müdürlüğü'nden Ticaret Müsteşarı Chen Lin, 10 yıldır Çin'in doğrudan dış yatırımının hızla büyüdüğünü hatırlatarak, dış yatırım tutarının sürekli yükseldiğini ve yatırım alanı çeşitliliğinin de arttığını kaydetti.

Çin Ticaret Bakanlığı, Devlet İstatistik Müdürlüğü ve Devlet Döviz Müdürlüğü tarafından ortaklaşa yayınlanan “2010 Çin Doğrudan Dış Yatırımlar İstatistikleri Bildirisi”ne göre, 2010 yılı sonuna kadar Çin'in toplam dış yatırım hacmi 317 milyar

200 milyon ABD Doları'na ulaştı. Çin, 2010 yılında 68 milyar 810 milyon ABD Doları tutarında dış yatırımla dünyada beşinci sıraya oturdu. Ticaret Müsteşarı Chen Lin, Çin'in, DTÖ'ye katıldığı 2001 yılından 2010 yılına kadar, doğrudan dış yatırımlardaki hızlı büyümesini koruduğuna işaret etti. Chen Lin, şunları söyledi:

“DTÖ'ye katılmamızdan bu yana 10 sene geçti. DTÖ'ye katılarak, sadece kapımızı açıp, Çin'e yabancı sermaye gelmesini sağlamakla kalmadık; aynı zamanda, Çin işletmelerinin de yabancı ülkelere giderek, kendilerini geliştirmelerine imkan tanıdık. Bu yılın Ekim ayına kadar, toplam doğ-

İzlanda'dan izin çıkmadı

Çinli multimilyoner Huang Nubo bir süredir İzlanda'nın kuzey doğusunda “Grimsstadir a Fjöllum” adı verilen araziye satın almak istiyordu. Huang, yaklaşık olarak Münih kentinin yüzölçümüne tekabül eden 300 kilometrekarelik arazide, golf sahası ve turizm tesisi inşa etmeyi planlıyordu.

FOTOGRAF: http://photofromchina.com/2011/09/10/buying-part-of-iceland-sometimes-is-just-shut-buying-part-of-iceland

TERÖR ÖRTÜSÜ ALTINDA YÜRÜTÜLEN MÜCADELE ABD'NİN ALMANYA'NIN PKK SORUNUNA EĞİLMESİNDEKİ ÇIKARI

Cüneyt Yılmaz

ABD-Türkiye ilişkileri, yakın işbirliği döneminden geçiyor. Aynı zamanda, Türkiye'nin Avrupalı müttefikleri ile bağlantısı baskı altında. Kürdistan İşçi Partisi'nin (PKK) Avrupa'daki mevcudiyeti Türklerin, özellikle de PKK'nın önemli altyapıya sahip olduğu Almanya'da, Avrupa ile aralarındaki bağları gözlemledikleri bir prizmaya dönüşüyor. ABD, Almanya'daki PKK ağına karşı harekete geçilmesini isteyip, bu girişiminden dolayı Türk halkının gözünde itibar kazanabilir. Böylelikle de Amerika'nın, Avrupalı müttefikleri ile Türkiye arasında tam da ABD-Türkiye ilişkilerinin ilerlediği bir dönemde, olası bir gerginlik önlenmiş olur.

Türk-Alman İlişkilerinde Kötüye Gidiş

PKK hususu, Türkler ile Almanlar arasındaki dostane ilişkilere zarar verdi. 31 Ekim 2011 tari-

hinde iki Alman avukat, Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'a karşı dava açarken Türkiye'yi, “Kürt halkına karşı devlet terörüyle” suçladı ve Erdoğan'ın suçlamalardan dolayı tutuklanması taleb etti. Bu girişim, Erdoğan'ın “Alman vakıflarının terör örgütü PKK'ya mali yardımda bulunduğu” yönündeki daha önceki iddiasının ardından geldi.

Yaz başından bu yana PKK, ülke çapında 130'dan fazla kişiyi öldürdü. Türkiye'de artan öfkenin beraberinde tüm gözler Almanya'ya çevrildi. Neticesinde, PKK'nın özellikle Almanya'da olmak üzere, Avrupa'daki propaganda ağı ve mali kaynakları, Türk resmi temsilciliklerince izlemeye alındı. 2 Ekim tarihinde Erdoğan, “Alman vakıflarının Kürt milliyetçi Barış ve Demokrasi Partisi'nin (BDP) kontrolündeki yerel yönetimlere borç para tahsis ettiği ve bu paranın, parti tarafından PKK'ya

yönlendirildiğini” öne sürdü.

Alman medyası, PKK'ya destek verildiği yönündeki haberleri yalanlarken, Almanya öyle görünüyor ki farkında olmadan, PKK'nın ekonomi merkezine dönüşüyor. 2007 yılında Almanya'da Anayasayı Koruma Teşkilatı, PKK'nın kendi ekonomik bekasını garanti altına almak adına, Almanya'yı nasıl merkez olarak kullandığının ortaya konulduğu bir rapor yayımladı.

Bu teşkilatın raporuna göre, PKK Almanya'da üç bölgeye ayrılmış durumda: Kuzey, Merkez ve Güney. Her bir bölge kendi içinde 27 alt bölgeye bölünmüş. Dahası, PKK ile bağlantılı bu alt bölgelerdeki pek çok cemiyet, belli başlı Alman şehirlerinde boy göstermiş. Bu cemiyetler hep birlikte, Almanya Kürt Birliği Federasyonu'na (YEK-KOM) bağlı. Buna ilaveten, Almanya Yekitiya Xvendekaren Kurdistan (YXK) adlı organi-

FOTOĞRAF: http://www.bermann.com/blog

rudan dış yatırım stokumuz 363 milyar 400 milyon ABD Doları'na ulaştı. 10 yıl içinde, yılda yüzde 50'nin üzerine çıkan artış oranının çok hızlı olduğunu söyleyebiliriz.”

Çin'in DTÖ'ye katılmasından bu yana geçen 10 yılda, yaptığı dış yatırımların alanı da sürekli genişledi. Durmadan yükselen dış yatırımların pazar çeşitliliğinde de artış eğilimi görülüyor. 2010 yılı sonuna kadar, 16 bin Çin işletmesi, doğrudan dış yatırım yaparak, 170 ülke ve bölgede çeşitli alanlarda faaliyet gösterdi.

Bunun yanı sıra, Çin ile diğer ülkeler arasındaki ekonomik işbirliği, yüksek teknoloji ürünleri alanına kaydı. İşbirliğinin sağladığı ekonomik ve toplumsal verimlilik belirgin bir şekilde yükseldi. Çin işletmelerinin yabancı ülkelerde ödedikleri vergi, 10 milyar ABD Doları'nın üzerine çıktı. Çin'in doğrudan dış yatırımı, birçok ülkenin ekonomik toparlanması ve gelişmesi için aktif bir rol oynadı. Müsteşar Chen Lin, sözlerine şöyle devam etti: “10 yıldır imalat, maden kaynakları, tekstil ve hafif sanayi ve otomotiv dahil olmak üzere birçok sektörde faaliyet gösteren işletmelerimiz, dış yatırımlarını hızlandırdı. Bu işletmeler, son birkaç yıl içinde yabancı ülkelerde fabrikalar kurarak, üretim yapmaya çalışıyor. İşletmelerimiz, tabii ki kâr elde etmek için yabancı ülkelerde yatırım yapıyor ama diğer yandan, o ülkelerin gelişmelerine de gerçekten katkıda bulunuyor. Yani bu, ‘kazan-kazandır’ ilkesine uyuyor.”

10 yıllık zaman zarfında hızla gelişen Çin, dış yatırım alanında henüz başlangıçta sayılır. Çin'in, doğrudan dış yatırım stoku açısından, diğer büyük ülkelerle arasında büyük bir mesafe bulunuyor. 2010 yılına kadar Çin'in dış yatırım stoku, 300 milyar ABD Doları'nın üzerine çıkmasına rağmen, ABD'nin dış yatırım stokunun yüzde 6,5'ine, İngiltere'nin ise yüzde 18,8'ine tekabül ediyor. Dolayısıyla, önümüzdeki dönemde Çin'in doğrudan dış yatırım alanında daha büyük başarılarına imza atarak, dünya ekonomisine de canlılık getirmesi bekleniyor.

“Çin'in Dışa Açılması Dünyanın Ortak Refahına Faydalı”

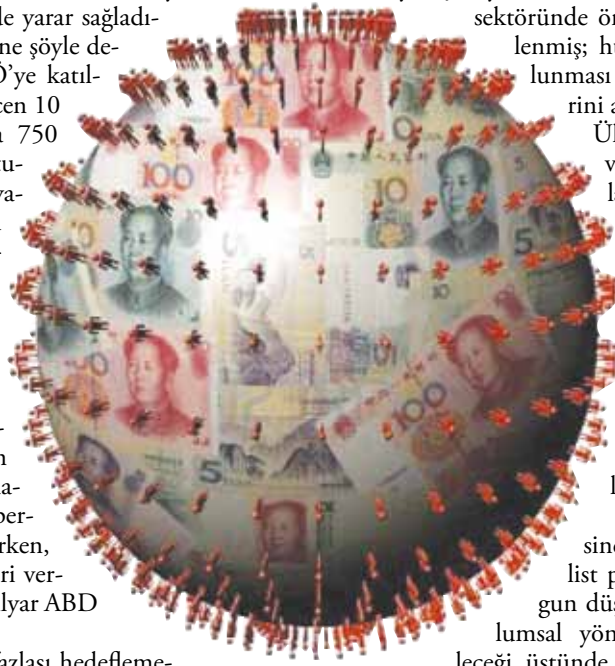
Çin, son 30 yılda, yabancı ülkelere büyük oranda sermaye ve ileri teknoloji çekerek, yerli sektörleri de geliştirirken; diğer yandan, uluslararası rekabet ortamına daha aktif bir şekilde katılıp,

dış ticaretinde büyük bir hamle yaptı. Çin'in dış ticaret hacmi, 1978 yılında 20 milyar 600 milyon ABD Doları iken, 2010 yılında 2 trilyon 9 milyar 740 milyar ABD Doları'na yükseldi. Çin'in yıllık büyüme hızı da yüzde 16,8'e ulaştı. Çin'in, mal ticareti açısından üst üste iki yıldır, en büyük ihracat ülkesi ve ikinci büyük ithalat ülkesi haline geldiğine dikkat çeken Çin Ticaret Bakanlığı Uluslararası Ticaret Görüşmeleri Temsilci Yardımcısı Chong Quan şöyle konuştu:

“DTÖ'ye katılmasından itibaren Çin'in dünya ticaretindeki payı, yüzde 4,3'ten yüzde 10,4'e çıktı. Çin'in ithalat hacminin, önümüzdeki beş yılda 8 trilyon ABD Doları'na ulaşacağını tahmin ediyoruz. Dünya ekonomisinin istikrarlı büyümesini sağlayan önemli bir güç olan Çin, küresel ekonominin yeniden toparlanmasına büyük katkı yapıyor.”

Chong Quan, Çin ekonomisinin büyümesinin, diğer ülkelere de yarar sağladığını belirterek, sözlerine şöyle devam etti: “Çin, DTÖ'ye katılmasından bu yana geçen 10 yılda, yıllık ortalama 750 milyar ABD Doları tutarında mal ithalatı yapıyor. Çin'e yatırım yapan yabancı şirketlerin elde ettiği kâr, yılda ortalama yüzde 30 oranında artarak, toplamda 261 milyar 700 milyon ABD Doları'nı buldu. Yurtdışına yatırım yapan Çinli şirketler, yaklaşık 800 bin yabancı personele istihdam sağlarken, bu ülkelerde ödedikleri vergilerin tutarı ise 10 milyar ABD Doları'nı aştı.”

Çin'in “dış ticaret fazlası hedeflemeye” dikkat çekilen “Çin Dış Ticareti” başlıklı Beyaz Kitapta, dış ticaret fazlasının yabancı sermayeli şirketler ve imalat ticaretinden kaynaklandığı ve gelişmiş ülkelerin bazı yüksek teknoloji ürünleri ihracatına koyduğu sınırlamaların da ticaret dengesizliğine yol açtığı belirtildi. Çin, ticaret fazlasındaki hızlı artışı önlemek için bir dizi önlem aldı ve yeni politikalar belirledi. Bu sayede, ticaret

fazlası 2009 yılından beri sürekli azalırken, dış ticarete denge yakalanıyor.

‘Çin Çıkabilecek Huzursuzluklara Hazırlıksız’

Çin'de her şey ekonomik gösterge tabloları gibi iyi yönde gitmiyor. Çin ulusal güvenlik yetkilisi Zhou Yongkang, ülke ekonomisindeki yavaşlamanın getireceği toplumsal huzursuzluklarla baş etmek için hükümetin daha iyi donanımına sahip olması gerektiğini bildirdi.

Politbüro üyesi olan Zhou Yongkang, eyalet yönetimlerinden “sosyal yönetimi geliştirmelerini” istedi. Çin'de son haftalarda giderek artan işçi protestolarına tanık olunuyor. Son aylarda ülke ekonomisinde birçok yavaşlama belirtisi görülüyor.

Ülke ekonomisi Haziran ve Eylül aylarında yüzde 9,1 oranında büyüdü. Bu da son iki yıldaki en yavaş büyüme oldu. Geçen haftalarda imalat sektöründe önemli bir küçülme gözlemlenmiş; hükümet bankalarda bulunması gereken kredi rezervlerini azaltmıştı.

Ülkenin üste düzey güvenlik yetkilisinin açıklaması, Çin hükümetinde, yeni bir ekonomik yavaşlamanın kamuoyunda öfkeli tepkilere yol açması olasılığından durulan kaygıları yansıttı. Ülkedeki işçi kesiminin protesto eylemlerinde son aylarda tırmanma gözleniyor.

Zhou, değerlendirmesinde, “Acil olarak, sosyalist piyasa ekonomimize uygun düşen, Çin'e özgü bir toplumsal yönetimin nasıl kurulabileceği üstünde düşünmeliyiz. Özellikle de, piyasa ekonomisinin olumsuz etkileriyle yüz yüze olduğunda.” dedi.

Ulusal güvenlik yetkilisi Zhou, izlenen politikalarda kapsamlı bir şekilde yenilikçi girişimlerde bulunulmasını istedi; bu çerçevede güvenlik önlemlerinin artırılması, internetin daha sıkı kontrol edilmesi ve işsizlik sigortasının geliştirilmesi gerektiğini belirtti.

zasyona da ev sahipliği yapıyor. Bu gruplar, özellikle konser ve festival organizasyonlarında rol oynuyor.

Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın raporunda ana hatlarıyla ortaya konulduğu üzere, PKK'nın medyadaki varlığı, Almanya'daki Kürtlere ideoloji aşılanması için son derece önemli, aynı şekilde Kürt olmayanlara yönelik propaganda faaliyetleri için de. Böylesine bir ideolojik aşılama, çok çeşitli medya kaynakları aracılığıyla yapılmakta. Bunlar arasında PKK yanlısı gazete Yeni Özgür Politika (New Free Politics), PKK'nın Köln'deki yayınevi Mezopotamya, Danimarka merkezli Roj-Tv ve Hollanda'da bulunan Fırat Haber Ajansı da yer almaktadır.

PKK'nın Almanya'daki Mali Kaynakları

Avrupa Birliği'nin 2011 yılı Terörizm Durumu ve Eğilimi raporuna (TE-SAT) göre, Almanya'daki mali kaynaklar, Türkiye'deki PKK faaliyetlerinin desteklenmesinde önemli rol oynuyor. Raporda şöyle deniliyor: “PKK üyelik aidatı ve bağış adı altında yasadışı şekilde fahiş bedellerde para toplanıyor. PKK'nın, haraç kesme girişimlerinin yanı sıra ayrıca AB'nin içinde ve dışında para aklama, uyuşturucu ve insan kaçakçılığı ve yasadışı göç faaliyetlerinde de bulunduğu dair emareler mevcut.”

Tüm bu gerçekler, Alman yetkilileri tarafından biliniyor. Alman savcısı ve polisi, PKK'nın faaliyetlerini yasaklama girişimlerinde bulundu.

PKK'nın Almanya'da nüfuzunun azalması

ABD'nin çıkarına, çünkü mevcut hâliyle ikisi de ABD'nin yakın müttefiki iki ülke Türkiye ile Almanya arasındaki ilişkilerin zayıflaması söz konusu. Dahası Türklerin, yurtdışında PKK karşıtı hareketleri dostluk sinyali olarak algılamasından dolayı Berlin ve Washington, Türkiye'deki pozisyonlarını bu tarzda girişimlerde bulunarak edinecekleri itibarla geliştirebilir. Böyle bir adım özellikle, Beyaz Saray'ın Washington ile Ankara arasındaki yakın ilişkilere paralel olarak, Türk kamuoyunun ABD'ye bakış açısının düzelmesini istediği bir dönemde ABD'ye fayda sağlayacaktır.

Ne Yapılabilir?

Alman güvenlik birimleri ve yetkilileri, PKK'nın Almanya'daki faaliyetlerinden kaygı duyarken Türk yetkililer, Alman meslektaşlarıyla yakın işbirliği çerçevesinde, PKK'nın Almanya'daki faaliyetlerinden kayda değer görüşler edindiler. Ancak siyasi düzeyde Alman tarafında siyasi irade eksikliği, Türk tarafında da güven noksanlığı nedeniyle işbirliği belirli düzeyde. Erdoğan'ın Alman vakıfları hedef alan suçlamaları, her ne kadar Türkiye'deki vakıfların doğrudan PKK'yı desteklediklerine dair somut bir delil bulunmasa da, Almanya'nın PKK'ya yönelik iç politik yaklaşımından ve tavrından kaynaklanıyor.

Tüm bunlar göze alındığında, taraflara şu tavsiyelerde bulunulabilir:

Berlin: Almanya hâlihazırda Türkiye'nin güvenliğini tekrar kazanmak adına olumlu adımlar atmış du-

rumda ve bu adımlar daha da artırılabilir.

Berlin aynı zamanda, PKK yanlısı medyanın engellenmesi amacıyla bazı mali girişimlerde bulunabilir. Bu bağlamda, Libya'daki yayın kuruluşu Jamahiriya Broadcasting Corporation'a karşı alınan ABD destekli önlemler örnek teşkil edebilir. Libya, Kaddafi rejimine karşı ayaklandığı esnada Washington, Avrupalı müttefiklerini bu yayın kuruluşunun Avrupa'daki yayınlarını karartmaları konusunda ikna etti. Ankara benzer şekilde, PKK ile bağlantılı yayınların durdurulmasına son derece müteşekkir olacaktır.

Ankara: 2010 yılındaki Kürt açılımında Türkiye, Kürtlere kültürel haklarını tanımayı vaat etti. Bu sözün eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesi, Almanya'daki görüşleri etkilemek adına son derece etkili olacaktır. Böyle bir girişimin önemli unsuru, Kürtler de dâhil olmak üzere ülke vatandaşlarına -daha kapsamlı ifade özgürlüğü gibi- daha geniş kişisel hakların tanınması olacaktır. Özellikle Arap Baharı'nda önderlik arayışında olduğu bir dönemde, özgürlüklerin geniş anlamda tanımlanacağı liberal bir anayasa, Türkiye'nin Orta Doğu'da demokrasi feneri olma emelini kolaylaştıracaktır.

Washington: ABD'nin, Almanya ve Türkiye'yi, Almanya'daki PKK ağına karşı birlikte harekete geçme konusunda ikna etmesi gerekir. Böyle bir çabanın kilit unsuru ABD, Türk ve Alman polisleri ve istihbarat birimleri arasındaki yakın işbirliği olacaktır.

(The Washington Institute for Near East Policy - 28 Aralık 2011)

Çin'in borç dağları büyüyor

Avrupa'daki borçlanma krizinde, Çin'in adı sık sık borç yükü altında ezilen ülkelerin olası kurtarıcısı olarak telaffuz ediliyor. Fakat Çin'in kendi borçları da giderek devasa boyutlara ulaşıyor. Çengdu kentinin doğusundaki yeni tren garı neredeyse başlı başına bir şehir. 5 katlı garda tam 26 peron var. Yerin altında iki yeni metro hattı, garın çevresinde de yeni bir karayolu ağı ile bir otobüs garı. Batı Çin'in en büyük tren istasyonu yaklaşık bir milyar euroya mal olmuş. Bunun büyük bir bölümü kredilerle karşılanmış. Finans krizinde Pekin hükümeti, ekonominin belli bir hızda büyümesini sağlamak için yerel yönetimlerin bol para harcamasına yeşil ışık yakmıştı. Bu esnada binlerce altyapı projesine başlandı. Resmi verilere göre, yerel yönetimlerin borçları 1 trilyon 200 milyar euroya yaklaşıyor. Bu Almanya'nın devlet borçlarının yüzde 60'ına denk geliyor. The Economist dergisine bağlı Economist İstihbarat Birimi'nin Pekin ofisinden Duncan Innes-Ker, bu miktarı epey riskli buluyor. Innes-Ker, “Çin'in borçlarının özellikle yerel yönetimler düzeyinde bu kadar artması tehlikeli, zira bu yönetimlerin elinde borçları geri ödeyebilmek için sadece kısıtlı imkânlar var. Ayrıca finans sisteminde de şeffaflık yok. Bankaların bildirmediği borçlar var mı, bilinmiyor. Bu gri bölge yüzünden, tüm ekonomi gelecek aylarda risk altında.” şeklinde bir tespitte bulunuyor.

Gölge bankacılığın riski de çok, kârı da

Yerel yönetimlerin gerçekten ne kadar borcunun olduğunu kimse bilmiyor. Ödeme zorlukları giderek sıklaşıyor. Bankacılık sistemini korumak için sonuçta Pekin'in devreye gireceği ve borçların bir bölümünü üstlenmek zorunda kalacağı tahmin ediliyor. Ancak merkez yönetimin başını ağrıtaacak başka sorunlar da var. Ülkede son yıllarda dev bir “gölge bankacılık sistemi” oluştu. Normal bankalardan kredi alamayan işletmeciler ve yatırımcılar, yeraltıdan fahiş faizli krediler alıyor. Çin'in doğusundaki Venzu kentinden bir işletmeci, bu sistemi yakından tanıyor:

“Bu yeraltı bankerleri hep akrabalarından ya da arkadaşlardan oluşan gruplar. Paralarını birleştirip aralarından birini yönetici seçiyorlar. Para çoğunlukla gerçek bankalardan geliyor. Yüzde 3 veya 4 faizle özel kredi alıp daha yüksek faizle borç veriyorlar. Gölge bankacılık sistemi çok riskli ancak kâr oranı da çok yüksek.”

İsviçre'deki Credit Suisse Bankası'nın tahminlerine göre, bu sistemle verilen kredilerin toplamı 400 milyar euroyu buluyor ve ödeme zorluğu burada da birçok alacaklıyı tehdit ediyor. Ekonomi uzmanları bunun kayıtlı bankaları da vurabileceğini belirtiyor. Önemli miktarda kayıt dışı mali kaynak gayrimenkul spekülasyonlarına da aktarıldı. Şimdi emlak fiyatları düşüyor ve krediler batıyor. Kimse ekonomiye tehdit oluşturan borç dağıtının yüksekliğini bilmiyor. Economist İstihbarat Birimi'nden Duncan Innes-Ker, emlak sektörünün en büyük tehlikeyi teşkil ettiğini söylüyor. “Günümüz Çin'i de daire almak için alınan kredilerin miktarı artıyor.” diyen Innes-Ker, emlak firmalarının, kredi piyasasının önemli bir bölümünü oluşturduğunu, bankacılık sisteminin de çok hassas olduğunu kaydediyor ve “En korkunç senaryo, emlak piyasasının çökmesi olur ki o zaman da birçok kredi batır.” ifadesini kullanıyor. Bu da yerel yönetimleri vurur, zira gelirlerin önemli bir kısmı emlak sektöründen geliyor.

DEĞİŞMEYEN POLİTİK UNSUR BULGARİSTAN'DA AŞIRI SAĞ TEHLİKE

Milliyetçilik, 1990'lı yıllardan bu yana Bulgaristan'ın toplumsal ve siyasal yaşamında büyük bir rol oynuyor. İrkçi saldırılar günlük yaşamın bir parçası haline gelmiş durumda. Slav kökenli Bulgarların yüzde 90'ı, Romanların devletin sırtından geçinmek istediğine inanıyor. Sofya'nın önlemleri ise yetersiz bulunuyor.

Grigorova Blagorodna - Yordanka Yordanova *

Bir futbol karşılaşmasının ardından Roman gençlerin holiganlar tarafından darp edilmesi, Afgan bir mülteciye koyu tenli olduğu için dayak atılması ya da aşırı sağcı Ataka Partisi'nin camilerdeki hoparlörleri protesto çağrısının ardından parti taraftarları ile Müslümanlar arasında yaşanan ırkçı saldırılardan sadece birkaçı. Uluslararası insan hakları örgütü Helsinki Yurttaşlar Derneği'nin Bulgaristan'daki temsilciliği kısa bir süre önce ülkede etnik ve dini azınlığa karşı şiddetlin endişe verici bir boyuta tırmandığına dikkat çekmişti.

İrkçi ve yabancı düşmanı bir milliyetçilik, Bulgaristan'da yeni ortaya çıkan bir olgu değil. Helsinki Yurttaşlar Derneği'nin Bulgaristan temsilcisi Krassimir Kanev, bu sorunun 1989'da komünist rejimin yıkılmasından sonra arttığına dikkat çekiyor. Nitekim ülkede henüz 90'lı yılların başında ırkçı saldırılar düzenleyen aşırı sağcı gruplar, dazlaklar gibi, oluşmaya başlamıştı.

Bulgar devletinin ise ırkçı şiddete karşı şimdiye dek önlem aldığına işaret eden Kanev, bu konuda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde (AİHM) Bulgaristan aleyhine alınan kararlar bulunduğuna da dikkat çekti. Bu davalardan birine örnek veren Kanev, bir Roman'ın öldürülmesiyle ilgili dava da soruşturmanın sürüncemede bırakıldığı ve ırkçı bir cinayet olabileceğinin gözardı edildiği gerekçeyle AİHM'nin Bulgaristan'ı 2007 yılında mahkum ettiğine dikkat çekti. İrkçi kaynaklı şiddet olaylarının Bulgar kurumları tarafından bir "sokak kavgası" ya da "normal yaranalmalar" olarak değerlendirilmesi İrkçilik ve Hoşgörüsüzlükle Mücadeleye Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) tarafından da kınanmıştı.

Helsinki Yurttaşlar Derneği'nin Bulgaristan temsilcisi Krassimir Kanev, Bulgaristan'ın demokratik dönüşünden bu yana milliyetçiliğin siyasette büyük ve sağlam bir yer edindiğini kaydediyor. Kanev, "1991 yılında Kurucu Meclis toplandığında, toplantının yapıldığı binanın önünde aşırı sağcı 'Bulgar Ulusal-Radikal Partisi' mensupları, ülkedeki Türk azınlığın parlamentoda temsil edilmesine karşı sloganlar atıyordu" diye konuşuyor. Kanev, bu ırkçı partinin politikada kendine yer edinememesinin nedeninin ise büyük partilerin aşırı milliyetçi bir tutuma programlarını zaten yer vermesi olduğunu belirtiyor.

Ancak Kanev, AB ile yakınlaşmanın başlamasından bu yana Bulgaristan'daki büyük siyasi partilerin, bu milliyetçi unsurları törpülemek durumunda kaldığına dikkat çekiyor. Çünkü hem sosyalistler hem de muhafazakârlar mutlaka Avrupa Birliği'ne üye olunmasını istiyordu. Böylece partiler, AB'den gelen baskı ile bir dönüşüm geçirdi. Ancak bu da milliyetçiliğin yükselişini engellemeye yetmedi. Aynı zamanda bir sosyolog olan Kanev, "Bu sayede milliyetçi harekete yeni bir özgürlük alanı tanındı. Böylece ölen Jörg Haider'in liderliğindeki Avusturya Özgürlük Partisi'nden bile daha radikal, aşırı sağcı Ataka Partisi 2005 yılında doğmuş oldu" diyor. Liderliğini Volen Siderov'un yaptığı parti, seçim kampanyalarında "Hükümlü çingeneler çalışma kamplarına" ve "Bulgaristan Bulgarlarını" gibi ırkçı sloganlar kullandı ve Ataka Partisi kuruluşunun ardından iki ay bile geçmeden parlamentoda dördüncü büyük güç olmayı başardı. Parti o günden bu yana da çeşitli kampanyalarla etnik ve dini azınlıklara, eşcinsellere yönelik kışkırtıcı tutumunu sürdürüyor.

Hatta Brüksel'de Ataka Partisi'nin Avrupa Parlamentosu'ndaki bir milletvekili, Roman kökenli bir Macar vekili aşağılama cesaretini bile gösterdi. Ataka, bunun üzerine İrkçilik ve Hoşgörüsüzlükle Mücadeleye Karşı Avrupa Komisyonu'nun raporunda sert bir dille uyarıldı. Komisyon ayrıca Bulgar hükümetine de gereken tepkiyi göstermesi çağrısında bulundu.

Kaynayan Kincilik

Ancak son aylarda artan ırkçı şiddet olaylarının ardından, Bulgar siyasetçilerin politikalarını gözden geçirdikleri görülüyor. Geçen eylül ayında 19 yaşındaki Bulgar bir gencin bir Roman tarafından öldürülmesi ülkedeki etnik gerilimi tırmandırmış ve ülke çapında Roman karşıtı gösteriler düzenlenmişti. Birkaç istisna dışında gösteriler genellikle barışçıl geçti, ancak ülkedeki gerilim ortamı siyasette etnik gerginliğin kontrolden çıkabileceği endişesi yarattı. Olayların ardından Bulgaristan Başsavcısı Boris Veltchev de ırkçı kışkırtmalara dayanan davaların aydınlatılmasına öncelik verileceğini duyurdu. Ekim ayının başında da 27 yaşındaki bir kişi Facebook'ta "çingenelerin katledilmesi" çağrısında bulunduğu gerekçesi ile 10 ay gözetime altına tutulmasına karar verilerek mahkum edildi.

Etnik gerginlik konusunda yıllardır çalışmalar yürüten sosyolog Anna Mantarova, olayları, "Slav kökenli Bulgarların yüzde 90'ı, Romanların devletin sırtından geçinmek istediğine inanıyor. Ayrıca çok sayıda kişi de Romanların yasalara saygı göstermediği kanısında. Bunun yanı sıra bir de devletin olaya gerektiği şekilde müdahale edememesi konusu var. Suçlulara hesap sorulmuyor ve yasaları ihlal etmeye devam ediyorlar. Birlikmiş olan bu öfke, daha sonra bir Roman etnik topluluğa yansılıyor" şeklinde değerlendiriyor.

Müslümanlar da Baskı Altında

Bulgaristan Milli Güvenlik Ajansı, İçişleri Bakanlığı ve savcılığın 2010 yılının ekim ayında Batı Rodop köylerinde yaptığı aramada otuz çuval dolusu kitap, bilgisayar ve aksamıyla, mobil telefon ve yüklü miktarda paraya el konmuştu. Sarnica köyünün imamının, radikal İslamcı bir örgüte elebaşılık yapmakla suçlandığı operasyonun üzerinden 1 yıl geçti. Kuşkuyla doğrulandı mı? İslamcılık Bulgaristan'a da sızdı mı?

Sofya'daki Uluslararası Azınlık Araştırmaları ve Kültürlerarası İlişkiler Merkezi'nin başkanı Antonya Jelyaskova, milli güvenlik ajansı ile savcılığın başına buyruk hareket ettiklerini ve bütün bölge imamlarını radikal dincilikle suçladıklarını belirtti. Antonya Jelyaskova şu değerlendirmeyi yaptı:

"Hiçbir delil teşkil etmeyen kitap ve bilgisayarları götürdüler. Aradan uzun zaman geçti ama halâ şüpheli şahısların suçlu olup olmadıkları hakkında hiçbir açıklama yapılmadı. El konan eşya iade edilmedi. Kitap yasağı olmayan Bulgaristan gibi demokratik bir ülkede böyle şeylerin yapılabileceğini kim düşünebilir? İslamcılıkla suçlanan imamın Medine'den gönderilen kitapları altı ay gümrükte bekletilmiş, kontrol edilip zararsız bulunduktan sonra imama teslim edilmişti. Ama aradan dört ay geçmeden aynı kitaplara yeniden el kondu."

Denetlenmeyen Güvenlik Örgütü

Sofya merkezli bir sivil toplum kuruluşu olan Uluslararası Azınlık Araştırmaları Merkezi'nin başkanı, Bulgar Milli Güvenlik Ajansı'nın el konan kitapların içeriğini tahlil edebilecek durumda olmadığı görüşünde. Antonya Jelyaskova, şöyle konuşuyor: "Milli güvenlik ajansı şeffaflıktan son derece uzak. Parlamentonun örgütü denetlediği de şüpheli. Ajansın sivil toplum tarafından denetlenebilmesini talep etmişim. Bulgar milli güvenliğinin kitap, vaaz ve imamların yazılı belgelerini analiz edebilecek düzeyde olduğunu sanmıyorum. Modern çağın gereklerinden olan bilgisayarların neden halâ iade edilmediğini de anlayamadım. Bilgisayarın hafızasını kopyalamak, birkaç dakikalık bir iş. Bulgaristan'daki Arapça ve İslam uzmanlarından hiçbirinin yardımına başvurulmamış olması da, yadırganacak bir durum."

Müslümanlar Devlete Sadık

Azınlık Araştırmaları Merkezi Başkanı Antonya Jelyaskova, "İslam cemaatinin Bulgaristan'ın milli güvenliği açısından tehlike oluşturup oluşturmadığı" şeklindeki soruyu yanıtlarken, ülkede Müslümanların yaşamalarının aslında kendileri için büyük bir nimet olduğunu, diğer Balkan ülkelerinde radikalleşme görülürken, Müslüman Bulgarların yasalara saygılı olduklarını ve ülkelerini sevdiklerini vurguladı.

Antonya Jelyaskova, şu değerlendirmeyi yaptı: "Aynı zamanda Müslüman Bulgarlar radikal ve geleneklerin dışına çıkan ruhani kişilerden kendilerini koruyabilecekleri mekanizmalar da geliştirdiler. İki yıldır din adamlarına yapılan baskılar Müslümanları tedirgin ediyor. Takdir ettikleri din adamlarının sürekli tahkir edilmesi onları üzüyor. İmamlarımız ehliyetli, zeki ve art niyeti olmayan, çok iyi yetiştirilmiş kişiler. Politikacı ve güvenlik birimlerinin davranışları yüzünden Müslümanları biz radikalleştiriyoruz. Bunun güvenlik konusu olmaktan çıkarılması ve Bulgaristan'daki Müslümanların sorun ve beklentilerine önem verilmesi gerekir. Örtbas etmek sadece onlara değil, dinler arası ilişkilere de zarar verir."

Hak ve Özgürlükler Hareketi

Bulgar Azınlık Araştırmaları Merkezi Başkanı Jelyaskova son olarak Hak ve Özgürlükler Hareketi'ndeki gelişmelerle ilgili görüşlerini aktardı. Jelyaskova, Kasm Dal'in parti yönetiminden ve parti meclis grubundan ihraç edilmesine partililerin tepki göstermesi gerektiğini söyledi.

Antonya Jelyaskova şu değerlendirmeyi yaptı:

"Bulgaristan Müslümanlarının asıl başını ağrıtan, Nedim Gencev'in yeniden baş müftülüğe atanma ihtimali. Gencev komünist devlet güvenlik servisinde çalıştığı için Müslümanlar tarafından sevilmiyor. Asimilasyon yıllarında Todor Jivkov tarafından baş müftülüğe atanmıştı. Mahkeme kararıyla yeniden aynı göreve geldi. Bu tahammül edilmez durum Müslümanları meşgul eden konuların başında geliyor.

Hak ve Özgürlükler Hareketi'ne gelince. Genel başkanları Ahmed Doğan'ın şahsen geçirmekte olduğu deformasyon nedense önemsenmiyor. Doğan 20 yıldır tartışmasız lider. Hem partilere hem de seçmenlerine otoriter davranıyor. İnsana değer vermeyen ve Türklerle Müslümanların Bulgar toplumuna sosyal ve siyasi entegrasyonu ile ilgilenmeyen bu tek adamın başkanlığı bırakma zamanı artık geldi. Partinin değişime ihtiyacı var ama bu hemen olmayacak."

FOTOĞRAF: http://forum.dpn.ro/eng/showthread.php?t=37598&page=1

FOTOĞRAF: http://www.radio999bg.com/?id=572

Volen Siderov

Türk Azınlığın Özgürlük Mücadelesi

Eski sosyalist rejimlerin Berlin Duvarı'nın yıkıldığı 1989 yılından itibaren birer birer çökmesi Bulgar Türkleri için yeni bir dönemin başlangıcı oldu. 45 yıllık sosyalist rejim yıkıldı, Türk azınlığın konumu değişti.

Bulgaristan'ın bugün sahip olduğu topraklar eskiden Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçasıydı ve Türkler yüzyıllarca bu bölgede yaşadı. 19. yüzyılda Bulgaristan'ın bağımsızlığına kavuşmasından sonra yaklaşık bir milyon Türk bu topraklarda kaldı. Türkler daha çok Bulgaristan'ın kuzey ve güney doğusuna yerleşmişlerdi. II. Dünya Savaşı'nın bitiminden, soğuk savaşın sona erdiği 1989 yılına kadar komünist parti'nin Türklere karşı tutumunu giderek sertleştirdi. O dönemde azınlıkların hakları için mücadele veren Michail Ivanov şöyle anlatıyor:

“Bulgaristan Komünist Partisi'nin Türkleri kazanmak için onlarla çok ilgilendiği zamanlar oldu. Örneğin, üniversitelerde Türklere kontenjan ayrılmıştı. 60'lı yıllarda Türkçe kitaplar yayınlandı. 60'ların sonunda yavaş yavaş 'kırbaç politikası' yani asimilasyon başladı. 80'li yıllarda ise Türklerin adından başka bir şeyi kalmamıştı.”

Asimilasyon Politikaları

Sosyalist rejim Türklerin kültürel faaliyetlerini kısıtlamaya başladı. Yayınevleri kapatıldı, Türkçe radyo yayınları ve dersler kaldırıldı. Ana dilinde konuşmak yasaklandı. 1984 yılında artık Türkçe isimler Bulgarlaştırılmaya başlandı. İsimlerin değiştirilmesine çeşitli gerekçeler gösterildi. Bu kişilerin Türk değil İslam dinine geçen Bulgarlar olduğun ileri sürüldü. Ancak politik açıdan bakıldığında gerçekte Türklerin özerklik istemesinden korkuluyordu ve Kıbrıs örneği gösteriliyordu. Bulgaristan Komünist Partisi bu tartışmalarla halkın gözünü boyayarak dikkatleri ülkenin kötü gidişatından uzaklaştırıyordu. Yüzbinlerce Türk hukuki düzenleme olmadığı halde karşı koyamadan bir Bulgar ismine sahip oldu. Bulgarlaştırma kampanyasına karşı ülkede bir kaç saldırı düzenlendi. 1984'te Filibe tren istasyonunda, bir yıl sonra da Sofya - Burgaz seferi yapan bir tren bombalı saldırı meydana geldi. Michail Ivanov, zamanla asimilasyon politikasına direnişin şiddetten uzaklaşıp değiştiğini belirtiyor: “1988'de Türkler ile Pomaklar demokrasi için birlik oldu ve kültürel bağımsızlık için mücadele etti. Yasal direnişler gelişti ve kısmen yasal organizasyonlar oluştu.”

Demokratik Mücadele

Bugün, Hak ve Özgürlükler Hareketi adlı parti Bulgar Parlamentosu'nda Türkleri temsil ediyor. Müslüman Grev Komitesi, İnsan ve Vatandaşların Haklarını Koruma Birliği gibi organizasyonlar kuruldu. Türk azınlık 1989 Mayıs'ında Bulgarlaştırma politikasına karşı pek çok protestolar düzenleyerek sorunlarına dikkat çekti. 20 -27 Mayıs arasındaki gösterilere yapılan polis müdahalesi sırasında 9 kişi öldü, 28 kişi yaralandı.

Sosyalist rejim Bulgar Türklerine çifte pasaport vererek bir nevi yasal yolla sınır dışı etmenin yolunu açtı. Türkiye 22 Mayıs'ta sınırlarını açtı ve Sosyalist rejim de 5 bin kadar Türk ve Bulgar Müslümanı ülkeden sürdü. Ülkedeki Bulgar Türkleri artık bir tek şeyi ister hale geldi, 'ülkelerine dönmek.' O dönemde Reuters muhabiri olan Jan Krcmar Türk sınırında yaşadıklarını anlatıyor:

“Konuştuğum Bulgar Türkleri şöyle diyorlardı: ‘Adımı aldılar, ismim Süleymanov. Şimdi de kimliğimi çaldılar. Bunu istemiyorum. Babamın topraklarına dönmek istiyorum. Ailem Bulgaristan'da yaşıyor ama ben gitmek istiyorum.’”

Bulgaristan'da Sosyalist Rejimin yıkılmasından sonra azınlık politikasında farklı bir çizgi izlenme-

ye başladı. 10 Kasım 1989'da parti içi bir darbeye Cumhurbaşkanı Todor Jivkov görevden uzaklaştırıldı ve asimilasyon kampanyası yasa dışı ilan edildi. Yaklaşık üç ay sonra yapılan yasal düzenlemelerle 600 bin Türkle isimleri geri verildi. Haziran 1990'da yapılan yeni siyasi düzenlemelerle de Türklere ilk seçimlere katılma hakkı tanındı.

BULGARİSTAN'DA ÖZGÜRLÜK 22 YAŞINDA

Bulgaristan'daki Türk azınlığa uyguladığı asimilasyon politikasıyla tanınan Todor Jivkov, bundan tam 22 yıl önce tüm görevlerini bırakmak zorunda kalmıştı. Bu, ülkede komünizm döneminin de sonu anlamına geliyor.

1989 yılı, Bulgaristan için de bir dönüm noktası oldu. 9 Kasım 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasından bir gün sonra, 10 Kasım'da da Bulgaristan'daki komünizm dönemi sona erdi. Uzun yıllar Moskova'nın en sadık müttefiklerinden biri olan Bulgaristan, bugün ise AB üyesi.

Ülkedeki bu büyük değişim, Komünist Parti lideri Todor Jivkov'un parti merkez komitesi tarafından azledilmesiyle başladı. Bir dönem Bulgaristan'ı 16'ncı Sovyet Cumhuriyeti yapma girişimlerinde de bulunan Cumhurbaşkanı Jivkov, özellikle ülkedeki Türk azınlığa uyguladığı asimilasyon politikası ile sık sık gündeme gelmişti. İsimleri değiştirilen Bulgaristan Türkleri 1989 yılında Türkiye'ye göçe zorlanmıştı.

Almanya'da Berlin Duvarı'nın yıkılışından bir gün sonra, Bulgarlar da on yıllardır devam eden Todor Jivkov'un komünist iktidarının yıkılışına tanıklık olmuştuk. Başbakan Georgi Atanasov, Komünist Parti'nin merkez komite oturumlarından birinde aniden şöyle bir açıklamada bulunmuştu:

“Üye adaylarıyla merkez komite sekreteri ve kontrol heyeti başkanının da katıldığı politbüro oturumunda, sorunun tüm safhaları analiz edilmiş ve yoldaş Todor Jivkov isteği doğrultusunda, genel sekreterlik ve politbüro üyeliği görevlerinden oy birliğiyle azledilmiştir.”

Todor Jivkov

Moskova Para Musluğunu Kapatı

78 yaşındaki Jivkov'un, 34 yıl sonra gitme vakti gelmişti. Özellikle de Moskova'da itibarını kaybettiği için. Çünkü Mihail Gorbaçov, sadece kardeş partileri yeniden yapılanma ve şeffaflık baskısı altına sokmamış ama aynı zamanda para ve petrol musluklarını da kapatmıştı. 1986 yılından bu yana Bulgarlar artık ucuz petrol ve silah almıyorlardı. Bulgarlar ucuza aldıkları bu ürünleri ihraç ederek her yıl milyarlarca Dolar kazanıyorlardı. Ancak ekonomik durum artık son derecede kötüleşmiş, halk da tamamen hayal kırıklığına uğramıştı. Ayrılcılık hareketleri de başlamıştı. Bunun üzerine Todor Jivkov istifâ etmek zorunda kaldı. 10 Kasım 1989'da görevden ayrıldığını açıklarken, sosyalizm hakkında şunları söylüyordu:

“Sosyalizm çöktü, sosyalizm çöktü... Ve hiç kimse buna karşı bir şey yapamaz. Peki bunun suçlusu kim?”

Onu sadece bir kaç gün sonra Parti'den uzaklaştırıp bir numaralı halk düşmanı ilan eden yoldaşları: “Bunun suçlusu sizsiniz, yoldaş Jivkov” diye cevap vermişti.

Parti İçin Darbe

1991-1997 yılları arasında cumhurbaşkanlığı yapan Jelyu Jeleve yaşanan parti içi darbenin Bulgaristan'da yeni oluşturulan muhalefetin zaferi olduğunu söylüyordu. Jivkov'un düşürülmesinden sonra, Gorbaçov yanlısı kadrolar, yönetimi devraldı.

Ancak zamanla olaylar farklı gelişti. Kısa süre sonra demokrasi ve piyasa ekonomisi kimse-nin dilinden düşmez oldu. Devlet sosyalizmi ortadan kayboldu. Oysa 10 Kasım 1989 sabahı Bulgaristan'da kimse ne Jivkov'un düşeceğini ne de komünist sistemin sona ereceğini hayal edebilirdi. Jeleve, geçmişe bakarak şöyle konuşuyordu:

“Hiç beklenmedik bir şekilde gelişti. Merkez komite de şaşkınlık içindeydi. Daha sonra anladığım kadarıyla, oturum başladığında, ortaya çıkacak sonuçları hiçbir şekilde tahmin etmemişlerdi.”

Slav nüfusun ağırlıklı olduğu, Ortodoks ülkenin tarihinde Bizans İmparatorluğu ve kültürü önemli bir yer tutuyor. Bulgar Krallığı 14. yüzyıl sonlarından itibaren yaklaşık 500 yıl Osmanlı egemenliğinde kaldı.

1878'te ise Rusya'yla yapılan bir anlaşma uyarınca, Özerk Bulgar Prenslığı kuruldu. Bu dönemde bölge üzerinde de Rusya'nın nüfuzu etkiliydi. İkinci Dünya Savaşı sonrası Sovyetler Birliği'nin uydusu haline gelen ülke, bugün ise Avrupa Birliği ve NATO üyesi.

TÜRK İSMİ OLANLARIN ŞANSLARI AZ

Gonusunda fırsat eşitliğinden yoksunlar. Merkezi Bonn'da bulunan Federal Meslek Eğitim Enstitüsü'nün (BIBB) salı günü yaptığı bir açıklamada, ıraklık yeri bulma konusunda kökenin oldukça belirleyici olduğu belirtildi. Buna göre, Türk ve Arap kökenli gençlerin başka kökenli ülkelerin gençlerine oranla aynı diplomalara sahip olmalarına rağmen çok daha güç ıraklık yeri bulabildikleri tespit edildi.

Bahsedilen konuyla ilgili Federal İş Ajansı 2010 yılında meslek eğitimi arayışı içinde olan gençler arasında bir anket düzenlemişti. Bu ankette, orta dereceli okulların diplomalarına sahip Türk ve Arap gençlerinin meslek eğitim yeri bulma konusunda dezavantajlı bir durumda oldukları ortaya çıkarılmıştı. Aynı şekilde daha düşük diplomaya sahip Türk ve Arap gençlerinin işletmelerde meslek eğitimi imkânına sahip olmaları yüzde 20 gibi düşük bir seviyede olduğu görülmüştür. Hatta lise ve teknik lise mezunu Türk ve Arap gençlerinin sadece dördte biri ıraklık yeri bulma konusunda başarılı olabiliyor, yani bu gençlerin kökenleri nedeniyle şansları oldukça az gözüküyor. Buna karşılık Güney Avrupa ülkelerinden gelen gençlerin diploma seviyeleri yükseldikçe meslek yeri bulma şansları da artıyor. Bu konuda orta dereceli okulların diplomalarına sahip gençlerin meslek yeri bulma oranının yüzde 40 civarında olduğu görülüyor. Lise ve teknik lise diplomasına sahip Güney Avrupa ülkelerinden gelen gençlerin meslek yeri bulma oranı ise yüzde 59 civarındadır. Bunun yanı sıra göçmen kökenli gençlerin meslek eğitimi arama sürecinde çok daha düşük oranlarda mülakata çağrıldıkları tespit edildi. ıraklık yeri arayan Alman gençlerinin yabancılara oranla işletmelere şahsen başvurma oranlarının çok daha yüksek olduğu görülüyor. Bu oran Türk ve Arap kökenli gençlerde ancak yüzde 46 civarındadır.

(Alman Die Tageszeitung gazetesi - 21 Aralık 2011)

PENTAGON'UN 'ÖLÜMCÜL OLMAYAN SİLAH LİSTESİ'

ABD ordusuna ait olduğu iddia edilen ve bazıları gerçek bazıları hayal ürünü ölümcül olmayan silahlardan oluşan bir liste internette yayımlandı. Ölümcül Olmayan Silahlar Referans Kitabı adlı listenin ABD Savunma Bakanlığı tarafından hazırlandığı iddia ediliyor. İnternette sızdırılan belgede, halihazırda varolan bazı silahların nasıl geliştirilebileceğine ve olası yeni teknolojilerin neler olabileceğine yer veriliyor.

Listede kalabalıkları dağıtmak için tasarlanan lazer ve ısı ışınları, ya da dalgıçlarda mide bulantısına yol açan ses dalgaları gibi çeşitli maddeler yer alıyor. Belgeyi internette yayımlayan Kamu İstihbaratı adlı örgüt, ABD hükümetinin ulusal güvenliği gerekçe göstererek gizli tuttuğu bilgileri kamuoyuna sızdırmasıyla biliniyor. Pentagon'dan bir sözcü, ölümcül olmayan silahlar listesini ne yalanlayacağını ne de doğrulayabileceğini söyledi. İnternette yayımlandığı şekliyle 100 sayfa-yı aşan raporda her silahın kendine has özellikleri, nasıl bir hasara yol açtığı ve kullanımının yarılabileceği sorunlar ele alınıyor. Bahsi geçen silahların insan vücudunda yol açtığı tipik etkilerden bazıları geçici körlük, sağırılık ve hareket kabiliyetini yitirme olarak açıklanıyor. Örneğin, Yüzücü Tabancası olarak adlandırılan silahın sudaki düşman yüzücülerini veya dalgıçları, ses dalgalarını kullanarak etkisiz hale getireceği belirtiliyor.

Belgede, bu silahın olası bir yan etkisi denizdeki diğer canlı türlerine verebileceği zarar olarak belirlenmiş ve henüz “geliştirme” aşamasında olduğu belirtiliyor. Ölümcül olmayan silahlar listesinde henüz geliştirme aşamasında olduğu söylenen bir diğer fikir, ısı dalgaları yayan bir sistem aracılığıyla insanların istem dışı hareket etmesini ve bir grup halinde yeri değiştirmelerini sağlamak. Bir arabanın motorunu uzak bir mesafeden durduracak kapasitede yüksek enerjili mikrodalgalar yayan, taşınabilir bir cihaz da gene listede yer alan silah fikirleri arasında. Ölümcül olmayan silahlar üzerinde çalışan daire 1996 yılında kuruldu. Fakat ne kadar başarılı olduğu konusunda şüpheler var. 2009 yılında yayımlanan bir hükümet raporunda, söz konusu dairenin yaklaşık 50 proje üzerinde 400 milyon dolara yakın para harcamasına karşın, yeni tek bir silah bile üretmeyi başaramadığı sonucuna varılmıştı.

UZAY MACERASINDA YARIM YÜZYIL ŞİMDİ YARIŞ KIZIL GEZEĞEN

"Ortalama bir Amerikalı 'Biz aya gittiğimiz neden yeniden oraya gidiyoruz' diyor. Ancak bizim yeni teknoloji ilerin geliştirilmesi, yenilikçilik ve mühendislerin özgüven kazanmaları açısından Ay'a ihtiyacımız var. Ayrıca hemen Mars'a uçmamız mümkün değil. Çünkü bu planı geliştirmek bir hayli zaman alır, vergi mükellefi vatandaşlar ve basın bu süreçte hevesini yitirir. Yani Ay'ın gerçekten de bir işlevi var. Ay'a yeniden gideceğiz ve büyük bir ihtimalle geçici bir uzay istasyonu inşa ederiz. Apollo gibi, ama daha uzun süre kalmak üzere. Bu zamanı Mars'a uçmak için yeni bilgilerin edinmesi için kullanabiliriz. Yani önceden olduğu gibi bugün de temel hedef Mars'a gitmek."

Amerikanın Sesi ve BBC Radyosu

Amerikan Uzay ve Havacılık Dairesi NASA, Mars gezegeni keşfi için yürüttüğü çalışmalarına hız verdi. NASA bilimadamları, gezegenin dört bir yanını inceleyebilmek için geliştirdiği yeni aracını 25 Kasım'da fırlattı. "Curiosity" adlı Mars aracının, NASA uzmanlarına, ileride yapılacak insanlı uçuşlar için önemli bilgiler göndermesi bekleniyor.

"Meraklı" anlamına gelen Curiosity, önceden planlandığı gibi Florida'daki Kennedy Uzay Merkezi'nden fırlatıldı. Araç ile birlikte, Mars'taki araştırmalara yardımcı olmak amacıyla dizayn edilen bir laboratuvarı taşıyan uzay mekiği, 566 milyon kilometre yol alarak Ağustos ayında Mars'a varacak.

Mars Laboratuvarı projesinin yöneticisi Pete Theisinger, aracın Mars yörüngesine girip iniş yapmasının bundan sonraki en önemli aşama olduğunu söylüyor: "Önümüzdeki sekiz buçuk ayda hepimizi önemli görevler bekliyor. Aracın Mars'ın yüzeyine inişi konusunda bütün hazırlıklarımızı tamamlamalıyız."

Bir ton ağırlığındaki Mars aracını yüzeye indirmek çok da kolay olmayacak. Curiosity'nin dengeli bir şekilde yüzeye inmesi için özel aletler kullanılacak. İnişten sonra hemen Mars'ın yeryüzünü incelemeye başlaması planlanan, Curiosity üzerindeki robotik kollar ve kameralar sayesinde bir dağın yamacındaki krateri inceleyecek ve NASA uzmanlarına gelecekteki insanlı uçuşlar için bilgi gönderecek.

Curiosity'nin şu anda Mars'ta yaşam olup olmadığını araştırmak yerine, gezegende bir zamanlar canlılar için uygun ortam olup olmadığını incelemesi bekleniyor.

Mars araştırmalarının zorluğuna değinen NASA yöneticileri, geçmişte gönderilen 40 araçtan, 26'sının başarısız olduğuna dikkati çekiyor. Mars'a başarıyla gönderilen ilk araç ise 1997 yılında, 9 kilogramlık Sojourner oldu. Sojourner, Mars yüzeyinde dolaşan ilk tekerli araç. Bugüne kadar kızıl gezegene gönderilen en büyük ve en donanımlı araç olan Curiosity'den beklentiler ise oldukça büyük.

Yeni Uzay Yarışı

ABD yetkililerinin ayda üç kurulucağını ve Mars'a insanlı uçuş yapılacağını açıklamaları, farklı tepkilerle karşılaştı. Rusya, ABD ile işbirliği yapabileceğini belirtirken, Çin de Mars'a kendi aracıyla gideceğini duyurdu.

Tüm dünya Mars'a ilişkin görüntüleri büyük bir coşkuyla izliyor. Kızıl gezegene ilişkin haberler hemen hemen her gün televizyonlarda yer alıyor. Mars'ın yarattığı coşku, bir süredir ilgi odağı olmaktan çıkan, mürettebatlı uzay yolculuğunu yeniden göndeme getirdi.

Uluslararası Uzay İstasyonu (ISS) artık günlük hayatın bir parçası haline geldi. Aynı zamanda skandallara alet olan ISS'in, aya yapılan ilk yolculuğun heyecanını uyandırması mümkün değil. Yine de uzay yolculuğunun çekiciliği, politikacıların "uzayı fethetme" uğruna para akıtmasına neden oluyor.

Uzayı keşfetmek üzere kolları sıvayan insanlığın ilgisini şimdi kızıl gezegen Mars'a yöneldi. Bugüne kadar Mars ile ilgili yapılan incelemeler gezegeni bilinmez olmaktan çıkardı.

Son on yılda Mars araştırmalarında üçüncü evreye girildi. İlk evre 19. yüzyılda teleskopla yapılan gözlemleri ve 1960'larla 70'lerde uzay araçlarıyla gerçekleştirilen incelemeleri kapsamaktaydı. Araştırmalar sonucunda, gezegenin topografik yapısı ve mineral içeriği belirlendi, yüzeyinin ayrıntılı bir biçimde görüntülenmesi sayesinde yerbilimsel süreçler aydınlığa kavuşturuldu.

Ayrıca yörüngesiyle ilgili somut verilere ulaşıldı. Kısacası Mars, kayalıkları, mineralleri ve

yüzey biçimleriyle eninde sonunda yerbilimsel açıdan tam anlamıyla incelenebilecek ve geçmişle ilgili gerçek bir öykü oluşturmaya olanak tanıyacak bir konuma geldi.

Amerikan Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi (NASA) bünyesinde bundan 20 yıl önce, yani 1992'de hazırlanan 'Mars'a insanlı yolculuk projesi', yaklaşık 400 milyar dolarlık harcama öngörüyordu. Bu projenin hazırlık dönemleri ve seyahat dönemleri dahil 30 yıl gibi çok uzun bir süre içinde tamamlanması planlanıyordu. ABD Kongresi, çok pahalı olduğu gerekçesiyle bu projeyi reddetti ve Mars'a yolculuk için böylelikle büyük bir maddi kaynağın ayrılamayacağını açıkladı.

Önce, yakıt üreten uzay aracı Mars'a gönderilecek ve bu uzay aracı Mars'a inecek. Daha sonra altı kişilik astro-

not ekibi ayrı bir uzay aracı ile Mars'a gönderilecek; astronotları taşıyan araç, 180 gün sürecektir bir yolculuktan sonra gezegene inecek.

Son olarak da ayrı bir uzay aracı, yani astronotları Mars'tan dünyaya geri getirecek araç fırlatılacak ve Mars'ın yörüngesine oturtulacak. Astronotlar Mars'ta 500 gün kalıp araştırmalarını tamamladıktan sonra Mars'ın yörüngesindeki uzay aracına uçacak ve bu araç ile dünyaya dönecek. Dönüş yolculuğu da 6 ay sürecektir. Gidiş, dönüş ve orada kalma süresi dahil proje yaklaşık iki yıl dört ayda tamamlanacak.

Uzay Araçları İzliyo

Mars yörüngesinde halen NASA'ya ait Mars Global Surveyor ve Mars Odyssey araçlarıyla Avrupa Uzay Kurumu'nun (ESA) Mars Express araçları seyrediyor. NASA'nın ikiz robotları Opportunity ile Spirit de 2004'ten beri Mars yüzeyinden görüntü ve araştırma sonuçları aktarıyor. Özellikle Spirit, Mars yüzeyiyle ilgili bugüne kadar bilinmeyen pek çok noktayı aydınlatmakta başarılı oldu.

Uzun ve riskli bir yolculuğun ardından Spirit'in Mars'a iniş yapmasını NASA uzmanı Peter Theisinger şöyle yorumluyor: "Bu muhteşem bir gün. Misyonumuzu tamamlamak için önümüzde daha çok yol var, ama bu başarılı inişle pek çok tehlikeyi bertaraf edebileceğimizi gördük. Mars yüzeyinden canlı görüntüler almak, bize gelecekte yapabileceklerimiz için umut verdi."

Mars gezegenine insanlı uçuş üzerine araştırma yapan ülkelerden biri

de Rusya. Rusya'nın ilk uçuşunun, uluslararası işbirliği ile 2016-2020 yılları arasında gerçekleşeceği tahmin ediliyor. Toplam 18 ay gidiş-dönüş, üç dört ay da gezegende yapılacak çalışma olmak üzere toplam yaklaşık iki yıl sürebilecek ilk yolculuğun gerçekleştirilmesi için, yepyeni teknolojik imkanlar yaratılması gerekeceği ifade ediliyor. Ayrıca, Rus ve ABD uzay daireleri, Mars'a insansız uzay aracı gönderme ve diğer alanlarda işbirliği yapmak üzere anlaşmaya vardılar. Columbia faciasında en önemli aracını kaybeden NASA halen Rusya'nın araçlarına bağımlı olarak çalışmalarını sürdürüyor. Finansal problemler yaşayan Rus uzay endüstrisi de, bu ortak proje ile çalışmalarında daha fazla verim almayı umut ediyor.

Avrupa da Mars'a insanlı yolculuğu hedefliyor. Avrupa Uzay Ajansı, kızıl gezegen Mars'ta yaşam izi aramak amacıyla 6 Haziran 2003 tarihinde Mars Ekspresi adlı uzay aracını gönderdi. Mars Ekspresi, altı aylık bir yolculuk ile 400 milyon kilometre yol kat ettikten sonra sıra, İngiliz yapımı Beagle-2 adlı aracın indirilmesine geldiğinde 66 santimlik minik uydulla kontak kurma girişimi başarısız oldu ve uydusu uzay çöpleri arasına karıştı. Oysa Beagle-2 aracı, Mars'ta yaşam izleri araştırmak için yapılmıştı ve Avrupa Uzay Ajansı için yepyeni bir dönemin başlangıcını simgeliyordu.

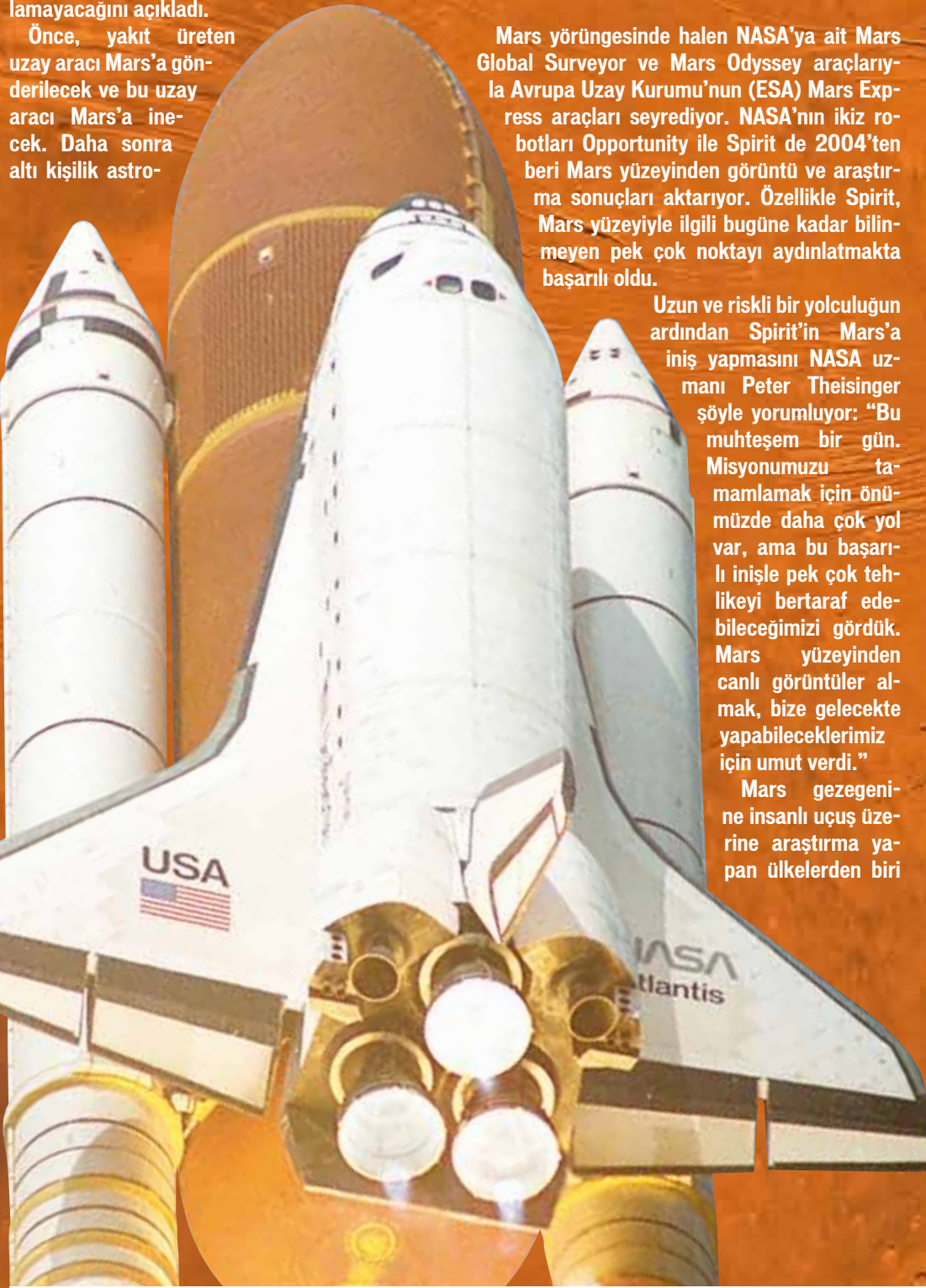
Almanya eski Bilim Bakanı Edelgard Buhlmann bu ilk denemeyi oldukça ciddi bir başarı olarak yorumluyor: "Bu bizim için olağanüstü güzel bir Noel hediyesi. çünkü bu Mars misyonunu ilk kez Avrupa uzay çalışmalarında böyle önemli bir mesafe kat edilmiş oldu."

Yeni Deneme

Avrupa ülkeleri, Mars'a bir kez daha uzay aracı göndermek istediklerini teyid ettiler. Misyonun amacı yine Kızıl Gezegen'de geçmişte ya da şimdi yaşam belirtisi olup olmadığını araştırmak olacak. Avrupa Uzay Ajansı'nın, Mars yüzeyine bir robot göndermesi bekleniyor. Söz konusu Robot, gezegenin yüzeyini ve biyolojik yapısını detaylı bir şekilde inceleyecek.

NASA, Mars'ta 3.6 milyar yıl önce ilkel düzeyde de olsa hayatın varlığını saptadı. Bu sonuca, dünyaya 13 bin yıl önce düşen bir Mars meteoritinin incelenmesiyle varıldı. Amerikan Ulusal Uzay ve Havacılık Dairesi'nin uzay aracı Spirit, Kızıl Gezegen'in geçmişinde düşünüldenden çok daha fazla su olduğunu gösteren en güçlü kanıtları ortaya çıkardı. Son olarak Avrupa Uzay Ajansı'nın Mars Express uzay aracı da Mars gezegenini ve üzerinde varolabilecek yaşam belirtilerini tekrar düşünmemizi sağladı.

Alman Hava ve Uzay Yolculuğu Merkezi'nden yerbilimci Ulrich Köhler, bu buluşları şöyle değerlendiriyor: "Eğer Mars'ta su bulunabiliyorsa bu da bizi gezegende bir zamanlar hayat ol-

BÖLGE İÇİNDE VE DIŞINDA TÜRKİYE'NİN ROLÜ ARTIYOR ANKARA SESİNİ YÜKSELTİYOR...

1915 tarihli Ermeni soykırımının inkârının cezalandırılmasını öngören yasa tasarısının Fransa parlamentosu tarafından ele alınmasıyla ilgili olarak geçenlerde Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ile Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy arasında büyük yankılar yaratan karşılıklı ifadelerde bulunulması herkesin dikkatini çekti. İki liderin gerekirse tam zamanında yanıt verebilme kabiliyeti biliniyor. Her ikisi de bazen ülkelerinin iş adam-

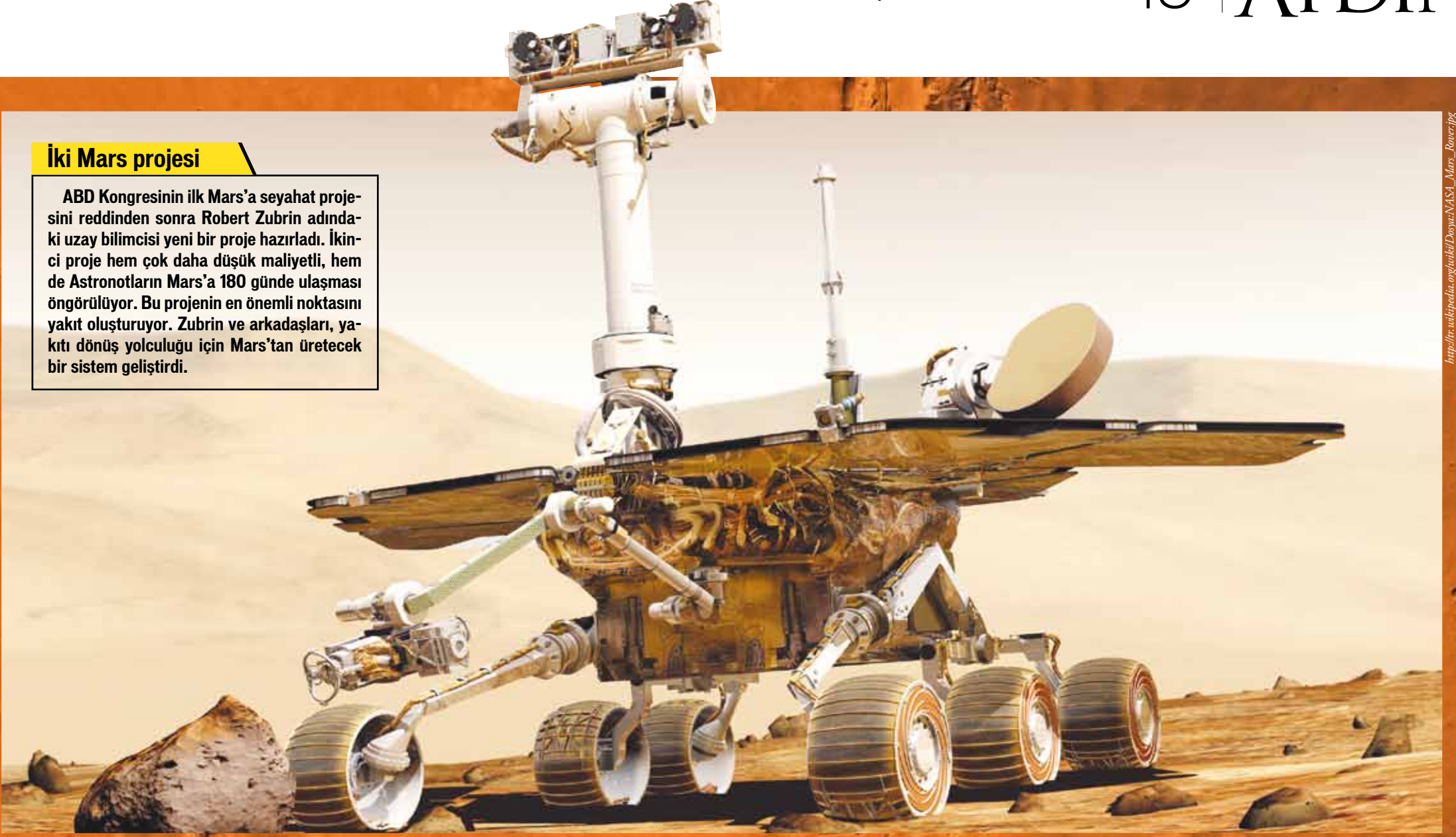
larının ticari çıkarlarına zarar verilebileceğini önemsemeden halkın eğilimlerine göre davranır.

2009'da Erdoğan Davos'taki Ekonomik Forumda İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres'i eleştirdi. Şimdiye daha büyük bir ülkenin, üstelik Türkiye'nin NATO müttefiki olan ülkenin Cumhurbaşkanı eleştiriyi uğradı. Başbakanın sesinin daha yüksek olduğunu kaydetmek mümkün.

Türkiye'nin dünya arenasında sesinin yükseltilmesinin ardında, büyümüş ekonomisi ve uluslararası nüfuzu var. Erdoğan'ın Avrupa Birliği'ne yönelik beyanlarından birinde şöyle bir tavsiye de vardı: "Bizim durumumuza ve Avrupa'nın şimdiki haline bakın." Erdoğan Türkiye'nin yüksek tempoyla gelişmekte olduğunu, diğer taraftan AB'deki krizi ve durgunluğu kast ediyordu. Galiba şimdiki karşılıklı iğneleme Türkiye'nin AB üyeliğini daha da güçleş-

İki Mars projesi

ABD Kongresinin ilk Mars'a seyahat projesini reddinden sonra Robert Zubrin adındaki uzay bilimcisi yeni bir proje hazırladı. İkinci proje hem çok daha düşük maliyetli, hem de Astronotların Mars'a 180 günde ulaşması öngörülüyor. Bu projenin en önemli noktasını yakıt oluşturuyor. Zubrin ve arkadaşları, yakıt dönüş yolculuğu için Mars'tan üretecek bir sistem geliştirdi.

duğu fikrine götürebilir. Belki bugün de bu geçmiş yaşam formlarına ait izler bulabiliriz. Geçmişe ait izler birdenbire yokolmuyor; buradan hareketle geriye dönük bazı bulgular elde etmemiz mümkün. Mars'taki bu keşifler, bizi tüm güneş sistemindeki varlıkları ortaya çıkarma hedefimize biraz daha yaklaştırdı. Dünyamız dışındaki yaşamları araştırmaya yoğun bir şekilde devam edeceğiz.”

Alman Hava ve Uzay Yolculuğu Merkezi uzmanlarından Stefan Wittig, Mars'ta yaşam tartışmasına yaklaşımını özetliyor: “Biz yaşam belirtirleri arıyoruz. Bunun için önce suyun varlığı gerekiyor. Suyun ve enerjinin olduğu yerde yaşamın da olacağını varsayıyoruz. Şu andaki temel hedefimiz buna ulaşmak.” Ancak uzmanlar böyle uzun süreli bir uzay yolculuğunun hayata geçirilmesinden önce çözülmesi gereken dört önemli problemi şöyle özetliyor: “Radyasyon, ağırlığın olmamasından dolayı kemik erimesi, bozulan psikoloji, uzaktan tıbbi teşhis ve müdahale için teknoloji yoksunluğu...”

Örneğin radyasyon yüklü yüksek enerji partikülleri geminin gövdesinden sızarak mürettebatı ciddi biçimde etkileyebilir ya da Güneşteki ani bir patlama yoğun radyasyon salınımına neden olabilir. Buna bağlı olarak kemikler zayıflar, kaslar erir. Henüz bu tür problemlerle karşılaşıldığında ne tür önlemler alınmalı kesin olarak bilinmiyor. Yani önümüzde Mars seyahatlerinin hayalini kurmak için hala zaman var.

Avrupa'nın Uzay Yolu

43 yıl önce Ay'a ayak basılırken sadece seyirci rolü üstlenen Avrupa, bugün uzay çalışmalarında epey söz sahibi. Ancak yine de atılması gereken bir dizi adım var.

İnsanoğlu, bundan tam 43 yıl önce Ay'a ayak basmıştı. Amerikalı astronot Neil Armstrong, 20 Temmuz 1969'da Ay'a ayak basarken, o za-

manlar sadece seyirci rolü üstlenen Avrupa, bugün ise uzay çalışmalarında söz sahibi sayılır. Aradan geçen süre zarfında uzay çalışmalarında epey yol kateden Avrupalılar, ancak hala Ay'a seyahat etmedi. Yaşlı kıtanın günün birinde kendi Ay misyonunu hayata geçirip geçiremeyeceği henüz büyük bir soru işareti oluşturuyor. Avrupa Uzay Ajansı'nda ise çalışmalar son sürat devam ediyor.

Götürmek Mümkün Ama Geri Getirmek Değil

Avrupa, uzay çalışmalarında daha önce olmadığı kadar iyi bir pozisyona sahip: Ariane roketleri pürüzsüz işliyor ve düzenli olarak uydular ve araştırma sondalarını uzaya taşıyor. Mars ve Venüs'ün yörüngesinde Avrupa Uzay Ajansı'nın uzay sondaları dönüyor ve dünyaya heyecan verici bilgiler geçiyor. Almanya'nın Bremen kentinde inşa edilen ve Uluslararası Uzay Ajansı'nın önem-

li bir bölümü olan Columbus laboratuvarında da astronotlar birçok deney yapıyor. Ayrıca Avrupa, tarihinin en büyük ve teknolojik bakımdan en gelişmiş aracını geçen 2008'de uzaya gönderdi. Kısaca ATV-otomatik taşıma aracı adı verilen insansız uzay gemisi, Uluslararası Uzay İstasyonu'na 10 tona kadar yük taşıyabiliyor. Ancak ATV malzemeleri uzaya sadece götürebiliyor ama geri getiremiyor.

Avrupalı astronotlar bugüne kadar sadece ABD'liler ve Ruslar eşliğinde uzaya uçabiliyor. Alman Havacılık ve Uzay Merkezi yöneticisi Jan Wörner, otomatik taşıma aracının üzerinde yapılacak değişiklikler ile bu durumun değiştirebileceğini belirtiyor:

“Planın çıkmaza girmemesi için ikinci adımı da, yani, astronotların taşınmasını da gözönünde bulundurmak lazım. Önce malzeme nakliyatını başarıp, daha sonra bu tecrübelerden yararlanarak astronotların taşınmasını üstlenebiliriz.”

Avrupa, uzay çalışmaları konusunda liderliklerini sürdüren ABD ve Rusya ile arasındaki arayı teknolojik açıdan kapayabilecek kapasitede. Jan Wörner, şimdi siyasetçilerden destek belediklerini kaydediyor. ATV'nin yani otomatik taşıma aracının daha da geliştirilmesi halinde, Almanya ve Avrupa'nın, kendilerini Rusya ve ABD'ye bağımlılıktan kurtarabileceğini söyleyen Wörner, gelecekteki projeler için de teknolojik açıdan yüksek performansa sahip ve cazip bir partner konumunda olabileceklerini belirtiyor.

Uzayda gelecekteki projeler arasında, tekrar Ay'a uçuş gündeme gelebilir. Almanya, zamanında planlanan Ay misyonunu bütçedeki darlık nedeniyle rafa kaldırmıştı, ancak bilim insanlarının Ay'a olan ilgisi aynı şekilde devam ediyor. Apollo misyonlarına rağmen, Ay'ın nasıl oluştuğu ya da yapısı hakkında daha cevaplanmamış birçok soru var. Eski Alman astronot Ernst Messerschmid:

“Apollo çok çabuk ve çok başarılı bir şekilde gelişti, ancak bu aynı zamanda yıllar boyu Ay'a gitmeyi hedefleyen tüm girişimleri de frenledi. Zira günümüzde herkes böyle bir misyonu tekrar hayata geçirmek için ne kadar büyük bir mali bütçe ve ne kadar güçlü bir irade gerektiğini biliyor. Uluslararası Uzay İstasyonu'ndan sonra atılması gereken ikinci mantıklı adım, tekrar Ay'a gitmek olacaktır.”

Uluslararası Uzay İstasyonu'nda elde edilen tecrübelerden de yararlanılarak, Ay yüzeyinde bir çeşit uzay istasyonu kurulması mümkün olabilir. Ancak Avrupa, güncel başarılarına yenisini ekleyemezse ve gerekli adımları atamazsa, uzay yolculuğu ve uzay çalışmaları konusunda yine geride kalacak ve Ay'a uçuşların ikinci büyük çağı başladığında yine seyirci konumundan öteye gidemeyecektir.

Gerçek Hedef Mars

Alman mühendis Jesco von Puttkamer, Ay'a yeniden yolculuk planının gerçekte Mars'ta yaşama hazırlık olduğunu söylüyor. Mühendis Puttkamer, ABD'nin neden önce Ay sonra Mars'a gitmeyi planladığına şu sözlerle açıklık getiriyor: “Ortalama bir Amerikalı ‘Biz aya gittiklik neden yeniden oraya gidiyoruz’ diyor. Ancak bizim yeni teknolojilerin geliştirilmesi, yenilikçilik ve mühendislerin özgüven kazanmaları açısından Ay'a ihtiyacımız var. Ayrıca hemen Mars'a uçmamız mümkün değil. Çünkü bu planı geliştirmek bir hayli zaman alır, vergi mükellefi vatandaşlar ve basın bu süreçte hevesini yitirir. Yani Ay'ın gerçekten de bir işlevi var. Ay'a yeniden gideceğiz ve büyük bir ihtimalle geçici bir uzay istasyonu inşa ederiz. Apollo gibi, ama daha uzun süre kalmak üzere. Bu zamanı Mars'a uçmak için yeni bilgilerin edinmesi için kullanabiliriz. Yani önceden olduğu gibi bugün de temel hedef Mars'a gitmek.”

tirdi. Gerçi Türkiye yetkililerinin sözlerine göre Ankara bu üyeliğe ilgisini yitiriyor. Dolayısıyla Türkiye'nin ABD ile etkileşimi yeniden genişletiliyor.

Üstelik bölgedeki rolü epeyce artan Türkiye, Mısır'ı önde gelen bir güç olarak geriye itti. Bunu elde edebilmek için Ankara, eskiden İsrail ile sürdürdüğü ekonomik ve askeri ilişkilerinden kolaylıkla vazgeçti. Ankara'nın eskiden Osmanlı İmparatorluğu'nun birer parçası olan ülkelerin tümünde nüfuzu artmaktadır. Arap baharı sayesinde bölgede seslerini yükselten ılımlı İslamcılar için Türkiye'deki siyasi sistem bir örnek. Ve Türkiye liderleri, kendilerinden örnek alma eğilimlerini teşvik etmek için ellerinden geleni yapıyor.

Ankara'nın komşularla sıfır sorun gibi si-

yasi tezi bir yana bırakıldı. Bugün Ankara Suriye'deki olaylara aktif katılıyor. Türkiye yönetimi Beşar Esad'ın görevinden istifa etmesini defalarca talep etti. Türk topraklarında Suriye'nin yalnız muhalif grupları değil, bazı haberlere göre, isyancı grupları da üslenmiştir. Bunun da ötesinde, NATO çevreleri sık sık Suriye'nin Türkiye'ye yakın bölgelerinde kurulan bölgeleri kurma isteklerini dile getiriyor. Türkiye'nin ordusunun NATO'da büyüklüğü bakımından ikinci sırada olduğunu hatırlatalım. Türkiye'nin Suriye'nin işlerine daha da çok karışması diğer bir komşusu İran ile ilişkilerinin kötüleşmesine yol açabilir.

Türkiye'nin faaliyet alanı, bulunduğu bölgeyle sınırlı kalmıyor. Bu faaliyet eski SSCB coğrafyasında özellikle de Türkçe konuşan

ülkelerde göze çarpıyor. Bu ülkelerde ekonomik konumlarının güçlenmesinin yanı sıra Türkiye'nin kültürel etkisi de artmaktadır. Örneğin, Ankara'nın himayesinde okullar açılıyor ve eğitim için Türkiye'nin üniversitelerine gidenlerin sayısı artıyor. Bütün bunlar, Türkiye'nin çıkarlarının bölgesi dışına taşığını gösteriyor, artık Türkiye bir nevi bölgeler arası bir güç oldu.

Moskova'nın Ankara ile öncelikle ekonomik alandaki ilişkileri mükemmeldir. Bununla birlikte komşu devletin nüfuzunun atmakta olduğu dikkate alınmalı. Nüfuzunun artışı, Rusya'nın geleneksel çıkarlarının bulunduğu bölgede giderek daha çok hissedilecek ve bu çıkarları korumak gerekecek.

(Nezavisimaya Gazeta - 27 Aralık 2011)

ASYA'DA YENİ BİR SOĞUK SAVAŞ MI? YENİ ENERJİ DENKLEMİ ŞEKİLLENİYOR

Washington, uzun süredir dış politikasını üzerine temellendirdiği ve ona oldukça maliyetli ve yıkıcı savaşlara mal olan Orta Doğu'daki petrol devletleriyle askeri ve siyasi bağlarını aşamalı olarak zayıflatacak. Keza, Başkan Obama'nın Canberra'da söylediği gibi, Amerika artık askeri yeteneklerini başka bölgelere odaklamak zorunda. "Bize oldukça pahalıya mal olan iki savaşla geçen on yılın ardından, Amerika artık Asya-Pasifik bölgesinin devasa potansiyeline doğru odak noktasını kaydırmak zorunda," demişti Başkan.

Michael Klare *

Mevzu Çin'in politikasından açıldığında, acaba Obama yönetimi kendini doğrudan ateşe mi atıyor? Büyük Orta Doğu'da yaşanan iki felaket savaşın ardından yeni bir sayfa açma girişiminde bulunan yönetim, aslında Asya'da yeni bir Soğuk Savaş başlatmış olabilir –bir kez daha bir savaş yaşanıyor ve petrol, küresel üstünlüğün anahtarı haline geliyor.

Yeni politikanın ilk işaretleri, bizzat Başkan Obama tarafından 17 Kasım'da Avustralya Parlamentosu'na yapmış olduğu konuşma sırasında verildi. Konuşmada, Obama, oldukça iddialı –ancak bir o kadar da tehlikeli- bir jeopolitik vizyon çizdi. Büyük Orta Doğu'ya odaklanmak yerine –ki bir önceki on yıl boyunca odak noktası buydu-, ABD artık gücünü Asya ve Pasifik'e yoğunlaştıracak. “Kılavuzum oldukça net,” demişti Obama, Canberra'da. “Geleceğe yönelik planlamalarda ve bütçelendirme- de bulunurken, bölgedeki güçlü askeri varlığımızı sürdürmek için gereken kaynakları tahsis edeceğiz.”

ABD Yönetimi'nin yetkilileri, bu yeni politikanın spesifik olarak Çin'i hedeflemediği noktasında ısrar ediyorlar. Ancak, politikanın hedefi açıkça belli: şu andan itibaren Amerika'nın askeri stratejisinin başlıca odak noktası, terörizmle mücadele değil, ekonomik olarak sıçrayışa geçen bu toprakları çevrelemek olacak –maliyeti ve riski ne olursa olsun.

Gezegen'in Yeni Ağırlık Merkezi

Asya'ya yapılan yeni vurgu ve Çin'in çevrenin gerekli olduğunu üst düzey yetkililer ısrarla vurguluyorlar; çünkü Asya-Pasifik bölgesi, halihazırda dünyanın ekonomik faaliyetinin “ağırlık merkezini” oluşturuyor. İleri sürülen argümana göre, Amerika, Irak ve Afganistan'la uğraşırken, Çin, bölgede nüfuzunu rahatlıkla yaydı. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlanmasından beri ilk kez, Washington kendisini artık bölgede dominant bir ekonomik aktör olarak konumlandıramıyor. Eğer ABD, dünyanın önde gelen gücü olma ünvanını sürdürecekse, bölgedeki üstünlüğünü yeniden kazanması ve Çin'in nüfuzunu geri plana itmesi gerekiyor. Gelecek on yıllık dönemlerde, bundan daha önemli bir dış politika görevi olmayacağı iddia ediliyor.

Bu yeni stratejiyle paralel olarak, Amerikan yönetimi, Amerika'nın Asya'daki gücünü artırmak –dolayısıyla da Çin'i müdafaa konumuna itmek- üzere bir dizi adım attı. Bu kapsamda, öncelikle 250 kadar (günün birinde 2500'e çıkarılabilir) Amerikan piyadesini Darwin'deki Avustralya hava üssüne konuşlandırma kararı ve Amerika'nın Filipinlerle askeri bağlarını yakınlaştırmaya yönelik 18 Kasım tarihli Manila Deklarasyonu'nun benimsenmesi yer alıyor. Öte yandan, Beyaz Saray, Endonezya'ya 24 tane F-16 savaş jeti satacağını açıkladı. Ayrıca, Hillary Clinton'ın da tecrit edilmiş ülke Burma'ya bir ziyareti söz konusu. Burma, uzun süredir Çin'in müttefikiydi ve söz konusu ziyaret, 56 yıldır bir Amerikan dışişleri bakanının bu ülkeye ilk ziyareti olacak. Clinton, aynı zamanda, Singapur, Tayland ve Vietnam'la diplomatik ve askeri bağların artırılmasından söz etti –keza tüm bu ülkeler ya Çin'in çevresinde yer almaktaydı, ya da Çin'in hammmadde ithalatı ve mamul ürün ihracatında muhtaç olduğu kilit ticaret güzergahlarının üzerindeydiler.

Amerikan yönetimi yetkililerinin kaydettiği üzere, söz konusu adımlar, Çin'in bölgede ekonomik anlamda başat güç olduğu bir dönemde, Amerika'nın diplomatik ve askeri plandaki avantajlarını azami düzeye getirmeye yönelik. Clinton, kısa süre önce Foreign Policy dergisi için kaleme aldığı makalesinde, ekonomik olarak zayıflamış bir Amerika'nın, aynı anda birçok bölgede varlığını sürdürmesinin artık olanaklı olmadığını kaydetmişti. Amerika'nın artık muharebe alanları arasında dikkatli tercihlerde bulunması ve sınırlı varlıklarını (ki bu varlıkların çoğu da askeri nitelikte) maksimum avantaj elde edecek şekilde konuşlandırması gerekiyor. Asya'nın küresel güce yönelik stratejik bir merkezde bulunduğu göz önüne alındığında, kaynakların da buraya konuşlandırılması önem taşıyor.

Clinton, makalesinde şu cümlelere yer vermişti: “Son 10 yıldır bu iki alana [Irak ve Afganistan] devasa kaynaklar ayırdık. Önümüzdeki 10 yıl boyunca, zaman ve enerjimizi nereye yatacağımız konusunda daha zekice ve sistematik davranmalıyız; böylelikle liderliğimizi kalıcı kılmak, çıkarlarımızı güvence al-

FOTOGRAF: http://hizmede.uonlpress.com/2008/08/28/hoa-obama-fghid

Yeni enerji denklemi

ABD, on yıllardır petrol ithalatına yoğun bir şekilde bağımlı bulunuyor ve bu ithalatın çok büyük bir bölümü Orta Doğu ve Afrika'dan elde ediliyor. Çin ise, petrol üretiminde büyük oranda kendi kendine yeter bir konumda. 2001 yılında, ABD, günde 19,6 milyon varil petrol tüketirken, kendi başına sadece 9 milyon varil üretti. Söz konusu 10,6 milyon varil-lik eksikliği karşılamak üzere yabancı tedarikçilere olan bağımlılığı ise, Washington'daki politika-yapıcılar açısından devasa bir endişe kaynağı olmayı koruyor. Keza, bu süreçte, Orta Doğulu petrol üreticileriyle çok daha yakın ve çok daha askeri bağlar kurmak zorunda kaldılar; ve Amerika'nın tedarik hatlarının güvenliğini sağlamak için gerektiğinde savaşabile gittiler.

2001 yılında Çin ise günde sadece 5 milyon varil petrol tüketti ve ülke-içi üretimi de 3,3 milyon varil düzeyindeydi. Dolayısıyla, sadece 1,7 milyon varil petrol ithalatına ihtiyacı vardı. Bu kulağa soğuk ve ağır gelen sayılar, Çin'in büyük deniz-asırtı tedarikçilere kendini çok bağımlı hissetmemesini sağladı. Bu yüzden de, Washington'un uzun zamandır iç içe olduğu dış politika engellerinden muaf sayılırdı.

TÜRKİYE'NİN KİLİT KONUMU İSRAİL YENİ SAVUNMA STRATEJİLERİ GELİŞTİRİYOR

Christian Wagner ve Lothar Rühl *

İran'dan gelebilecek tehditler İsrail gündeminde düşmüyor. Üstelik Tahran rejiminin gerçekten nükleer silahlara sahip olup olmadığı bilinmemesine rağmen. Ancak İran'ın elindeki mevcut orta menzilli füzelerin Tel Aviv ve diğer kentlere rahatça ulaşabileceği biliniyor. İsrailli askeri uzmanlar ve siyasetçiler, sadece İran değil, Lübnan ve kuzey komşu Suriye'de olup bitenleri de yakından takip ediyor. Bölgedeki tüm bu gelişmeler ışığında İsrail'in savunma politikasını acilen kökten değiştirmesi gerektiği yönündeki sesler giderek daha yüksek çıkıyor.

İsrail'in Lübnan'daki can düşmanı Hizbullah'ın lideri Hasan Nasrallah, bölgede düzenli ordu ile gerilla savaşı arasında yeni bir savaş şeklinin ortaya çıktığını söylemişti. Nasrallah'ın bu tespiti hak veren İsrailli askeri stratejist Uzi Rubin, bölgede gerginliğin yeniden tırmanması durumunda İsrail'in en çok korkması gereken şeyin füzeler olduğunu belirtiyor: “Çünkü bu tehdide karşı şimdiye kadar iyi bir yanıt bulunabilmiş değiliz. Savaş uçakları ya da kara birliklerinden gelecek saldırılara karşı çok iyi hazırız. Ancak füzelere karşısya henüz iyi korunuyor değiliz.”

Lübnan'da hükümet ortağı olan Hizbullah'ın milisleri, normal orduya paralel olarak varlığını sürdürüyor ve özellikle Lübnan'ın güneyinde İsrail sınırı yakınlarında kontrolü elinde bulunduruyor. Hizbullah lideri Nasrallah, bir sonraki savaşta hedefin Tel Aviv olacağı tehdidinde bulunmuştu. Hizbullah'ın roket ve füzelerinin kalabalık yerleşim bölgelerinde saklandığı ve buralardan ateşlendiği tahmin ediliyor. Görece sakın geçen iki yılın ardından Kasım ayının sonunda Lübnan'dan yine İsrail tarafına roketler atılmaya

başladı. İsrail Savunma Bakanlığı'nın eski füze savunma uzmanlarından Uzi Rubin, Hizbullah'ın roket sayısının son yıllarda dört katlandığına dikkat çekerek tehlikenin hızla büyüdüğünü belirtiyor.

Geçen Mart ayı içinde 2009 yılındaki Gazze Savaşı'ndan bu yana en şiddetli füze saldırısına hedef olan Berşeva kentinin sakinleri hala endişeli. İsrail'in Aşdod ve Berşeva gibi büyük kentleri de falarca havan topu ve füze saldırılarına hedef oldu. Saldırlara karşı kendisini savunmasız hissettiğini söyleyen Berşeva kenti sakinlerinden Tami Yeheskiel, “Burada hiçbir korumalı alan yok, sığınak yok. Her an füzelere hedef olabiliriz” şeklinde konuşuyor.

Esad'ın silahlarına ne olacak?

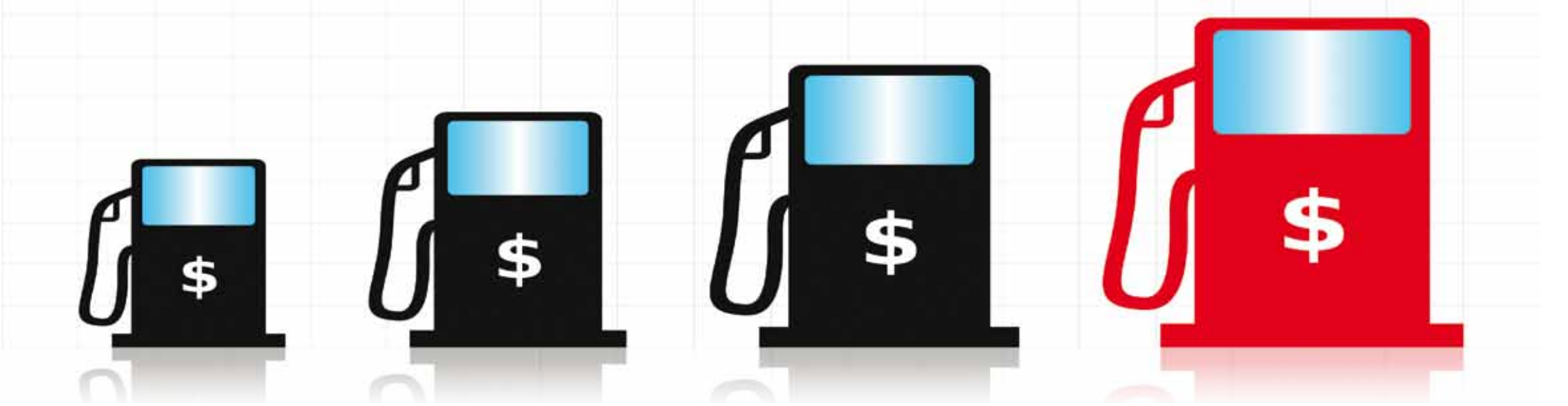
Ancak İsrailli savunma stratejistlerinin tek endişesi, Hizbullah değil. Kuzey komşu Suriye'de cereyan eden olaylar ve Esad rejimine karşı genişleyen protesto hareketi de İsrail'de endişeyle izleniyor. Uzi Rubin'e göre “Bu bir tehlike. Çünkü Esad'ın devrilmesi durumunda Suriye ordusunun tüm cephaneliği Hizbullah ve diğer radikal grupların eline geçecektir. Libya ordusuna ait silahların Gazze ya da Sina'da ortaya çıktığına şahit olduk. Ancak Suriye'nin İran'ın etkisinden çıkabilmesi olasılığı bizi umutlandırıyor. İranlılar zaten bu yüzden Esad'ı koltukta tutmak için ellerinden geleni yapıyorlar. İran için Esad stratejik bir sermaye.” İran, İsrail'deki hedefleri vurabilecek füzelere uzun zamandır sahip. Rubin, İran'ın petrol- den elde ettiği muazzam gelire rağmen hava ve kara kuvvetlerinde çok eski uçak ve tanklar kullandığını,

asıl füze programına odaklandığını belirtiyor. İsrail, İran'ın elindeki kaynakları Kuzey Kore'den yeni füze teknolojisi almak için kullandığından endişeleniyor. Bu durumda füze menziline 3 bin 500 kilometreye çıkacağı ve İran'ın böylece Orta Avrupa'ya da tehdit edebileceği belirtiliyor.

Bu tehdide karşılık orta menzilli füzeleri erkenden tespit edip etkisiz hale getirmek üzere bu yaz ABD ile ortak bir proje başlatıldı. Yine iki ülkenin ortak projesi olan anti-balistik Arrow füzeleri de geliştirilmeye devam ediyor. Ancak balistik füzelerin karşısında savunma bataryası ne kadar etkili olabilir? Rubin bu soruyu şöyle yanıtlıyor: “Bu tür bir sistemle tüm ülkeyi değil, ama İsrail'deki münferit hedefleri çok iyi koruyabilirsiniz. Bu nedenle öncelikle ordumuzu koruyacağız. Bu acı bir şey. Çünkü aslında halkın korunması önceliklidir. Ancak bu tehdidi daha yeni görmüş durumdayız. Ve bu artık terörist bir tehdit değil, askeri bir tehdit. Bu nedenle askeri birliklerimizin korunması bir numaralı hedef.”

İran Hürmüz Boğazı'nı kapatabilir

İran düzenli olarak Basra Körfezi'nde kısa ve uzun menzilli füzeler denediği askeri tatbikatlar yapıyor. İran, nükleer tesislerine olası bir askeri müdahale halinde, İran ve Umman arasında yer alan Hürmüz Boğazı'nı kapatabileceğini duyurdu. Deniz taşımacılığı açısından stratejik öneme sahip bu bölge üzerinden ABD, Batı Avrupa ve Japonya'ya petrol nakliyatı yapılıyor. İran'ın yerli savunma gücünün en önemli bölümünü kısa, orta ve uzun menzilli Fecr, Ton-

tına almak ve değerlerimizi ileri bir aşamaya taşımak üzere kendimizi çok daha avantajlı bir durumda buluruz. Amerikan devletinin önümüzdeki on yıl için üstlendiği en önemli görevlerden biri de, dolayısıyla, Asya-Pasifik bölgesinde diplomatik, ekonomik, stratejik ve diğer yatırımlarını önemli ölçüde artırmaya odaklanmak olacaktır.”

Böylesi bir yaklaşım, özellikle askeri odak noktasıyla birlikte, tehlikeli bir şekilde provokatif görünüyor. İfade edilen adımlar, Çin'in çevresindeki sular da artan bir askeri varlık sergilenmesi ve bu ülkenin komşularıyla güçlendirilmiş askeri bağlar kurulmasını içeriyor. Bu tür hareketler ise, kuşkusuz Pekin nezdinde alarm çanlarının çalmasına neden olacak ve Amerika'nın müdahalelerine yanıt olarak daha aktivist ve daha askeri yanıtlar verilmesinden yana olan yönetici kadronun (özellikle de Çin'deki askeri lider kadrosunun) elini güçlendirmiş olacak. Bu süreç nasıl bir şekil alırsa alsın, kesin olan bir şey var: dünyanın ikinci büyük ekonomik gücünün liderliği, Amerika'nın kendi yanıbaşında kurduğu bu yapılanma karşısında güçsüz ve kararsız bir tavır sergilemeyecek. Bu da şu anlama geliyor: 2011'de Asya'da yeni bir Soğuk Savaş'ın tohumlarını serpmiş olabiliriz.

Amerika'nın askeri yapılanması ve Çin'in bu duruma güçlü bir karşılık verme potansiyeli, daha şimdiden gerek Amerika gerekse Asya basın organlarında tartışma konusu oluyor. Ancak, bu mücadelenin temel boyutlarından biri, henüz kimsenin dikkatini çekmiş benzemiyor: Washington'un ani hareketlerinin, küresel enerji denkleminde dair güncel bir analizin etkisinde ne ölçüde kaldığı. Bu da, aslında, Çin'in artan kırılganlığını ve Washington'un bu süreçten ne gibi yeni avantajlar elde edebileceğini ortaya koyuyor.

Bunlar Kimin Deniz Rotası?

Çin'in parlayan ekonomisi ve kayda değer bir orta sınıfın oluşması sonucunda (ki içlerinden çoğu, ilk arabalarını çoktan almış bulunuyorlar), ülkenin petrol tüketiminde patlama yaşanıyor. 2008 yılında günde 7,8 milyon varil düzeyindeyken, Amerikan Enerji Bakanlığı'nın yakın dönem tahminlerine göre, 2020 yılında 13,6 milyon varile, 2035 yılında ise 16,9 milyon varile yükselebilir. Öte yandan, ülke-içi üretimin de, 2008 yılında günlük 4 milyon varil iken, 2035 yılında 5,3 milyon varile yükselmesi bekleniyor. Şaşırtıcı olmasa gerek; Çin'in petrol ithalatının da 2008 yılında günde 3,8 milyon varilden,

2035 yılında 11,6 milyon varile fırlaması öngörülmüyor. Böylelikle, Amerika'nın petrol ithalatını aşmış olacaklar o tarihte... Jeopolitik bir perspektiften bakıldığında, tüm bunlar, Amerika'ya devasa bir avantaj sağlıyor gibi görünüyor. Bu da şu anlama geliyor: Washington, uzun süredir dış politikasını üzerine temellendirdiği ve ona oldukça maliyetli ve yıkıcı savaşlara mal olan Orta Doğu'daki petrol devletleriyle askeri ve siyasi bağlarını aşamalı olarak zayıflatacak.

Keza, Başkan Obama'nın Canberra'da söylediği gibi, Amerika artık askeri yeteneklerini başka bölgelere odaklamak zorunda. “Bize oldukça pahalıya mal olan iki savaşla geçen on yılın ardından, Amerika artık Asya-Pasifik bölgesinin devasa potansiyel

FOTOĞRAF: <http://gonurcelikshale.com/photo/clubduging-1hex2/omega-lutet>

der, Hut, Şahin, Zilzal, Fatih, Gadr, Şahap ve Sicil füzeleri oluşturuyor. Basra Körfezi ve Hürmüz Boğazı'nda yapılan tatbikatlarda, karadan karaya, karadan denize, denizden havaya orta, kısa ve uzun menzilli füzeler fırlatılmıştı.

İsrail'in füze savunma sistemleri ile tecrübeleri pek de iyi sayılmaz. 20 yıl önce Körfez Savaşı sırasında İsrail ordusu, Irak'ın “Scud” füzelerine karşı koyabilmek için “Patriot” adı verilen Amerikan yapımı füze savunma sistemini kurmuştu. Ancak Patriotlar çoğu zaman hedefi tutturamadı, güvenliği sağlamadı. Kudüs ve çevresi füze savunma sistemine rağmen Irak'tan fırlatılan Scud füzelerine hedef oldu.

İsrail Ordusu'nun açıklamalarına göre, şu ana kadar füze savunma sisteminin ilk üç ünitesi kuruldu. Ordunun bu yeni teknolojiye yaptığı yatırım ise 140 milyon euro tutarında. Sistemden tek bir savunma füzesinin fırlatılması 30 bin euroya mal oluyor.

İsrail Ordusu'nun füze savunma sistemi kurmak için Berşeva kentini seçmiş olması da bir tesadüf değil. Berşeva, Gazze'nin 40 km. doğusunda yer alıyor. “Demir Kubbe” füze savunma sisteminin ancak bu kadar uzak bir mesafeden etkili olabileceği ifade ediliyor. Uzmanları, böyle bir sistemin Gazze'nin birkaç kilometre ötesine kurulması halinde işlerlik kazanamayacağı görüşünde. Böge ülkelerinin muhtemel füze saldırılarını karşılayamamak durumunda olan İsrail, bir taraftan da giderek tecrid oluyor. ABD Savunma Bakanı Leon Panetta İsrail'e Türkiye, Mısır ve diğer Ortadoğu ülkeleriyle ilişkilerini düzelterek, giderek artan “tecride” son vermesi çağrısında bulundu.

Panetta, Washington'da yaptığı bir konuşmada, İsrail'in bölgede giderek artan “tecridinden” duyduğu rahatsızlığı dile getirdi. Brookings Enstitüsü'ndeki konuşmasında Türkiye-İsrail ilişkilerine de değinen Panetta, “İki ülke ilişkilerinin gidişatından çok derin kaygı duyuyorum” dedi. ABD'li bakan “Maalesef son bir yıl içinde İsrail'in bölgedeki geleneksel güvenlik ortaklarından izolasyonunun büyüdüğünü ve kapsamlı bir Ortadoğu barışı gayretinin fiilen beklemede olduğunu görüyoruz” diye konuştu. Panetta, İsrail'in, güvenlik için sadece güçlü bir orduya bel bağlamaması gerektiği, güçlü bir diplomasinin de gerekli olduğu mesajını verdi. Türkiye'nin kilit bir NATO müttefikli ve gerçek ortak olduğunu belirten Panetta, “İsrail'in Türkiye ile uzlaşması, İsrail'in de Türkiye'nin

de ABD'nin de çıkarına” diye konuştu. “Hem Türkiye hem de İsrail, ilişkilerini yeniden rayına oturtmak için daha fazlasını yapmalı” diyen ABD Savunma Bakanı, bu mesajını İsraili yetkililere iletliğini söyledi.

Bu izolasyonun tek sorumlusunun İsrail olmadığını, ancak İsrail'in, bu gidişatı tersine çevirecek adımlar atabileceğini ifade eden Panetta, “İsrail, bölgesel istikrarda ortak bir çıkarı paylaştan Türkiye, Mısır ve Ürdün gibi ülkelere açılıp, bu ülkelerle ilişkilerini onarabilir. Bu kritik bölgede bu kilit ilişkileri geliştirip yeniden tesis edebilme açısından çok önemli bir zamandayız. Bu imkansız değil” diye konuştu.

Bakan Panetta, ayrıca, İsrail'i, Mısır'daki devrime dair kaygılarını Mısırlı yetkililerden “uzaklaşarak” değil, onlarla daha fazla iletişim ve işbirliği kurarak ele alması gerektiğini söyledi.

Amerika'nın İsrail'deki Dinleme Üssü

Washington açısından İsrail, Orta Doğu'daki güvenlik politikaları için bir köşe taşı oluşturuyor. Fakat “Arap Baharı” kartların yeniden karılmasına neden oldu. Füze savunma konusu Avro-Atlantik müttefiklerine bir türlü rahat vermiyor. İsrail ve Orta Doğu'daki Arap devletlerle olan ilişkiler, Türkiye'nin ittifak içerisindeki konumu (Akdeniz, Karadeniz, Kafkaslar ve Körfez bölgesi arasında bölgesel güç olma çabası), ayrıca Rusya ile olan ilişkiler ve İran'ın nükleer hazırlıklarına karşı seçenekler... Füze savunma konusu, düğümlenen bu meseleler yumağını gündeme taşıyor. Şu ana kadar Washington ya da Brüksel'den hiçbir siyasi hamle, bu düğümü çözemedi. Aksine, değerlendirilmeden geçirilen her an, düğümü daha da sıkılaştırıyor. Masada bekleyen konular NATO'nun ortakları arasında çatlağa yol açmış durumda. İttifak içerisindeki “ortaklar arası eşit güvenlik” dogması, hem görüş ayrılıklarına yol açtı, hem de Kuzey Amerika, Batı Avrupa, Türkiye ve Rusya'nın Orta Doğu karşısındaki jeostratejik durumlarındaki farklılıkları açığa çıkardı.

NATO, güdümlü füzelerin veya da insansız hava araçlarının Avrupa'ya yönelik tehdidine karşı bir savunma sistemini Avrupa'da kurmayı Nisan 2008'de Bükreşte karara bağlamıştı. Olumlu olan ise Obama'nın ortaya koyduğu programın daha da olgunlaşmasıdır. Sistemin Polonya, Ro-

many ve Türkiye'de konuşlandırılması durumunda Balkanlar'dan Karadeniz'e, Kafkaslar ve -Türkiye dâhil- Akdeniz'den Körfez'e kadar olan bir coğrafya korunabilecektir. Bu jeostratejik ön koşulda ise projenin en kritik noktası beliriyor: Rusya ve İsrail ile olan ilişkiler ve Türkiye'nin katkısı.

ABD, Avrupa, Türkiye ve İsrail açısından Orta Doğu'daki stratejik koordinasyon sistemi 2011 baharından bu yana raydan çıkmış durumda. Washington yönetimi geçtiğimiz ilkbahara kadar, İran'dan gelebilecek bir saldırı tehdidine karşı Akdeniz'deki Amerikan füze savunmasının kalkan olabileceğine ve İsrail, Mısır ve Türkiye'nin, Batı'nın güvenlik çemberi için yeniden düzenlenen bir jeopolitik çevrenin gereğinde yer alacağına güvenmişti.

Bu cephenin kalbini ise Necef Çölü'ndeki Amerikan erken uyarı sistemi oluşturacak. Bu radar, 2009'dan bu yana kullanıma hazır durumda ve sadece Amerikan askeri personeli tarafından kullanılıyor. Türkiye ya da Rusya'da da füze tehdidini tespit edebilecek başka radar sistemleri olup olmayacağı ise şimdiye kadar yapılan bütün müzakerelere rağmen belirsizliğini koruyor. Amerikalıların Türk müttefikleriyle yaptığı görüşmeler tıpkı Ruslarla yapılan görüşmeler kadar zor ve çetin geçti.

Ankara, özellikle Filistin'deki durum ve Arap ülkeleriyle -aynı oranda komşu İran'la- olan ilişkileri nedeniyle ABD-Türkiye-İsrail ekseninde yeni bir askeri bağ kurmaktan çekiniyor. Suriye'deki gelişmeler ve Kürt sorunu nedeniyle Irak'la ilgili durum, Türkiye'nin kapsamlı kararlar almasını zorlaştırıyor; özellikle Washington tarafından Türkiye'de konuşlandırılması arzu edilen füze savunma sistemi konusunda... Öte yandan ise eski stratejik ortağı İsrail'e güvensizlik duyuluyor. Türkiye'nin Rusya ile iyileşen ilişkileri de dikkate alınıyor. Türkiye, hiçbir suretle Batı'nın bir cephesi olarak İran karşısında yer almak istemiyor. Moskova, Amerika ve NATO hakkında derin şüpheler besliyor. Rus siyaseti, Türkiye'nin; ABD ile başka bir derin bağ kurma ve ABD'nin müttefikli olarak NATO içinde ve Körfez Bölgesinde öneminin artmasını engelleme, en azından bunu güçleştirme arayışında.

* Christian Wagner, Alman Devlet Radyosu muhabiri, Lothar Rühl ise Almanya Savunma Bakanlığı Eski Müsteşarı Ve Köln'de Uluslararası İlişkiler Profesörü'dür.

line doğru odak noktasını kaydırmak zorunda,” demişti Başkan. Çin açısından tüm bunlar potansiyel olarak stratejik zarar anlamına geliyor. Keza, Çin'in petrol ithalatının büyük bölümü, halen Orta Doğu, Afrika ve Latin Amerika'nın deniz güzergahları üzerinden tanker yoluyla gelecek ve bu güzergahlar, Amerikan donanmasının gözetiminde olacak. Öyle ki, Çin'e petrol getiren neredeyse her tanker, Güney Çin Denizi'nden geçiyor ve burası da Amerikan yönetiminin etkin bir deniz kontrolü altına sokmayı planladığı bölgelerden biri.

Obama yönetimi, Güney Çin Denizi ve komşu sulardaki donanma üstünlüğünü güvence altına alırken, yirminci yüzyılın nükleer şantajına eş değer yirmi birinci yüzyılın enerjisini elde etmeyi amaçlıyor. Elbette bu hedef açık açık dillendirilmiyor; ancak üst düzey yönetimdeki kişilerin çok daha kapsamlı düşündükleri muhakkak. Çin'in bu süreçteki riskler karşısında derin bir endişe içinde olduğuna dair birçok kanıt mevcut. Bu da, Hazar Denizi havzasına dek tüm Asya'yı kapsayan pahalı boruhatları inşa etme çabalarında kendini belli ediyor.

Obama'nın yeni stratejik yol haritasının ana hatları yavaş yavaş ortaya çıkarken, Çin'in lider kadrosunun, misilleme olarak, Çin'in enerji damarlarının güvenliğini sağlayacak adımlar atması bekleniyor. Bu adımların kimileri, hiç kuşkusuz ekonomik ve diplomatik nitelikte olacak. Örneğin, Vietnam ve Endonezya gibi bölgesel oyuncuları kendi saflarına çekmeye çalışacak; aynı şekilde Angola, Nijerya ve Suudi Arabistan gibi büyük petrol tedarikçileriyle de flört etmeye başlayabilir. Ancak, şu noktada hata yapmamak gerekiyor: atılacak diğer adımlar, askeri nitelikte olacak. Çin ordusunun önemli bir kısmı, her ne kadar ABD ve başlıca müttefiklerinin filolarıyla karşılaştırdığında demode ve küçük kalsa da, varlığını sürdürecektir. Benzer şekilde, Çin ve Rusya arasında olduğu kadar Şangay İşbirliği Örgütü'nün Orta Asyalı üye ülkeleriyle (Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan) yakın askeri bağlar de güvence altına alınacak. Buna ek olarak, Washington, artık, Asya'daki kapsamlı bir Soğuk-Savaş-tarzı silah yarışının ilk kıvılcımlarını harekete geçirebilir; ancak böyle bir savaşla hiçbir ülke başa çıkamaz. Tüm bunlar ise, büyük ihtimalle, çok daha büyük çaplı bir gerilime neden olabilir ve gelecekte Amerika, Çin ve müttefik gemileri arasındaki anlaşmazlıkların turmanmasına yol açabilir. Çok daha fazla savaş gemisi, bu suların, giderek daha provokatif bir şekilde seyirüsefer yapmaya başlarsa, böylesi bir olayın çok daha “patlayıcı” bir noktaya erişmesi riski söz konusu.

Çin'e yönelik böylesine bir askeri politikanın potansiyel riskleri ve maliyetleri, sadece Asya ile sınırlandırılmaz. Amerika'nın enerji üretiminde giderek kendine daha fazla yeter hale gelmesini sağlamak isteyen Obama yönetimi, alternatif üretim teknikleri konusunda onay veriyor. Ancak, kirli enerjilere giderek daha fazla bağımlı olunması, sera gazı emisyonlarının da artmasına neden olacak ve daha bir dizi başka çevre tehlikesi ortaya çıkacak.

Tüm bunlar şunu ortaya koyuyor ki; çevresel, askeri ve ekonomik anlamda kendimizi çok daha tehlikeli bir dünyada buluvereceğiz. Büyük Orta Doğu'da felaketler doğuran kara savaşlarını bir kenara bırakıp, Asya'yı halihazırda etkisi altına alan kilit meselelere odaklanma arzusu, anlaşılabilir; ancak askeri egemenlik ve provokasyona vurgu yapan bir stratejiyi seçerken, karşılığında bir tepki verilmesine de hazırlıklı olmak gerekiyor. Bildiğini okuyarak yoluna devam etmek, temkinli bir davranış olmayacak ve küresel ekonomik işbirliğinin asli önem arz ettiği bir dönemde Amerika'nın çıkarlarının ilerletilmesine uzun dönemde katkı sağlamayacaktır. Daha büyük bir enerji bağımsızlığı elde etmek için çevreyi feda etmek ise, anlamsız bir davranış olacaktır.

Asya'da yeni bir Soğuk Savaş ve gezegeni tehlikeye atacak bir enerji politikasının hazırlanması, geri dönüşü olmayan bir noktaya gelmeden önce bir kez daha gözden geçirilmesi gereken bir davranıştır. Doğru devlet adamlığının tanımında böyle bir şey olmadığını anlamak ve bunun bir çılgınlık olduğunu kavramak için kahin olmaya gerek yok.

Michael T. Klare, Hampshire Koleji'nde barış ve dünya güvenliği araştırmaları alanında ders vermektedir. Kendisi, aynı zamanda, kısa süre önce “Rising Powers, Shrinking Planet” (Yükselen Güçler, Küçülen Gezegen) adlı bir kitap yayımlamıştır.

<http://www.globalresearch.ca/index.php?context=ua&aid=28080>

BATI, CANI YANINCA ANLADI AŞIRI REKABET GÜNEŞİ KARARTTI

Yenilenebilir enerji rönesansından söz edildiği bir dönemde, bu branşta faaliyet gösteren şirketler iflas ediyor. Öncelikle ucuz Çin mallarının rekabet baskısı Avrupa ve Amerikan şirketlerine soğuk terler döktürüyor. 'Enerji tiramollasına' rağmen güneş enerjisi branşı hayatta kalma mücadelesi veriyor.

FOTOGRAF: <http://gagom.com/learntheholerworld-shuts-panel-factory-in-california>

Jutta Wasserab

Uzun yıllar yüksek sübvansiyonlarla diğer kütalardaki üreticileri iflas ettiren Avrupa'nın başı şimdi Çin'le dertte. Almanya'nın en büyük solar enerji sant-ralı imalatçısı Solar Millenium'un iflası, durumu za-ten iyi olmayan bu branşın krizde olduğunu gösteri-yor. Çin'in rekabeti Avrupa ve Amerikan şirketlerinin sonu oluyor. İlkbaharda herkes, enerji politikasında-ki sert dönüşten güneş enerjisi branşının kârlı çıka-cağını söylüyordu. Ancak büyük paralar kazanmayı uman birçok şirket kendini batmama mücadelesinin içinde buldu. Bunun nedeni ise güneş panellerini çok ucuza satabilen Çin şirketlerinin yoğun rekabet bas-kısı. ABD'de birçok şirket iflas etti. Almanya'da da Q-Cells, Conergy ve Solon gibi fotovoltaik branşının dev isimleri köşeye sıkışmaya başladı.

Çin'li üretici oldukça rahat. Devlet teşvikleri saye-sinde ucuz kredi bulmakta zorlanmıyor. Şirketlerin milyarlarca euroluk kredi limiti Avrupalı rakipleri-ne parmak ısırtıyor. Solarworld adlı Alman fotovol-taik holdinginin yönetim kurulu başkanı Frank As-beck, Çin şirketlerinin bu avantajı arsızca kullandık-larını ve ürünlerini maliyetin altındaki fiyattan pa-zarlayarak rakiplerini piyasadan kovduklarını, belir-tiyor. Solarworld'un patronuna göre, Çin şirketleri rakiplerini dize getirdikten sonra fiyatlarla istedikle-ri gibi oynayabilecek. Batılı şirketler Çin malı güneş panellerinin ucuza satılmasını önlemek amacıyla ce-zaî gümrük vergilerinin artırılmasını istiyor. Bu yol-la Çin'in piyasayı istila etmesinin önlenmesine ça-lışılıyor. Amerikan Enerji Bakanlığı'nın verilerine göre Çin şirketleri son altı yılda piyasa payını yüzde 6'dan yüzde 54'e çıkardı. Dünyanın en büyük on so-lar enerji şirketinden beşi Çin sermayesiyle çalışıyor.

SES, Solyndra, Evergreen Solar ve Spectra-watt adlı Amerikan şirketleri çoktan havlu attı. Almanya'da da Solon adlı fotovoltaik şirketi bir haf-ta önce konkordato ilan etmişti. Erlangen'deki Solar Millenium da iki gün önce güneş enerjisinden elekt-rik üretme amacıyla piyasaya giren ama kısa zaman-da fiyat rekabetine boyun eğen şirketler kervanına katıldı. Almanya'daki Conergy, Q-Cells ve Pnoenix Solar da uzun zamandır zarar ediyor.

Küresel kapasite fazlası ve Çin şirketlerinin dam-ping kampanyası, sanayi ülkelerindeki solar şirket-lerinin sonunu getirdi. Alman Solarworld şirketi-nin ABD'deki kuruluşu Ekim ayında altı Amerikan şirketiyle birlikte Ticaret Bakanlığı ve Uluslararası Ticaret Komisyonu'na dilekçe vermişti. Dilekçede Çin şirketleri haksız rekabetle suçlanıyor. Çin dev-leti bu branşa en düşük faizli 21 milyar euroluk teş-vik paketiyle rakipleri karşısında avantaj kazandırıyor. Aynı zamanda Çin şirketlerinin güneş panelle-rini maliyetin %30 altındaki fiyattan dünya piyasa-sına sattığı da öne sürülüyor.

İflaslar Zinciri

Fiyat baskısı ABD'de daha da fazla. İflaslar birbiri-ni izliyor. Stirling Energy, Evergreen Solar ve Spect-rawatt gibi şirketler piyasadan silindi. Solyndra adlı şirket ise, Beyaz Saray'a kadar uzanan bir skanda-la kurban gitti. Amerikan yönetimi, hızla büyüyen Solyndra'nın 535 milyon dolarlık kredi kefaletini üstlenmiş ve Başkan Barack Obama çeçeği burnun-daki şirketin Kaliforniya'daki gösterişli üretim tesis-lerini ziyaret etmişti. Aradan bir yıl geçmeden Solyndra iflas etti, bin 100 kişi işsiz kaldı. Şirketin, daha Obama'nın ziyaretinden önce iflas etmek üzere ol-duğuna dair iddialar Washington'u karıştırdı.

Ancak Almanya'da da yerli güneş enerjisine do-laylı da olsa, sübvansiyon uygulandığı unutuluyor. Yenilenebilir Enerjiler Yasası'na göre devlet, elekt-rik şebekesine 'yeşil elektrik' yükleyenlerle prim ödüyor. Solar enerji branşının bir diğer gerçeği de yeni eyaletlerde uygulanan hatalı sanayi politikası. Doğu Almanya'nın sanayi yapısız bölgeleri, çeşitli kolaylık ve yardımlarla solar enerji şirketlerinin ya-tırım yapmasını sağlamıştı. Alman Güneş Enerjisi Birliği'nin sözcüsü David Wedepohl, yine de Çin ile Almanya'daki durumun farklı olduğunu, Çin ban-kalarının sadece yerli şirketlere ucuz kredi verdiğini, Çin şirketleri Almanya piyasasında rahatça rekabet edebilirken, Alman şirketlerinin Çin pazarına gir-mesinin zorlaştırıldığını söylüyor. Wedepohl en bü-

yük farkın, Almanya'da yerli ve yabancı şirketler ara-sında fark gözetilmemesi olduğuna dikkat çekiyor.

Güneş panelleri ve solar termik tesis fiyatları hız-la düşüyor. David Wedepohl bütün dünyadaki arz fazlasının, şirketleri fiyat kırmaya zorladığını ve ön-celikle Asya'daki fabrikaların küresel piyasadan hızlı büyüdüğünü söylüyor. Avrupa ülkeleri güneş elekt-riğine uyguladıkları sübvansiyonu önemli oranda azalttı. Yenilenebilir Enerjiler Yasası da parasal des-teğin her yıl kademeli olarak azaltılmasını öngörü-yor. Almanya'daki talep kaybının yurtdışına yapılan satışlarla telafisi mümkün olmuyor. Güneş panelle-rinin Almanya fiyatı 2008 yılında bu yana yakla-şık %50 oranında düştü. Umudunu yeşil enerjiye bağlayan Avrupa için "Çin Kabusu"nun dışında bir sorun daha var: Ekonomik kriz... Kuzey Afrika'nın çöller yöresindeki Desertec adlı güneş enerjisi pro-jesi ile 2050 yılına kadar Avrupa'nın elektrik ihti-yacının yüzde 15'inin karşılanması planlanıyor. An-cak projenin nasıl finanse edileceği henüz meçhul.

Çölde elde edilecek elektrik sadece bölge ülke-lerine döviz kazandırmakla kalmayacak, aynı zaman-da onların da enerji ihtiyacını karşılayacak. Güzel bir vizyon bu! Ve gerçekleştirildiği takdirde yeni-lenebilir enerjiler yönünde büyük bir adım atılmış olacak. 400 milyar euroya malolması beklenen pro-jenin nasıl finanse edileceği ise henüz meçhul. 400 milyar Euro... Bu, Avrupa'nın borçlu devletleri için Almanya'nın kefil olduğu meblağa yakın bir rakam. Kuzey Afrika çöllerinde kurulacak tesislerden güneş enerjisi sağlayacak olan Desertec, birbiri ile bağlan-tılı çok sayıda elektrik santralından oluşuyor. Peki projenin finansman kaynağı nasıl sağlanacak?

Desertec girişiminin finansörlerinden olan Mün-c-hener Rückversicherung adlı reasürans şirketinden Ernst Rauch, daha aşılması gereken çok sayıda engel olduğunu söylüyor: "Burada bir sübvansiyon meka-nizması ile karşı karşıyayız ki bu mekanizma 'Yeni-lenebilir Enerji' teknolojisini daha hızlı bir biçim-de piyasaya kazandırmaya yetmez. Zira Kuzey Afri-ka bölgesindeki tüketici fiyatı gerçek maliyeti yan-sıtmıyor. Şu sıralarda fosil, yani konvansiyonel ener-

jilere sübvansiyon uygulanıyor. Siyasetin sübvansi-yonların akıbeti hakkında karar alması gerekiyor."

Ayrıca, dünya üzerinde çok fazla güneş enerjisi ile çalışan santral olmadığı için maliyeti hâlâ çok yük-sek. Alman Sivil Havacılık ve Uzay Dairesi'nden Ro-bert Pitz-Paál, "Teknoloji kullanımında her zaman bir tecrübe ve öğrenme sürecinden geçen farklı tek-nolojilere fırsat tanımak gerekiyor. Örneğin fotovol-taik, güneş enerjisini başarılı bir biçimde kullanan bir teknoloji. Bizce solar enerji teknolojisi de başarı-lı olacak. Fiyatların düşmesine bakılacak olursa, bu alanda ilk başarıların kaydedildiğini saptıyoruz. Ama daha önümüzde kat edilecek uzun bir yol var" diyor.

Fosil enerjilere yapılan devlet sübvansiyonları ve solar enerji üretiminin pahalıya mal olması nede-niyle özel şirketler çöldeki güneş enerjisi projesine pek sıcak bakmıyordu. Ancak çöldeki güneş enerji-sini Avrupa'ya taşıyacak olan yatırımın her yıl biraz daha ucuzlayacağı anlaşıncı kollar sıvandı. Önü-müzdeki yıl Fas'ta güneş enerjisi ile çalışan ilk san-tralın inşaatına başlanacak. Projenin finansmanına katılanlar arasında Alman KfW Kalkınma Banka-sı, Dünya Bankası ve bir Fransız bankası bulunuyor.

Dev projenin hedefi sadece Avrupa'ya elektrik sağlamak değil. Desertec'in aynı zamanda Kuzey Afrika'da yeni istihdam olanakları yaratması hedef-leniyor. Knies "Burada gereken teknoloji var ama uygulama imkanı yok. Kuzey Afrika'da ise uygula-ma imkanı çok ama gerekli teknoloji yok. Bu ül-keler arasında bir işbirliği yapılması, gerek enerji te-dariki, gerekse Kuzey Afrika ülkelerinin kalkınma-sı ve iklim koruması için maksimum kazanım anla-mına geliyor" açıklamasını yapıyor. Ancak projeye kuşkuyla bakanlar da yok değil. Fas Enerji ve Tek-nik Merkezi eski genel sekreteri Abdülaziz Bennuna "Tarihte yaşananlar, insanlar istese de istemese de Avrupa'nın ihtiyacı olan şeyi mutlaka aldığını göste-riyor" şeklinde konuşuyor.

Bennuna, Avrupa'nın Kuzey Afrika ülkelerini bu projede kendine ortak olarak görmediğini, Tek iste-diğinin elektrik ihtiyacını mümkün olduğunca ucu-za mal etmek olduğunu savunuyor.

Araplar petrol sonrası döneme hazırlanıyor

Petrol yıllar boyu Arap dünyasının zenginlik kayna-ğı oldu. Petrol ihraç eden ülkelerin yanı sıra petrolü olmayan bölge ülkeleri de "kara altın"dan dolayı fay-da sağladı. Ancak fosil enerji devri yavaş yavaş ka-panıyor. Ham petrol üretiminin Arap ülkeleri açısın-dan yüksek bir bedeli var. Petrol üretiminin çevreye verdiği zararı gidermek için yapılan harcamalar her yıl gittikçe artıyor. Son verilere göre, bu rakam yıl-da 95 milyar Amerikan Doları'na ulaşmış durumda. Bu da tüm Arap ülkelerinin gayri safi yurtici hasılası-nın yüzde 5'ine denk düşüyor. Yemen Çevre Koruma Örgütü'nden Murad Ahmed El Fakih, petrol üretimi ve satışı sürecinde çevrenin korumasına fazla önem ve-rilmediğinden şikayetçi:

"Arap ülkelerinin başka seçeneği yok. Burada söz konusu olan, Arap ülkelerinin çevre dostu bir ekono-mik yapıya geçmeyi isteyip istememeleri değil. Zira

bunu yapmaya zaten mecburlar! Bizim bir yandan bir yandan acilen ekonomik büyümeye diğer yandan da çevreyi korumaya ihtiyacımız var."

Arap Çevre ve Kalkınma Forumu'nun (AFED) bu yılki raporu "yeşil ekonomi"ye odaklanıyor. Fark-lı Arap ülkelerinden çeşitli organizasyonlar ve çevre uzmanlarını bir araya getiren bir sivil toplum kurulu-şu olan Forum, raporunda hayli düşündürücü sonuç-lara yer veriyor. Raporda, Arap ekonomilerinde kök-lü dönüşümler yaşanmadığı sürece önümüzdeki yıl-larda ortaya çıkması muhtemel sorunların üstesinden gelinemeyeceğine işaret ediliyor. Aksi takdirde Arap dünyasında yoksulluk, işsizlik ve çevreye verilen za-rarın artacağı uyarısı yapılıyor.

Hatalı politikaların uygulandığı alanlardan biri ola-rak da enerji sektörü gösteriliyor. Kişi başına dü-şen karbondioksit emisyonu açısından Katar, Birle-

şik Arap Emirlikleri, Kuveyt ve Bahreyn'in tam anla-ymıyla birer "karbondioksit şampiyonu" oldukları be-lirtiliyor. Bahreyn'deki Manama Üniversitesi'nin Çev-re Yönetimi Bölümü profesörlerinden İbrahim Abdül-celil, bunun enerji tasarrufu için gereken desteğin ve-rilmemesinden kaynaklandığını belirtiyor:

"Devlet, elektrik fiyatlarını önemli ölçüde sübvan-se ediyor. Örneğin Suudi Arabistan elektrik bedelinin yüzde 79'una teşvik veriyor. Bu, tüketicinin harcadı-ğı elektriğin sadece yüzde 20'sinin masrafını karşı-ladığı anlamına geliyor. Ama tabii devlet teşviklerinin azaltılması, siyasi açıdan pek istenmeyen bir karar. Körfez İşbirliği Konseyi ülkelerindeki sanayi işletme-leri de yoğun bir enerji kullanımı ile çalışan üniteler-den oluşuyor. Yani çevre konusunda henüz bir bilinç-lenme süreci yaşanmıyor." Raporda atıklar konusun-da da Arap ülkelerinin öğreneceği çok şey olduğu-

na dikkat çekiliyor. Arap ülkelerindeki atıkların yüz-de 80'i yeniden kullanılabilcekken, ancak bunun sa-dece yüzde 5'inden geri dönüşüm sağlandığı belirtili-yor. Kahire Üniversitesi'nden atık uzmanı Rami Şer-bini, Arap ülkelerinde bu konudaki gecikmenin en az 20 yıl içinde telafi edilebileceği görüşünde:

"Benim taleplerim öncelikle bu konu ile fazla ilgi-lenmeyen yasa yapıcılara yönelik. Burada ilk adım, yüksek masraflı ve geri dönüşüm süreci olan ürünler-den vergi almaktır. Geri dönüşüme uygun paketleme-den de vergi alınması gerekir. Hem üretici hem de tü-ketici bu konuda yükümlü kılınmalıdır. Buna paralel olarak atıklar ve geri kazanım konusunda insanlar bil-gilendirilmelidir. Geri dönüşüm sürecinde, örneğin or-ganik gübre elde edilmesi gibi, uygun fiyatlı teknoloji-ler kullanmak mümkün. Fakat bu tür uygulamalar ne yazık ki henüz yoğun bir biçimde hayata geçirilmiyor."

MODERN DÜNYADA YAHUDİLERİN VE YAHUDİLİĞİN ROLÜ

Yahudilerin, diaspora sebebi ile, modern dünyada, bir tür göçebe hayatı sürdürdükleri, eski göçebelik karakterlerini bütünü ile yitirmedikleri, söylenebilir. Göçebeliğe has yıkıcı özellikleri ile Yahudilerin, modern dünyayı inşa eden aslı unsurlardan biri olması, modern Batı uygarlığının bir tür negatif bir uygarlık gibi oluşunun sebeplerinden biri olmalıdır.

Celal Tahir - Yazar

Babil sürgününden sonra yeniden Filistin'e dönen Yahudiler, bir müddet Romalıların egemenliği altında yaşarlar. Ancak bir süre sonra Romalılara isyan ederler. M.S. 66-70 yılları arasındaki büyük isyan süresinde, isyancılar gümüş ve bronz paralar bastırılır. İsyan kısmen başarılıdır. Neron sert önlemler alır. Neron'dan sonraki İmparator Vespasianus'un görevlendirdiği oğlu Titus isyanı bastırır. Yahudileri Kudüs'ten çıkarır. 20. yüzyıla kadar sürececek olan Yahudi diasporası böylece başlar. Yahudiler, Romalıların baskısı ve zorla sürgünü neticesinde yaklaşık iki bin yıl dünyada dağınık bir hayat-bir tür göçebe hayatı yaşarlar.

Ve her paskalya ve her yeni yılda Yahudiler "gelecek yıl Kudüs'te ve yeniden kurulmuş Kudüs'te" cümlesini tekrar ederek, kurtuluşu düşlerler. Yahudiler Sion'a dönülmedikçe hiçbir mutluluğun tam olamayacağına inanırlar. Bütün Yahudi tören ve ibadetlerini, bu inanç canlı tutar. Babil'deyken de İsrailoğulları Sion'a olan özlemlerini hiç unutmazlar. "Babil'de ırmağın kenarına oturduk ve Sion'u andıkça ağladık. Yabancıların toprağında Rabbin ilahisini nasıl okuyabiliriz? Eğer seni unutursam ey Kudüs, sağ elim beni unutsun! Eğer seni anmazsam, eğer Kudüs'ü baş sevincimden üstün tutmazsam, dilim damağıma yapışsın." (Tevrat-Mezmurlar: 137)

Fakat Orta Çağ Avrupa'sında, Yahudilerin gettolarda tecrit edilmiş bir surette yaşadıkları malumdur. Hristiyan Avrupa'da antisemitizm güçlü ve köklüdür. Şeytani bir varlık olarak görülen Yahudiler "kuyuları zehirlemekle, kutsanmış ekmeğe saygısızlık etmekle ve kanlarını ibadetlerinde kullanmak amacıyla Hristiyan çocukları öldürmekle suçlanırlar." (Bernard Lewis, Semitizm ve Anti Semitizm, s. 104) Cizvit Papazı Barruel tarafından ortaya atılan iddialara göre de, Fransız Devrimi'nde ve birçok gelişmede Yahudilerin rolü vardır. Barruel, "devrimin hür masonların kurduğu gizli bir tezgâhın parçası olduğunu kanıtlamaya çalışan kalın bir kitap yayınlamıştır... Peder Barruel'e göre, hür masonları, İlluminati ve diğer Hristiyan karşıtı grupları kuran hep Yahudilerdi." (age, s. 105) Antisemitizm, günümüze yaklaşırken, beklenmedik kişi ve akımlarda da kendini gösterir. T. S. Eliot'un şu dizeleri çarpıcıdır: "Balyaların altında fare/ destelerin altında Yahudi." "Anarşist Bakunin'in Yahudi karşıtlığı oldukça açıktır. Bakunin, Marx ile Rothschild'i neredeyse bir tutmaktadır. Keza Prudhon, Yahudiler için "o, ticarete kalpazanlık, üçkağıtçılık ve pazarlıkla çalışan, daima sahtekar ve parazit bir aracıdır... Ekonomi politikası daima negatif, daima tefeciliğe dayalı olmuştur; baş şeytan, iblis, Ehrimen Sami ırkında vücut bulmuştur." (age s.116) Bakunin'in anti-semitizmi, Çarlık Rusya'sındaki Yahudi karşıtlığı ve pogromlar ile birlikte düşünülebilir.

Ancak Avrupa'da Yahudilerin kabul edilmediği mason localarının varlığından da söz edilir. Bu mesele, yani modern dünyada Yahudilerin rolü, mesnetsiz ve/veya zayıf mesnetli, faraziyelerin, fantastik kurguların dışında ele alınmalıdır. Çarlık Rusya'sındaki pogromlara dayanak olan "iğneli fiçı" gibi hikâyelerin, Türkiye'de bir zamanlar yayınlanan "Yahudi'nin Kanlı Böreği" gibi kitapların dışında ele alınmalıdır. Üslup ve içerik itibarı ile inandırıcılığı tartışmalı olan "Sion Liderleri Protokolleri" nasıl etkili olmuştur? Bu konuda Avram Galanti'nin yazdıklarına da bakılabilir. Avram Galanti 'Protokollerin' mesnetsizliği üzerine, dikkate alınması gereken, ciddi bir çalışma yapar. Ayrıca Umberto Eco'nun protokolleri kurmaca örneği olarak ele alması, "Anlatı ormanlarında altı gezinti" eserinden ayrıntılı okunabilir. Fouche'nin ajanlarının Napolyon'u yönlendirmek için uyurdukları metnin, döne dolaşa Çarlık gizli polisi Ohranka gafi Raçovski'nin elinde "Sion Bilgeleri Tutanaklarına" dönmesinin hikâyesi, meselesini gayet detaylı izah eder.

Esasen bu metinler Yahudilerin rolüne delil olmaktan ziyade, (acayip olmalarından ötürü) bir tür karşı delil işlevi görmeleri daha fazla mümkün ve muhtemeldir. Zaten 150 yıl dünyayı birinci dereceden etkileyen, Karl Marx'ın Yahudiliğe dair söyledikleri ortada iken, bu tür tartışmalı metinlere itibar edilmesine lüzum da yoktur.

KARL MARX VE YAHUDİLİĞİN ROLÜ

Siz birçok ulusa ödünç vereceksiniz, ama siz ödünç almayacaksınız. Siz birçok ulusu yöneteceksiniz, ama onlar sizi yönetmeyecek" (Tevrat yasanın tekrarı-Borçların Bağışlanacağı Yıl, 4-6)

Zamanımızdan binlerce yıl önce İsrailoğulları Mısır ülkesine yerleştğinde, Firavun halkı tarafından tefecilik yolu ile servetlerinin ellerinden alınıp köleleştirildikleri sanılmakta. Garip olan Yahudilerin maruz kaldıkları bu muameleyi bir metot-düstur olarak benimseyip, dünyanın belki de çoğunluğunu kendilerine tabi kılmaya çalışmalarıdır. Yahudi Sorunu adlı eserinde de Marx, "Yahudi kendini Yahudi tarzında özgürleştirmişti, yalnızca parasal güç elde ettiği için değil, ama onunla ve ondan ayrı olarak da, (burası önemlidir y.n.), para dünya gücüne haline geldiği ve pratik Yahudi tını, Hristiyan halkların pratik tını haline geldiği için. Yahudiler, Hristiyanlar Yahudilere dönüştüğü ölçüde kendilerini özgürleştirmiş oldular." (age s. 46). Marx, Hristiyanların Yahudilere dönüşmesinden söz eder. Buradan hareketle, özellikle Marx sonrası, dünyanın Avrupa dışındaki bölgelerinin de modernitenin çekim alanına girerek "Yahudileştiği" tesbit edilmektedir. Yine Marx, "Para, İsrail'in kısıpçı tanrısıdır, önünde başka hiçbir tanrı varlığını sürdürmez... Para, insanın işinin ve insanın varoluşunun yabancılaşmış özüdür ve bu yabancı öz insana hükmeder ve insan da ona tapınır. Yahudilerin tanrısı dünya-sallaşmış, dünya tanrısı haline gelmiştir" diye yazar. (age s. 48)

O halde Yahudilerin ve Yahudiliğin modern dünyadaki rolü nasıl izah edilebilir/edilmektedir? Yahudiler modern dünyanın, kapitalizmin aslı kurucu unsurlarındandır. Ve bildiği gibi İngiltere kapitalizmin beşiğidir ve modern zamanların aslı-merkezi siyasi erki/aktörü gibidir. Bu durum İngiliz lordlarının, Fransız kralı Güzel Flip'in takibatından kaçan Tapınak Şövalyeleri ve İspanya'dan kovulan Yahudilerle bir sacayağı oluşturmaları ortaya çıkar. İspanya'da Kral Ferdinand ve Kraliçe İzabella'nın Endülüslü Müslümanlarına karşı zaffer kazanması, Müslümanlarla birlikte Yahudiler için de acılarla dolu bir tarihi başlatır. Bir bölümü Osmanlılara sığınan Yahudilerin, diğer bir bölümü Hollanda üzerinden İngiltere'ye geçer. İngiltere'de, İngiliz lordları ve Fransız kralı Güzel Flip'in takibatından kaçan Tapınak Şövalyeleri ile birleşen Yahudiler, modernizmin ortaya çıkışında rol oynarlar.

Modern Batı uygarlığının, insanda, insan toplumunda ve doğada ortaya çıkardığı karga-

şa ve tahribat ortadadır. Modern zamanlar kargaşa, parçalanma ve çatışmanın zamanıdır. İnsan artık suni bir doğada yaşamaktadır. İnsanın fiili ve düşünsel bütün edimlerinde, bu kargaşa ve tahribat ve bunun neticesi uyumsuzluk ve bunalımlar görülebilir. Marx'ın "sınıf çatışması" teorisi, psikanalizin kurucusu Freud'un kuramında insan ruhunda dinginlikten ziyade çatışmaya yer vermesi, Darwin ve Malthus'un ırkçılığı zemin hazırlayan teorileri, Einstein'ın izafiyet kuramıyla birlikte atomun fiilen parçalanması ve tarihin gördüğü en dehşetli silah olan atom bombasının icadı nasıl izah edilebilir? Yahudilerin ve Yahudi düşünürlerin insanlığa katkısı, kuşkusuz ortadadır ve tartışma dışıdır. Ancak çatışma ve parçalanmaya vurgu yapan, tüm bu düşünür ve bilim adamlarının (Malthus hariç) Yahudi oluşu nasıl açıklanabilir? Söylenilecek olan, ortada bir kurmaca olduğu değil, bu düşünürlerin, çalışmalarının ve kökenlerinin kuramlarını şu ya da bu oranda etkilediğidir. Bu hususlar, modern zamanların ruhu ile de uyumludur. Demek ki mesele anti-semitizm meselesi değildir. Mesnetsiz faraziyeler, fanteziler alanı da değildir. Yahudilerin Batı'da yüzyıllar boyunca zulme uğradığı doğrudur. Ancak aslı kurucu unsurlarından biri oldukları modern dünyadaki yıkıcı rolleri tarihi bir vaka mıdır? Değil midir? Cevaplanması gereken soru budur.

Genel çerçevesi ile İbn-i Haldun'dan, derinliği ile Rene Guenon'dan öğrendiğimiz yerleşik toplumlar (hadariler) ile göçebe toplumlar (bedeviler) diyalektiği, modern Batı uygarlığında, bir paradoks şeklinde kendini gösterir. Göçebelerin negatif-tahripkâr hususiyeti, tarihte yerleşik toplumları yıkmaları şeklinde görünür. Yahudilerin, diaspora sebebi ile, modern dünyada, bir tür göçebe hayatı sürdürdükleri, eski göçebelik karakterlerini bütünü ile yitirmedikleri, söylenebilir. Doğanın toplumun insanın tabii mecrasından çıktığı modern Batı uygarlığının, insanda, insan toplumunda ve doğada ortaya çıkardığı kargaşa ve tahribat ortadadır. Göçebeliğe has yıkıcı özellikleri ile Yahudilerin, modern dünyayı inşa eden aslı unsurlardan biri olması, modern Batı uygarlığının bir tür negatif bir uygarlık gibi oluşunun sebeplerinden biri olmalıdır. Ancak elbette göçebelerin sadece negatif-yıkıcı hususiyetleri-rolleri olduğunu söylemiyoruz. Ve elbette Yahudilerin ve Yahudi düşünürlerin insanlığa katkısı, kuşkusuz ortadadır ve tartışma dışıdır.

11 EYLÜL'ÜN FAİLİ KİMDİR?

Modern dünyada Yahudiliğin bu rolü, diaspora Yahudiliğinin büyük ailelerinin iktisadi siyasi varlığı ile cisimleşir. İsrail devleti ise esasen bir sonuçtur. Dünya siyasetinde ikinci derece bir ağırlığından söz edilebilir. İsrail ve diaspora Yahudiliğinin muhtemelen ABD'de deki Evanjelikler ile beraber son büyük operasyonu, bir "modern zamanlar illüzyonu" olan 11 Eylül saldırıları ve akabinde Irak işgalidir. "Babil'in kuleleri yıkılmış ve Babil yerle yeksan edilmiştir". 11 Eylül'de İkiz Kuleleri El Kaide örgütünün yıktığına bugün, ABD de dahi fazla inanan yoktur. Ancak 11 Eylül'ün arkasındaki güç odakları kimlerdir sorusu açıktır. 11 Eylül sonrası gelişmelere bakıldığında, operasyon yapılan bölgelerin (Irak, Afganistan) Britanya imparatorluğunun eski sömürge alanları olduğu görülür. Zamanın İngiliz başbakanı Tony Blair'in Afganistan meselesinde nasıl ön aldığı hatırladadır. Esasen ikinci 11 Eylül de denilen WikiLeaks belgelerinde İngiltere'nin pek adının geçmemesi de dikkat çekicidir.

Belgeleri yayınlayan Julian Assange da, Avustralyalıdır ve Londra'da tutuklanmıştır. Bazıları 11 Eylül arkasında Almanya, Rusya, Çin gibi devletler olabileceğini söylemişlerse de merkezi Londra olan, Anglosakson imparatorluğun, ABD'yi bir rotaya sokmak ve/veya öngörülen operasyonlara meşruiyet zemini hazırlamak için böyle bir operasyonu hazırladıkları mantıklı olarak düşünülebilir. 11 Eylül'ün arkasında bir devlet varsa, tahminen bu Britanya imparatorluğu olabilir. Elbette ABD içindeki işbirliği yaptığı güçler ile birlikte. Birleşik Amerika'nın belirgin olarak egemenlik sisteminde dört odağın ağırlığı olduğu söylenebilir. WASP (White Anglosakson Protestan) denilen Anglosaksonlar, ABD'nin yerli egemenleri, özellikle güneyin Petrolcülery, silah sanayi, Musevi lobisi ve Katolik İrlandalılarıdır. Elbette bunların aralarında ilişkiler, geçişler mevcuttur. 2. Dünya-paylaşım savaşından beri, ABD'nin patronluğu, SSCB ve sosyalist bloğun çöküşünden bu yana da küresel egemenliği bir olgudur. Ancak Churchill'in "biz ikinci dünya savaşı sonrası gücümüzü ABD'ye ödünç olarak verdik" sözünü hatırlamak gerekiyor. Uluslar üstü mahfillerle birlikte dünyaya egemen olan Anglosakson imparatorluğun yönetici aklının, halen İngiliz aklı olduğu söylenebilir.

Ancak bu saatten sonra İsrail için gerilemenin başlamış olması mümkündür. Diaspora Yahudiliği ne yapacaktır? Önemlidir. Filistinli Arapların hukukunu gözetken ve İsrail'e alışık olmadığı bir şekilde geri adım attırmaya dönük bir siyaset imkân dâhilindedir. Güncel bazı sıkıntıları olsa da, Türkiye bu konuda yanlış yolda değildir.

FOTOGRAF: http://ismantahajonesphotography.wordpress.com/category/baby-photography/

BATI'DA SOSYAL İLİŞKİLER GİTTİKÇE SERTLEŞECEK ALINIP SATILAN BEBEKLER

Jannis Papadimitriou

Tüm dünyada “bebek ticareti” giderek büyüyor. Balkan ülkelerinden yoksul kadınların bebeklerinin, çocuğu olmayan çiftlere karaborsada 15 bin ila 25 bin euro arasında değişen fiyatlara satıldığı belirtiliyor. En son Yunanistan insan kaçakçılığının bir başka biçimiyle gündeme geldi. Ülkede hem bebeklerin hem de kadınların yumurtalarının yasadışı yollardan ticareti giderek büyüyen bir sorun haline geldi. Bu gidişata dur demek isteyenleri ise zor bir mücadele bekliyor. Çünkü “ticaret”in içinde kamu görevlileri de var.

Elektra Koutra adlı genç Yunan avukat, yabancı kadınlara, çocuklarını geri alabilmeleri için yardım etmeye çalışıyor. Koutra'ya göre, suç örgütleri, ağlarına yakalanan Bulgar ve Rumen yoksul kadınlara, bebeklerini çocuksuz çiftlere satmaları için şantaj yapıyor. Bir Rumen kadını temsil eden genç avukata göre, Yunan makamları bebek ticaretiyle mücadelede işi ağırdan alıyor. Ocak ayında Yunan ve Bulgar polisi, yeni doğan bebekleri Yunanistan'a kaçırıldıkları iddiasıyla 14 kişiyi gözaltına almıştı. Bulgaristan İçişleri Bakanı Tsvetan Tsvetanov ise bu bebeklerin çoğunun Rumen olduğunu düşünüyor.

Bebekleri 15 Bin Euroya Satıyorlar

Bebek kaçakçılığı Yunanistan'da giderek gelişen bir mafya faaliyeti haline gelmiş durumda. İddialara göre bazı Bulgar ve Rumen kadınlar, doğum yapmak için Yunanistan'a getiriliyor. Yunan basınında çıkan haberlere göre, Bulgaristan ve Romanya'dan getirilen bir bebeğin fiyatı 15 bin ila 25 bin euro arasında değişiyor. Annelere de yaklaşık 3 bin euro veriliyor. Konuşmaları halinde ise şiddet görmekle tehdit ediliyorlar. Atina'daki Göçmen Politikaları Enstitüsü'nden Alexandros Zavos, çoğu insan kaçakçısının, kamu kurumlarında çalışan suç ortakları bulunmasından şüphe ediyor. Adalarda, halkın, kaçakçıları yaklaşan polis kontrolleri hakkında bilgilendirerek yardım ettiğini belirten Zavos, bazı durumlarda ise polisin de mağdurlardan yararlandığını belirtiyor ve ekliyor: “Patras kentinde, iki liman polisi mültecileri soymakla suçlandı.” BM'nin 2009 yılına ait insan kaçakçılığına ilişkin bir raporunda ise, bir kurbanın polis nezaretindeyken tecavüze uğradığı belirtiliyor. Zanlı üç polis memuru ise davaları devam ederken kefaletle serbest bırakıldı.

Kadın Yumurtası Ticareti

Kaçakçılık sadece bebek satışıyla sınırlı değil. Avukat Koutra'ya göre, Yunanistan'ın kuzey sınırında, şimdi de bağış yoluyla kadın yumurtası ticareti yapılıyor. Koutra, “Bulgaristan, Romanya ve Letonya'dan yoksul kadınlar birkaç haftalığına Yunanistan'a geliyor. Yumurtalıklarını güçlendirmek için hormon tedavisi görüyorlar. Bu kadınların çoğu aslında insan kaçakçılığı mağduru ve aynı za-

manda fahişeliğe zorlanıyorlar. Ancak sağlık kontrolleri yapılmıyor. Dolayısıyla olası komplikasyonlar konusunda bihaberler” bilgisini veriyor.

Kadınlar İçin Entegrasyon Programı

Göçmen araştırmaları uzmanı Alexandros Zavos, insan kaçakçılığı ile mücadelede en etkili yollardan birinin, mağdurlara kendi ülkelerinde yardım edilmesi olduğunu söylüyor. Zavos, 2008 yılında Moldova'da, kaçakçıların ağına düşmüş olan ve fahişeliğe zorlanan kadınlar için bir entegrasyon programı düzenlemiş. Zavos, “Başlangıçta psikolojik desteğe çok ihtiyaçları oluyor çünkü ağır ruhsal sorunlar yaşıyorlar ve intihara eğilimli oluyorlar” şeklinde konuşuyor. Programın bir diğer önemli özelliği ise eğitim. Zavos'un programı kadınları kaçakçıların ağından kurtarmak için nakit para olanağı sunmuyor ancak eğitim ve kariyer planlaması konusunda finansman desteği sağlıyor.

Bebeğe Bak Toplumu Anla

Oyuncak bebekler, yıllara göre kadının toplumsal rolünü yansıtır. ‘Yaşlı’ Barbie hep gülümseyen bir güzellik abidesiyken, ‘genç’ Bratz bebekler asiliği ve cinsel çekiciliği simgeliyor. Kız çocuklarının en çok sevdikleri oyuncuklardan biri şüphesiz Barbie. Barbie adını, üretildiği Mattel firmasının sahibi Ruth ve Elliott Handler'in kızından aldı. 1959 yılında ABD'de piyasaya çıkan Barbie bebekler aslında 1955 yılında ilk kez Almanya'da Lilli adı ile üretildi. Daha sonra Mattel'e satılan ve firmanın dünya çapında yükselmesine neden olan Barbie bebekler kuşaklarca kız çocuklarını etkiledi.

Ardından Barbie'nin arkadaşları ve akrabaları olarak farklı etnik modeller piyasaya çıktı. Sonunda Amerikalı bir iş adamı Barbie bebeklerin Rezzan isimli türbanlı Müslüman versiyonunu çıkardı ve son olarak da Bratz bebekler piyasayı sardı. Bebeklerin modelleri ile kadının toplumsal rolüne yönelik beklentileri karşılaştırmak mümkün.

İstatistiklere göre Almanya'da her kızın yedi adet Barbie bebeği var. Uzun bacaklı, uzun sarı saçlı, ince belli, büyük göğüslü oyuncaklar çocuk değil, birer yetişkin kadın. Geleneksel bebekler genellikle gerçek bir bebeğin kopyası gibi iken, ilk kez Barbie bir kadın model olarak çocukların karşısına çıktı.

Bilim insanlarına göre Barbie'nin ölçülerinde bir insanın yaşama şansı yok. İlk piyasaya çıktığında, daha çok Amerikan erkeklerinin hayallerindeki kadına benzeyen Barbie bebeklerin ölçüleri 99-46-84 idi. Daha sonra iki kez ölçüleri düzeltilerek gerçeğe uydurulmaya çalışılsa da Barbie bebeklerin çocuklarda yemek yeme bozukluklarına yol açabileceği uyarısı hala geçerli. Feministlerin Barbie bebeklere başka eleştirileri de var. Sürekli gülümseyen tavrı ile Barbie bebekler geleneksel, her zaman anlayışlı ka-

dın modelinin örneği. Oysa Barbie'nin piyasaya sürülmesinde öncü olan Ruth Handler, 50'li yıllardaki bebeklere alternatif bir oyuncakla çıktığını söylüyordu. Ruth Handler'e göre diğer bebekler, kız çocuklarını anneliğe yönlerecek şekilde planlanmıştı. İlk satıldığında üstünde sadece bir mayo olan Barbie her yıl yeni bir kıyafete giydi, 1961 yılında

doktorasını bile yaptı. 70'li yıllarda ise Barbie bebekler, pop şarkıcısı, hayvansever oldu, sporcu giysiyeri ve aksesuarları ile donatıldı. Bu satışları arttırdı. Sonunda Barbie, eşi ve çocukları olmasa da bir meslek sahibi, kendi evi ve arabası olan modele dönüştü. Bir erkek arkadaşı oldu ama hiç evlenmedi. Yani Barbie, modern Batılı kadını kimliğini kazandı.

MÜSLÜMAN RAKİP: REZZAN

Ve tam da bu, Müslüman ülkelerde Barbie'ye karşı önlem alınmasına neden oldu. Suudi Arabistan Barbie bebeklerin satışını 2003 yılında yasakladı. Kızların illa ki sahip olmak istediği bebekler, İslami değerlerle uyumuyordu.

Bu sırada Amerikalı Sadi çifti ise, kendi ifadelerine göre “kızlarına kendi kültürlerine uygun bir bebekle oynaması” isteğinden yol açarak Barbie'nin başı örtülü hali olan Rezzan bebeği yarattı. Eski bir opera sanatçısı olan ve Amir Sadi ile evlendikten sonra Müslümanlığı seçen Sherry Sadi, “Eskiden Müslüman kadınlar Barbie bebeklere baş örtüsü dikerlerdi” diyerek adı tevazu anlamına gelen Rezzan bebeğin bir ihtiyaçtan doğduğunu söylüyor. Ve Rezzan bebek Müslüman ülkelere ve aileleri fethetti.

Rezzan bebeğin bir seccadesi ve küçük bir Kur'an'ı bile var. İnancılı, nazik, saygılı, boyun eğen bir karakteri sembolize eden Rezzan bebek çocuklarda tam da istenen etkiyi bıraktı. Barbie bebekleri soyup çıplak bırakan çocukların, Rezzan bebeklerin baş örtüsünün bile çıkarmadıkları gözlemlendi. Hatta çocukların, erkek odaya girildiğinde Rezzan bebeğin başını örtükleri bile Rezzan bebekle ilgi ilgili olarak ebeveynlerin anlattıkları arasında.

“Amaç Tesettüre Alıştırmak Değil”

Etnik farklılıklar dikkate alınarak Afrika, Kafkas ve Asya tipi Rezzan bebekler üretildiği gibi, İslam dünyasındaki gelişmeler ve kadının rolündeki değişim gözönünde bulundurarak tesettürlü bebeğin öğretmen versiyonu da çıktı. Öğretmen Rezzan'ın çantasında bir dizüstü bilgisayar ve cep telefonu var. Son olarak da “Ben mütevazı Müslüman bir kıyım” diye bir şarkı söyleyen Rezzan'ın dijital versiyonu sürüldü piyasaya. Rezzan'ın üreticileri, bebekle kızları tesettüre alıştırmak istedikle-

ri eleştirilerine karşı çıkıyor. Onlara göre Rezzan'ın asıl işlevi karakteri güçlendirmek, vermek istedikleri mesaj ise “başı örtülü olanların karakterinin güçlü olduğu”. Rezzan'ın ‘annesini’ Sherry Sadi, “Küçük kızlar dünyaya sadece erkeklerin hoşuna gitmek için gelmediklerini öğrenmeli” diyor.

Bu arada Mattel firması da Barbie'yi Müslüman ülkelerde ‘göze batmayacağı’ şekillere soktu. Örneğin Fas'ta piyasaya Leyla bebek piyasaya sunuldu. Ancak Leyla, Batıların ön yargılarını yansıtan bir şekilde, haremden yaşayan bir kadının ya da dansöz giysileri taşıyor. Öte yandan piyasadaki boşluğu farkedendenler Arap ülkelerinde popüler olan Fulla gibi bebekler üretti.

Asi Genç Kızlar Piyasayı Sardı

Barbie ve Rezzan'ın son yıllardaki rakibi ise Bratz bebekler. Bratz bebekler, Amerikalı Barbie ve Müslüman Rezzan'ın tersine, isyankar tipler. MGA firmasının piyasaya çıkardığı bub bebeklerin tasarımcısı, “6-10 yaş arası kızların 20-30 yaşlarındaki kadınlara değil de 16 yaş civarı genç kızlara özendiklerini” belirtiyor. Bratz bebekler de buna göre tasarlanmış.

Mattel firması, daha önce kendi çalışanlarından biri olan MGA'in kurucusu Isaac Larian'ı Bratz bebek fikrini çaldığı gerekçesi ile dava etti. Ama Avustralya ve İngiltere'de Barbie'yi tahtından eden Bratzler, piyasanın yüzde 40'ını elinde tutuyor.

Göbeği piercingli, rugan çizmeli bu bebeklerin çocuklar üzerindeki etkileri tartışmalı olsa da MGA firması buna pek aldırmıyor, “Bebeği kızlar sevmeli, ebeveynler değil.” diyor. Çocuk psikologları da aradaki Barbie ile Bratz arasındaki farka dikkat çekiyor. Uzmanlara göre Barbie herkesin hoşuna gitmek istiyor, Bratz ise “Beni olduğum gibi kabul edin” diyen kuşaktan.

